

Projekt

z dnia 5 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ ŚMIGŁA**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, poz. 1302) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Śmigła.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej Śmigła
z dnia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel

na lata 2026-2030

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŚMIGLU

Spis treści

<u>Wykaz skrótów</u>	5
<u>Wprowadzenie</u>	6
<u>Metodologia opracowania Strategii</u>	8
<u>Podstawy prawne</u>	9
<u>Spójność z dokumentami strategicznymi</u>	12
<u>Dokumenty krajowe</u>	12
<u>Dokumenty regionalne</u>	13
<u>Dokumenty lokalne</u>	13
<u>Metodologia badań społecznych</u>	14
<u>Wybór metod i technik badawczych</u>	14
<u>Dobór próby i narzędzie badawcze</u>	15
<u>Charakterystyka gminy Śmigiel</u>	16
<u>Położenie</u>	16
<u>Sytuacja demograficzna</u>	17
<u>Rynek pracy i sytuacja gospodarcza</u>	19
<u>Edukacja i wychowanie</u>	22
<u>Kultura, sport i rekreacja</u>	24
<u>Opieka zdrowotna</u>	28
<u>Bezpieczeństwo publiczne</u>	28
<u>Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej</u>	29
<u>Gminny system pomocy społecznej</u>	36
<u>Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</u>	41
<u>Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców</u>	42
<u>Struktura badanej próby</u>	42
<u>Problemy społeczne</u>	43
<u>Problem alkoholowy</u>	44
<u>Problem nikotynowy</u>	46
<u>Problem narkotykowy</u>	47
<u>Problem przemocy</u>	49

<u>Korzystanie z urządzeń elektronicznych</u>	53
<u>Uczestnictwo w grach hazardowych</u>	54
<u>Inne uzależnienia behawioralne</u>	56
<u>Rynek pracy</u>	57
<u>Ubóstwo i wykluczenie społeczne</u>	58
<u>Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami</u>	59
<u>Zdrowie psychiczne</u>	61
<u>Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów</u>	62
<u>Struktura badanej próby</u>	63
<u>Problem alkoholowy</u>	64
<u>Problem nikotynowy</u>	65
<u>Problem narkotykowy</u>	66
<u>Problem przemocy</u>	68
<u>Korzystanie z urządzeń elektronicznych</u>	73
<u>Uczestnictwo w grach hazardowych</u>	75
<u>Zdrowie psychiczne</u>	75
<u>Zaburzenia odżywiania</u>	76
<u>Sytuacja społeczna gminy Śmigiel</u>	77
<u>Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej</u>	77
<u>Wsparcie osób z niepełnosprawnością</u>	82
<u>Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień</u>	87
<u>Przeciwdziałanie przemocy domowej</u>	93
<u>Aktywność i integracja społeczna seniorów</u>	97
<u>Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</u>	101
<u>Wsparcie osób z problemem ubóstwa</u>	105
<u>Zdrowie psychiczne</u>	108
<u>Część programowa</u>	110
<u>Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych</u>	111
<u>Kierunki rozwiązywania problemów społecznych</u>	112
<u>Cel strategiczny nr 1</u>	113
<u>Cel strategiczny nr 2</u>	116

<u>Cel strategiczny nr 3</u>	119
<u>Cel strategiczny nr 4</u>	123
<u>Cel strategiczny nr 5</u>	125
<u>Cel strategiczny nr 6</u>	127
<u>Ramy finansowe Strategii</u>	129
<u>System wdrażania Strategii</u>	130
<u>System aktualizacji Strategii</u>	131
<u>Komunikacja społeczna i promocja Strategii</u>	132
<u>Monitoring i ewaluacja</u>	133
<u>Wnioski i podsumowanie</u>	136
<u>Bibliografia</u>	139
<u>Spis rysunków, tabel, wykresów</u>	140
<u>Spis rysunków</u>	140
<u>Spis tabel</u>	140
<u>Spis wykresów</u>	142

Wykaz skrótów

b.d. – brak danych

BP – Biblioteka Publiczna w Śmiglu

CK – Centrum Kultury w Śmiglu

DPS – dom pomocy społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GPWR – Gminny Punkt Wsparcia Rodziny

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KDR – Karta Dużej Rodziny

KS – Klub Seniora

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

OKFiR – Ośrodek Kultury Fizycznej i Rekreacji w Śmiglu

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie

PES – podmioty ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PKI – Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

POZ – podstawowa opieka zdrowotna

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Kościanie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kościanie

pp. – punkt procentowy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Kościanie

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

UM – Urząd Miejski Śmigla

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, wykluczenie społeczne oraz niedostateczna opieka medyczna. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze oraz społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, uwydatniając stare i generując nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwienie społeczne pociągające za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększenie skali ubóstwa, ujawnianie się nowych konfliktów społecznych, wzrost zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji i zarządzania czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020, s. 9-16.

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030⁴ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

³ E. Bendyk, P. Buras, Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7.

⁴ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- zdrowie psychiczne.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom Gminy dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej. Informacji w tym zakresie dostarczają również przeprowadzone na terenie Gminy badania społeczne.
2.	Sformułowanie wizji i misji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3.	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Ich identyfikacja i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4.	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji, jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego w trakcie i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest

uwarunkowana prawnie. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.), do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „*opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
6. ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka:

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
10. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom:

1. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego:

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsiębiorstw mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
12. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
13. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Akty prawne normujące aspekty finansowe:

1. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,

4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju:

1. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),** będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,** której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia⁵.

⁵ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel są: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kościańskiego na lata 2021 – 2026.

Dokumenty lokalne

Najistotniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest Strategia rozwoju Gminy Śmigiel na lata 2023-2032, odpowiadająca na zachodzące zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Dokument wyznacza podstawowe kierunki rozwoju, które mają za zadanie zapewnić odpowiednią jakość i poziom życia mieszkańców, równocześnie przeciwdziałając negatywnym zjawiskom i barierom. Strategia Rozwoju Gminy Śmigiel na lata 2023-2032 wyznacza 4 cele strategiczne, nawiązujące do 4 obszarów rozwojowych:

- Gospodarka i rynek pracy: Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka lokalna, wykorzystująca uwarunkowania, tradycje i specjalizacje lokalne oraz przedsiębiorczość,
- Dziedzictwo, turystyka i oferta wolnego czasu: Atrakcyjna i rozwijająca się oferta wykorzystania wolnego czasu, bazująca na historii i bogatym dziedzictwie kulturowym oraz walorach przyrodniczo-krajobrazowych Gminy,
- Przestrzeń i środowisko: Komfort i bezpieczeństwo mieszkańców w wymiarze środowiskowym, przestrzennym i komunikacyjnym,
- Kapitał ludzki i społeczny: System usług publicznych wysokiej jakości, dostosowany do potrzeb i oczekiwań społecznych, odpowiadający wyzwaniom współczesności.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁶.

Niniejsza diagnoza realizowana przez gminę Śmigiel ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Śmigiel zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do którego się świadomie zmierza⁷. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań

⁶ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

⁷ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

socjologicznych. Badania wśród uczniów zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową za pomocą techniki **CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interview*), zakładającej przeprowadzenie badań za pomocą kwestionariuszy ankiet udostępnianych drogą elektroniczną. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

W przypadku dorosłych mieszkańców Gminy zdecydowano się na przeprowadzenie badania za pomocą techniki badawczej **PAPI** (ang. *Paper and Pencil Interview*), polegającej na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera w formie papierowej. Odpowiedzi badanych zapisywane były na papierowej wersji kwestionariusza, a uzyskane wyniki były następnie kodowane w elektronicznej bazie danych. Wybrana technika PAPI pozwoliła na dotarcie do tej części respondentów, którzy mogli mieć trudności z samodzielnym wypełnieniem kwestionariusza, bądź mieli ograniczony dostęp do Internetu.

W ramach przeprowadzonych badań, wykorzystano również **analizę danych zastanych** (ang. *Desk Research*), czyli technikę badawczą polegającą na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej w gminie Śmigiel.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby objąć działaniami jej wszystkich członków, dlatego wybiera się grupę reprezentatywną. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Badania zostały przeprowadzone w czerwcu i sierpniu 2025 roku i wzięło w nich udział 105 dorosłych mieszkańców oraz 386 uczniów z terenu gminy Śmigiel. Kwestionariusze ankiety użyte do zebrania danych, składały się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o +/- 1,0 pp. od 100%.

Charakterystyka gminy Śmigiel

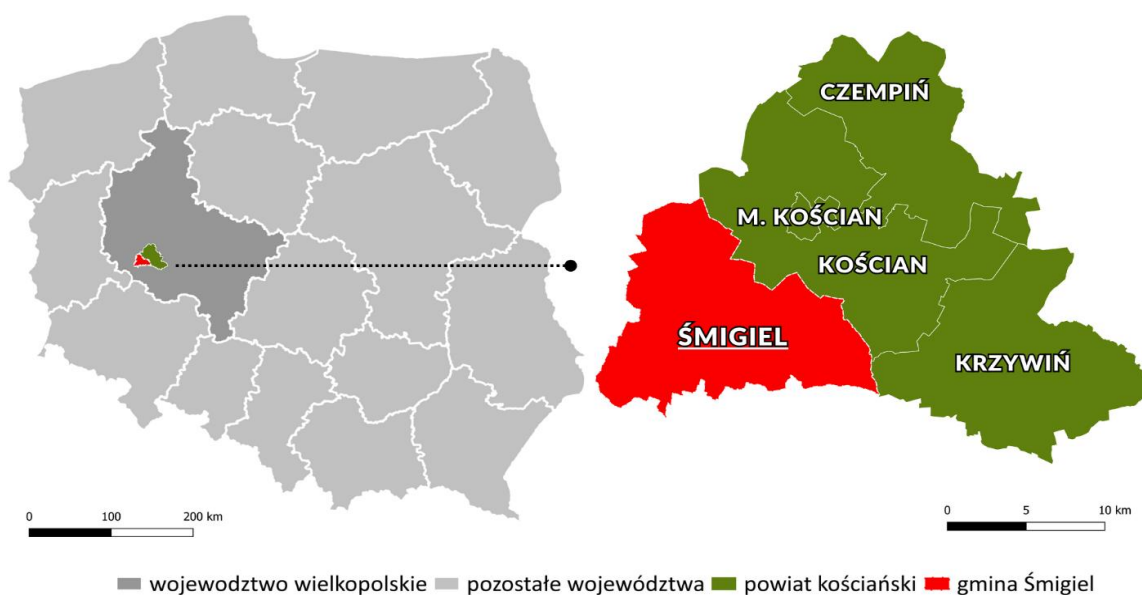
Położenie

Śmigiel to gmina miejsko-wiejska położona w powiecie kościańskim, w województwie wielkopolskim. Zajmuje powierzchnię 190 km², co stanowi 26,3% Powiatu oraz 0,6% całego Województwa. Graniczy ona z gminami: Kościan i Krzywiń (powiat kościański), Kamieniec, Wielichowo (powiat grodziski), Lipno, Osieczna, Włoszakowice (powiat leszczyński) oraz Przemęt (powiat wolsztyński). Na sieć osadniczą Gminy składa się 37 sołectw i miasto Śmigiel, podzielone na 4 osiedla.

Gmina odznacza się dogodnym układem komunikacyjnym – przez jej centrum przebiega droga ekspresowa S5 relacji Ostróda – Wrocław, a system drogowy uzupełniają połączenia o charakterze lokalnym. Gmina Śmigiel położona jest w odległości ok. 60 km od stolicy województwa wielkopolskiego – Poznania.

Gmina odznacza się znacznym potencjałem przyrodniczym – na jej obszarze występuje wiele form ochrony przyrody, w tym Przemęcki Park Krajobrazowy, 3 obszary chronionego krajobrazu (Przemęcko-Wschowski i kompleks leśny Włoszakowice, Kompleks leśny Śmigiel-Święciechowa oraz Krzywińsko-Osiecki wraz z zadrzewieniami generała Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna-Góra), 2 obszary Natura 2000 (Zbiornik Wonieść i Pojezierze Sławskie), a także wiele pomników przyrody. Dodatkowo obecność wiatraków i ich symboli, stanowiących znak rozpoznawczy Gminy, zabytków, tras turystycznych i rowerowych wpływają na wysoki poziom atrakcyjności turystycznej.

Rysunek 1. Położenie gminy Śmigiel

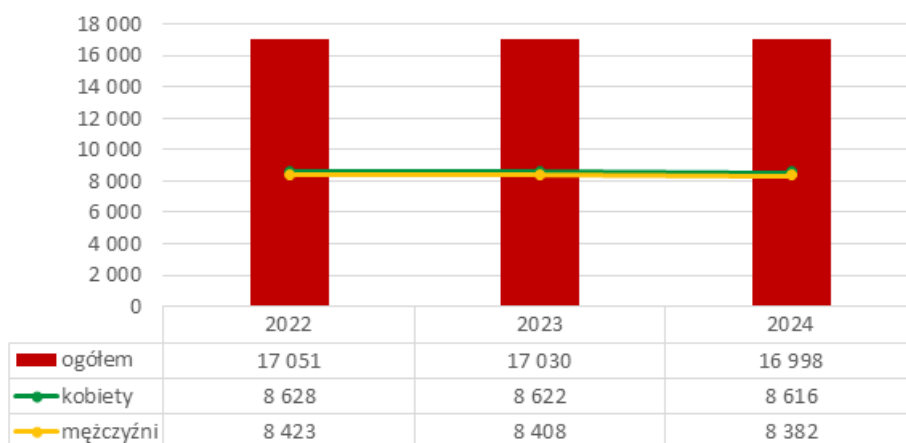
Źródło: opracowanie własne

Sytuacja demograficzna

Aktualna struktura demograficzna, będąca efektem procesów społeczno-demograficznych z przeszłości, w istotny sposób wpływa na kształtowanie się zjawisk i wyzwań społecznych w przyszłości. Wnikliwa analiza kluczowych cech demograficznych, procesów migracyjnych oraz zmian w strukturze wieku i liczby ludności dostarcza podstaw do oceny skuteczności dotychczasowych działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. W kontekście obecnych trendów, takich jak starzenie się społeczeństwa, szczególnie istotne staje się planowanie działań ukierunkowanych na aktywizację lokalnej społeczności, wspieranie młodych rodzin oraz integrację międzypokoleniową.

W 2024 roku gminę Śmigiel zamieszkiwało 16 998 osób, z czego 8 616 to kobiety, a 8 382 – mężczyźni. Analizując sytuację demograficzną Gminy, w omawianym okresie zauważalny jest stopniowy spadek liczby mieszkańców, kształtujący się na poziomie 0,3%. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w omawianym okresie widoczna jest niewielka przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Śmigiel w latach 2022-2024

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Śmigiel w 2024 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie 0,41 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą i tym samym bardziej korzystną wartość w porównaniu do województwa wielkopolskiego (-2,80) i powiatu kościańskiego (-3,09). Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie zauważalny jest systematyczny wzrost przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, co świadczy o stopniowym odmłodzeniu struktury demograficznej jednostki.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Śmigiel w porównaniu do powiatu kościańskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
gmina Śmigiel	-1,82	-1,06	0,41
powiat kościański	-2,65	-1,75	-3,09
województwo wielkopolskie	-2,16	-2,18	-2,80

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Śmigiel według ekonomicznych grup wieku w roku 2024 przedstawiała się następująco:

- 21,2% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 57,6% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;

- 21,2% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni analizowanych lat udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności utrzymywał się na zbliżonym poziomie, a najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku (21,3%). Tendencja spadkowa widoczna jest w przypadku odsetka osób w wieku produkcyjnym, a różnica wynosi 0,9 pp. Zauważalny jest natomiast systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, który na przestrzeni analizowanych lat wyniósł 0,9 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w województwie wielkopolskim i w całym kraju. W 2024 roku w Województwie było to 19,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,7% w wieku produkcyjnym oraz 22,2% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w Polsce – 18,0% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,2% w wieku produkcyjnym oraz 23,8% w wieku poprodukcyjnym⁸.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Śmigiel w latach 2022-2024 (w procentach)

wyszczególnienie	2022	2023	2024
wiek przedprodukcyjny	21,2	21,3	21,2
wiek produkcyjny	58,5	57,9	57,6
wiek poprodukcyjny	20,3	20,8	21,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

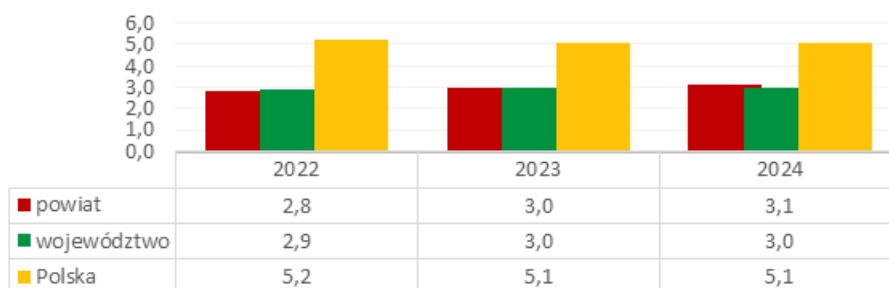
Istotnym miernikiem stanu rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która wyraża procentowy udział liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo. Wskaźnik ten pozwala na ocenę skali problemu bezrobocia w danej społeczności oraz identyfikację obszarów wymagających interwencji w zakresie polityki zatrudnienia i aktywizacji zawodowej.

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu kościańskiego. W 2024 roku stopa bezrobocia w Powiecie wynosiła 3,1%, a więc była nieznacznie wyższa w porównaniu do Województwa

⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/>

(3,0%), ale niższa względem kraju (5,1%). W omawianym okresie zarówno w przypadku województwa wielkopolskiego, jak i powiatu kościańskiego stopa bezrobocia rejestrowanego wykazywała niewielkie tendencje wzrostowe (odpowiednio o 0,3% i 0,1%). Nieco odmienna sytuacja przedstawia się w skali całego kraju, gdzie omawiany wskaźnik uległ niewielkiemu spadkowi z 5,2% w roku bazowym do 5,1% w latach 2023-2024.

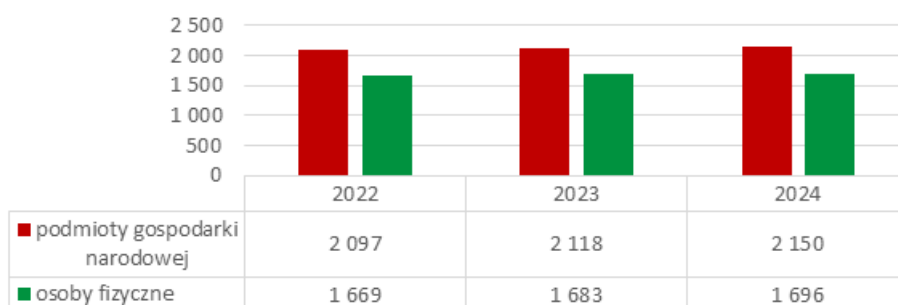
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie kościańskim na przestrzeni lat 2022-2024 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Śmigiel na koniec 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 2 150 podmiotów gospodarki narodowej, z czego większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 1 696 (78,9%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Śmigiel wzrosła o 2,5%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

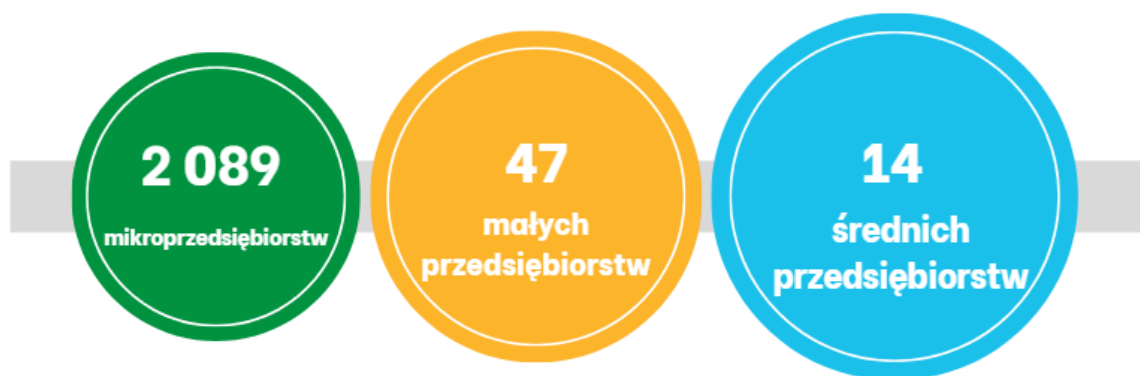
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Śmigiel w latach 2022-2024

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Śmigiel według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 2 089 (stan na koniec 2024 roku). Działalność prowadziło również 47 małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników oraz 14 średnich przedsiębiorstw z liczbą od 50 do 249 pracowników.

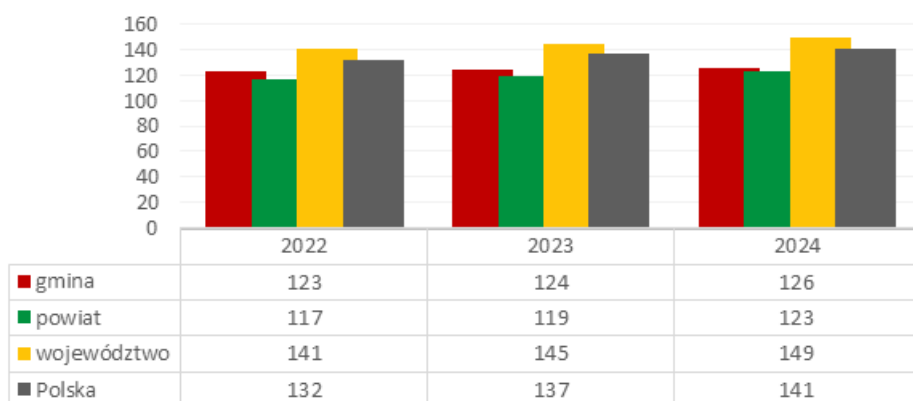
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Śmigiel według klas wielkości (stan na koniec 2024 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Porównując wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców, sytuacja w Gminie wypada mniej korzystnie niż na poziomie Województwa i kraju, jednakże przyjmuje wyższe wartości względem Powiatu. Analizując przedstawione dane można zauważyć, że w 2024 roku wskaźnik dla gminy Śmigiel wynosił 126 podmiotów na 1 000 ludności, w powiecie kościańskim były to 123 podmioty, w przypadku województwa wielkopolskiego – 149, natomiast w kraju – 141. Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny jest jego stopniowy wzrost we wszystkich analizowanych jednostkach.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim, województwie wielkopolskim oraz Polsce w latach 2022-2024

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Edukacja i wychowanie

Edukacja stanowi fundament rozwoju społeczności lokalnej, kształtując kompetencje i możliwości młodego pokolenia. Placówki oświatowe w Gminie pełnią nie tylko funkcję edukacyjną, ale także wspierają rozwój społeczny i kulturalny uczniów. Współczesne wyzwania w obszarze edukacji wymagają efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów, modernizacji infrastruktury oraz wdrażania nowoczesnych metod nauczania, aby zapewnić każdemu dziecku równy start i wsparcie w jego ścieżce rozwoju.

W 2024 roku na analizowanym terenie funkcjonowały następujące publiczne jednostki oświatowe, dla których organem prowadzącym była gmina Śmigiel:

- Szkoła Podstawowa im. por. Stefana Rysmanna w Bronikowie,
- Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera w Starej Przysiece Drugiej,
- Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Śmiglu,
- Zespół Szkół w Czaczu,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Starym Bojanowie,
- Zespół Przedszkoli w Śmiglu.

W 2024 roku w ramach instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, na terenie Gminy funkcjonował Zespół Żłobka i Klubu Malucha „Wiatraczek”, prowadzony przez Spółdzielnię Socjalną „Śmigielanka”. Zarówno żłobek, jak i klub malucha oferowały po 30 miejsc, które w 2024 roku były w pełni wykorzystane.

Ponadto w Gminie funkcjonuje również Szkolne Schronisko Młodzieżowe, zapewniające noclegi dla grup zorganizowanych oraz prowadzące działalność edukacyjno-wychowawczą.

Kolejna tabela przedstawia liczbę uczniów w placówkach oświatowych działających na terenie gminy Śmigiel (bez oddziałów przedszkolnych). Z prezentowanych danych wynika, iż w 2024 roku do szkół uczęszczało ogółem 1 711 uczniów, z czego większość stanowili wychowankowie Szkoły Podstawowej im. Konstytucji 3 Maja w Śmiglu (882). W omawianym okresie łączna liczba ulegała wahaniom, a najwyższą wartość odnotowano w 2024 roku – podobne tendencje widoczne są w przypadku każdej z placówek działających na terenie Gminy. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w gminie Śmigiel w latach 2022-2024 (bez oddziałów przedszkolnych)

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Szkoła Podstawowa im. por. Stefana Rysmanna w Bronikowie	103	96	117
Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera w Starej Przysiece Drugiej	227	210	237
Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Śmiglu	854	803	882
Zespół Szkół w Czaczu	208	204	218
Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Starym Bojanowie	246	235	257
SUMA	1 638	1 548	1 711

Źródło: Raport o stanie gminy Śmigiel za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku nauczaniem przedszkolnym objętych było łącznie 577 dzieci, z czego zdecydowaną większość stanowili wychowankowie Zespołu Przedszkoli w Śmiglu (402). Do Oddziału Przedszkolnego w Szkole Podstawowej im. por. Stefana Rysmanna w Bronikowie uczęszczało 34 dzieci, do Oddziału Przedszkolnego w Zespole Szkół w Czaczu – 89, a w przypadku Oddziału Przedszkolnego w Szkole Podstawowej im. Arkadego Fiedlera w Starej Przysiece Drugiej było to 52 wychowanków. Na przestrzeni omawianych lat łączna liczba dzieci uczęszczających do przedszkola i oddziałów przedszkolnych zmniejszyła się z 616 do 577, co stanowi spadek o 6,3%.

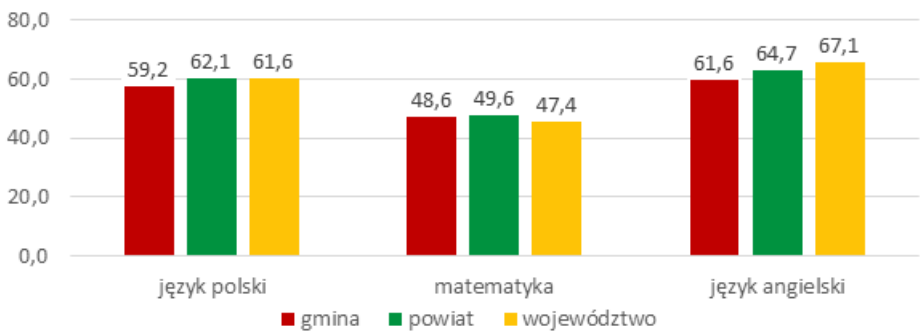
Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola i poszczególnych oddziałów przedszkolnych w gminie Śmigiel w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. por. Stefana Rysmanna w Bronikowie	43	39	34
Oddział Przedszkolny w Zespole Szkół w Czachu	104	94	89
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Arkadego Fiedlera w Starej Przysiece Drugiej	50	46	52
Zespół Przedszkoli w Śmiglu	419	429	402
SUMA	616	608	577

Źródło: Raport o stanie gminy Śmigiel za 2022, 2023 i 2024 rok

Na kolejnym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Śmigiel w odniesieniu do średniej dla powiatu kościańskiego oraz województwa wielkopolskiego. W porównaniu do Województwa, młodzi mieszkańcy Gminy uzyskali nieznacznie niższe wyniki z języka polskiego oraz języka angielskiego, z kolei w porównaniu do Powiatu – ze wszystkich analizowanych przedmiotów. Najgorszy rezultat uczniowie z terenu Gminy osiągnęli z matematyki – 48,6%, zaś najlepiej poradzili sobie z egzaminem z języka angielskiego – 61,6%. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z gminy Śmigiel, powiatu kościańskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

Kultura, sport i rekreacja

Główną instytucją działającą w zakresie kultury na analizowanym terenie jest **Centrum Kultury w Śmiglu**, będące samorządową instytucją kultury, którego głównym celem jest

tworzenie, upowszechnienie, zaspokajanie i zapewnienie dostępu do dóbr kultury, stwarzając bogatą ofertę zajęć zarówno dla dzieci i młodzieży, dorosłych, jak i osób starszych. Pełni również zadania dotyczące zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców, a także realizuje podstawowe działania statutowe w zakresie gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów oraz w zakresie promocji książki, biblioteki i czytelnictwa wśród lokalnej społeczności. W skład CK wchodzi Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna (wraz z filiami w Nietążkowie, Starym Bojanowie i Czachu) oraz Izba Pamięci Ziemi Śmigielskiej.

Instytucja oferuje możliwość udziału w różnorodnych sekcjach, w tym m.in. plastycznej, wokalne (Studio Piosenki „Muzol”), fotograficznej („Mistrzowie Fotografii”) czy też grupie teatralno-literackiej „Małe Zwierciadło”. W strukturach CUK działają również: Towarzystwo Śpiewu „Harmonia”, Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Śmigielski Chór Dziewczęcy „Puellas Cantare”, Klub Seniora „Słoneczko” oraz Klub Maluszka. Mieszkańcy Gminy mają również możliwość uczestnictwa w zajęciach nauki gry na instrumentach dętych, gry na gitarze, keyboardzie, ukulele czy też aerobiku i treningu powięziowym. Dodatkowo raz w tygodniu w jednostce prowadzone są zajęcia kreatywne dla dzieci ze Żłobka „Wiatraczek”.

CK w Śmiglu aktywnie organizuje liczne wydarzenia na terenie Gminy, promując kulturę, sztukę, tradycje lokalne czy też sport. Dzięki różnorodnym inicjatywom, mieszkańcy mogą uczestniczyć w wydarzeniach o charakterze edukacyjnym i rozrywkowym, które integrują społeczność lokalną i wzbogacają życie kulturalne Gminy. W 2024 roku zorganizowano lub współorganizowano 64 wydarzenia kulturalne, które cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców, wśród których można wymienić m.in.: Gminny Dzień Seniora, Gminny Dzień Dziecka, Koncert Karnawałowy Młodzieżowej Orkiestry Dętej, Bieg Przedszkolaka, XXXI Dni Śmigla, Święto Kłosa i Chleba, Piknik Rodzinny OPS, Gminny Dzień Profilaktyki, Andrzejki dla Seniorów, Jarmark Bożonarodzeniowy, jak również kino plenerowe oraz festyny letnie⁹. Warto podkreślić, że w 2024 roku we wszystkich wydarzeniach uczestniczyło łącznie ok. 15 tysięcy osób.

Istotną funkcję edukacyjno-kulturalną pełni **Biblioteka Publiczna w Śmiglu** wraz z filiami. Zapewnia dostęp do księgozbioru i nowości czytelniczych, promując literaturę m.in. poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, informowanie o nowych pozycjach (media

⁹ Raport o stanie gminy Śmigiel za 2024 r.

społecznościowe, strona internetowa, wystawy) oraz przypominanie o rocznicach związanych z pisarzami i literaturą. Przy zakupie książek uwzględniają sugestie czytelników, dbając o różnorodność tematyczną. Działania promujące czytelnictwo obejmują także zajęcia dla odbiorców w różnym wieku.

W omawianym okresie w Bibliotece Publicznej w Śmigle zauważalny był spadek liczby zarejestrowanych czytelników z 1 469 w 2022 roku do 1 437 w 2024 roku. Mimo przedstawionych tendencji, dostrzegalny jest wzrost liczby wypożyczeń: w roku bazowym było to 27 933 pozycje, rok później – 30 789, natomiast w 2024 roku liczba ta wzrosła do 32 042, co świadczy o rosnącym poziomie aktywności czytelniczej wśród mieszkańców Gminy, pomimo odnotowanego niewielkiego spadku ich ogólnej liczby. W tym samym czasie księgozbiór powiększył się z 58 560 woluminów w 2022 roku do 59 965 w 2024 roku, co wskazuje na stały rozwój i wzbogacanie oferty Biblioteki. Przedstawione dane ukazują, że BP aktywnie odpowiada na potrzeby mieszkańców, zwiększając dostępność i różnorodność swoich zasobów.

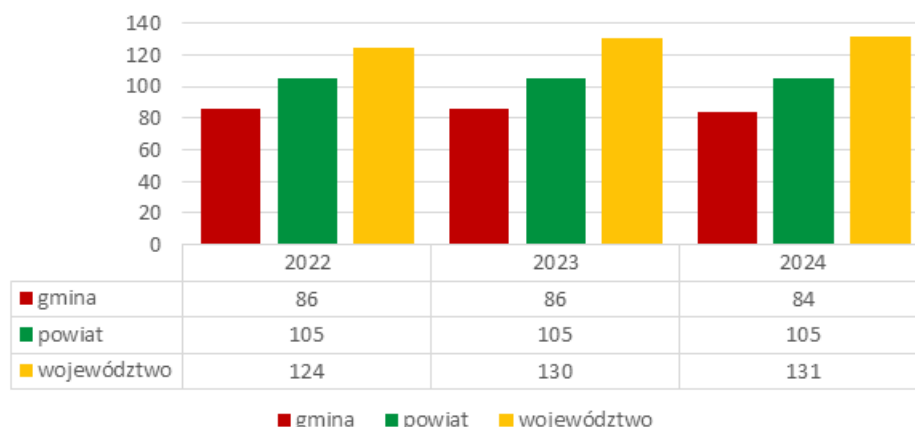
Tabela 6. Dane dotyczące Biblioteki Publicznej w Śmiglu w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
zarejestrowani czytelnicy	1 469	1 471	1 437
liczba wypożyczeń	27 933	30 789	32 042
liczba woluminów ogółem	58 560	59 555	59 965

Źródło: Raport o stanie gminy Śmigiel za 2022, 2023 i 2024 rok

Poniższy wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2022-2024. Na podstawie danych statystycznych można dostrzec, że liczba czytelników w Gminie w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców na przestrzeni analizowanych lat uległa niewielkiemu spadkowi z 86 w latach 2022-2023 do 84 w 2024 roku. Należy podkreślić, że zarówno w porównaniu do Województwa, jak i Powiatu, wskaźnik dla Gminy przyjmował niższe wartości w każdym analizowanym roku.

Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2022-2024

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Izba Ziemi Śmigielskiej powstała w 2022 roku w celu rozpowszechniania, ochrony i dokumentowania lokalnej historii i kultury, a także kształtowania tożsamości regionalnej mieszkańców. Gromadzi, opracowuje i udostępnia materiały związane z dziedzictwem kulturowym gminy Śmigiel i okolic. Wśród ekspozycji Izby udostępnionych dla zwiedzających znajdują się m.in.: starodruk *Historia de Arianismo olim Smiglam infestante...* autorstwa Marcina Adelta z 1741 r., pieczęć administratora synagogi w Śmiglu oraz interaktywna mapa z XVIII wieku.

Ośrodek Kultury Fizycznej i Rekreacji w Śmiglu jest jednostką odpowiedzialną za rozwój, promocję i organizację aktywności fizycznej oraz wydarzeń sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy. Prowadzi obiekty sportowe, koordynuje zajęcia dla różnych grup wiekowych, wspiera inicjatywy lokalnych klubów i stowarzyszeń, a także promuje zdrowy styl życia wśród mieszkańców. Jednostka odpowiada za zarządzanie infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, w tym m.in.: boiskiem treningowym, boiskiem sportowym i budynkiem gospodarczo-socjalnym, małą salą gimnastyczną, basenem oraz boiskiem ORLIK, kortami tenisowymi oraz placem zabaw.

OKFiR prowadzi sekcje: biegacza i nordic-walking, strzelecką oraz morsów. Odpowiada również za organizację i współorganizację różnorodnych wydarzeń sportowych – w 2024 roku były to m.in.: Bowlingowe Zmagania Sołectw, Morsowanie dla WOŚP, Powstańcze Biegi Przełajowe, turnieje piłki nożnej szkół podstawowych, XXXI Dni Śmigla na sportowo, Bieg Przedszkolaka, Podsumowanie Roku Sportowego Szkół, VII Bieg

Świętojański oraz Nordic Walking im. Tomasza Frąckowiaka czy też V Profilaktyczny Bieg i Marsz Nordic Walking „Razem po zdrowie”.

Gmina Śmigiel stanowi atrakcyjny kierunek dla turystów dzięki bogactwu zabytków, walorom przyrodniczym oraz zachowanemu dziedzictwu kulturowemu. Na jej terenie znajdują się liczne obiekty historyczne, w tym zabytkowe kościoły, wiatraki – symbol miasta, dwory i pałace, a tereny leśne sprzyjają rekreacji i wypoczynkowi na świeżym powietrzu. Przez jej teren przebiegają interesujące trasy turystyczne i rowerowe, w tym:

- Kościoły i Pałace: Śmigiel,
- Szlakiem innowierców: Śmigiel – Robaczyn – Stare Bojanowo,
- Zwiedzany Śmigiel,
- Szlak rowerowy: Śmigielska Pętla Wschodnia,
- Szlak rowerowy: Śmigielska Pętla Zachodnia.

Opieka zdrowotna

Z danych GUS wynika, iż w gminie Śmigiel w 2024 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 83 454 porady. Oznacza to, że na 1 mieszkańca Gminy udzielono wówczas 4,9 porad. Jest to wartość niższa w stosunku do liczby porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu kościańskiego, która w omawianym roku wynosiła 8,3.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Śmigiel w porównaniu do powiatu kościańskiego w 2024 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie ogółem	54	7
liczba porad w ramach POZ	635 138	83 454
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	8,3	4,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Gminie bezpieczeństwo i porządek zapewniają funkcjonariusze Posterunku Policji w Śmiglu podlegający **Komendzie Powiatowej Policji w Kościanie**. Poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, podejmują oni również działalność profilaktyczną na terenie Gminy.

Poniższa tabela dotyczy liczby zatrzymań nietrzeźwych kierowców oraz praw jazdy na terenie gminy Śmigiel w latach 2022-2024. W omawianym okresie liczba osób kierujących po użyciu alkoholu uległa zwiększeniu, podobnie jak liczba zatrzymanych praw jazdy. Przedstawione uwarunkowania pozwalają stwierdzić, że wskazane byłoby zintensyfikowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród społeczności lokalnej w celu zapobiegania zagrożeniom w ruchu drogowym związanym z używaniem substancji psychoaktywnych.

Tabela 8. Statystyka zatrzymań nietrzeźwych kierowców oraz praw jazdy w gminie Śmigiel w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierujących	18	25	29
liczba zatrzymanych praw jazdy	17	23	25

Źródło: dane udostępnione przez Komendę Powiatową w Kościanie

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 16 następujących **jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych**: OSP Śmigiel, OSP Stare Bojanowo, OSP Czacz, OSP Bronikowo, OSP Nietążkowo, OSP Żegrówko, OSP Karśnice, OSP Sierpowo, OSP Olszewo, OSP Robaczyn, OSP Machcin, OSP Splawie, OSP Nowa Wieś, OSP Morownica, OSP Wonieść oraz OSP Karmin. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Biorą również aktywny udział w życiu społeczno-kulturowym, m.in. poprzez uczestniczenie w obchodach świąt narodowych i współorganizowanie wydarzeń gminnych.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek, a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Wzrost nierówności społecznych przyczynił się do podejmowania inicjatyw oddolnych przez społeczności najbardziej nimi dotknięte. W odpowiedzi na te wyzwania narodził się ruch spółdzielczy, który umożliwiał grupom

społecznym wspólne zaspokajanie podstawowych potrzeb. Kluczowe znaczenie miały wówczas wartości takie jak podmiotowość jednostki i znaczenie indywidualnej pracy. Na tym gruncie ukształtowała się współczesna koncepcja ekonomii społecznej – ukierunkowanej na człowieka i oddziaływanie społeczne, opartej na partycypacyjnym zarządzaniu, gdzie główny nacisk kładzie się na realizację celów społecznych, a nie maksymalizację zysku¹⁰.

Współcześnie ekonomia społeczna funkcjonuje w ramach różnorodnych podmiotów, m.in. organizacji pozarządowych zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, takich jak stowarzyszenia, fundacje czy prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ww. ustawy, np. spółdzielni socjalnych, spółek non profit czy stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach sektora ekonomii społecznej wyróżnia się tzw. podmioty ekonomii solidarnej, których działalność koncentruje się głównie na wspieraniu aktywizacji zawodowej oraz integracji społecznej. Szczególny nacisk kładą one na proces reintegracji osób narażonych na wykluczenie społeczne, jak również na działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami.

Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

¹⁰ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*, str. 10

Podmioty ekonomii społecznej odgrywają istotną rolę w działaniach na rzecz społeczności lokalnych oraz osób zagrożonych marginalizacją. Ich zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych przekłada się na umocnienie pozycji w procesie współtworzenia lokalnej polityki społecznej i współodpowiedzialność za jej kierunki. Dotychczas współpraca instytucji publicznych z tym sektorem opierała się głównie na zlecaniu zadań publicznych oraz realizacji usług społecznych przez fundacje i stowarzyszenia. Jednak wraz z rozwojem ekonomii społecznej pojawia się potrzeba szerszego włączania wszystkich jej przedstawicieli w procesy planowania, diagnozowania potrzeb, tworzenia dokumentów strategicznych, realizacji inicjatyw i monitorowania ich efektów.

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019

Zgodnie z zapisami ustawy o ekonomii społecznej poszerzono katalog zadań publicznych, które mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe, umożliwiając im podejmowanie działań na rzecz podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych. Natomiast ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych wprowadziła regulacje dotyczące zakresu usług, które mogą być powierzane podmiotom ekonomii społecznej w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów, jak również w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych

i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Wskazane poniżej usługi społeczne ściśle nawiązują do katalogu zadań w ramach pożytku publicznego.

Tabela 9. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne

lp.	katalog usług społecznych z zakresu:	zadania publiczne w obszarze:
1.	Polityki prorodzinnej	• działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
2.	Wspierania rodziny	• wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
3.	Systemu pieczy zastępczej	• wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4.	Pomocy społecznej	• pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
5.	Promocji i ochrony zdrowia	• ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
6.	Wspierania osób niepełnosprawnych	• działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
7.	Edukacji publicznej	• nauki, edukacji, oświaty i wychowania
8.	Przeciwdziałania bezrobociu	• promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
9.	Kultury	• kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
10.	Kultury fizycznej i turystyki	• wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa
11.	Pobudzania aktywności obywatelskiej	• działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych • upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji • udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego • upowszechniania i ochrony praw konsumentów
12.	Mieszkalnictwa	• tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
13.	Ochrony środowiska	• ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego
14.	Reintegracji zawodowej i społecznej	• działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości • rewitalizacji

- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3
- działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmacniania integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecanie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązania problemów.

W Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zarejestrowanych jest 15 KGW:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Sławiu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Sierpowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Olszewie „Olszewianki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bronikowie,

- Koło Gospodyń Wiejskich w Poladowie „Poladowianki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich Nietążkowo,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Żegrówku „Żegrowianki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich Stara Przysieka Pierwsza,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Brońsku,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Czaczu „Czaczanki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich Aktywne Zygmuntowo,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wonieść,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Koszanowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Karśnicach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Machcinie.

Na terenie Gminy w 2025 roku funkcjonowały 2 przedsiębiorstwa społeczne: Spółdzielnia Socjalna ŚMIGIELANKA (działalność reintegracyjna, realizacja usług społecznych) oraz INTEGRA.COM Sp. z o.o. (działalność reintegracyjna).

Istotne znaczenie dla społeczności lokalnej ma działalność Spółdzielni Socjalnej „Śmigielanka”, która od 10 lat prowadzi Żłobek oraz klub Malucha, zapewniając opiekę łącznie 60. dzieciom. Gmina Śmigiel dofinansowuje mieszkańcom część kosztów pobytu dzieci w Żłobku. Działalność Spółdzielni umożliwia rodzicom małych dzieci kontynuowanie aktywności zawodowej. Spółdzielnia rozwija się i planuje utworzenie nowej siedziby Żłobka, w której zajęcia będą prowadzone w oparciu o sprawdzone metody pedagogiczne.

Dodatkowo podkreślić należy działalność Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Młodzieży Niepełnosprawnej „Światło Nadziei”. Stowarzyszenie ma status organizacji pożytku publicznego, prowadzi wszechstronną działalność na rzecz rodzin opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami, skupiając około 90 członków. Do najważniejszych zadań Stowarzyszenia należy prowadzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kościanie, którego siedziba w 2027 roku przeniesiona zostanie do Śmigła. Dodatkowo Stowarzyszenie oferuje usługi rehabilitacyjne oraz działania o charakterze integracyjnym, edukacyjnym i rekreacyjnym. Działalność Stowarzyszenia stanowi istotne oparcie społeczne dla rodziców i opiekunów osób zależnych. Organizacja jest partnerem Powiatu Kościańskiego w realizacji projektu, którego celem jest budowa siedziby WTZ dla 50 uczestników, mieszkańców powiatu kościańskiego oraz gminy Przemęt.

Kluczowym zasobem Gminy jest Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych INGA, powstałe w 2007 roku. Prowadzi ono działalność na rzecz edukacji, oświaty i wychowania, jak również w zakresie organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży, propagowania zdrowego stylu życia, pomocy społecznej, aktywizacji zawodowej, społecznej i gospodarczej, ochrony zdrowia oraz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i turystyki. Wśród najważniejszych projektów podjętych w 2024 roku zrealizowano projekt „Teraz My! Młodzi i aktywni w gminie Śmigiel” oraz „Młodzi w akcji!”, przeprowadzono warsztaty strategiczne dotyczących organizacji oddolnych inicjatyw, zorganizowano szkolną kampanię społeczną promującą działalność społeczną, utworzono Szkolny Fundusz Uczniowski oraz przeprowadzono debaty oksfordzkie na temat praw i wartości Unii Europejskiej.

W gminie Śmigiel w 2024 roku zarejestrowanych było łącznie **2 150 podmiotów gospodarki narodowej**, w tym 55 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 5 fundacji. W omawianym okresie na terenie Gminy liczba fundacji wzrosła z 4 w latach 2022-2023 do 5 w 2024 roku. Zwiększeniu uległa również liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych z 53 w roku bazowym do 55 w latach 2023-2024.

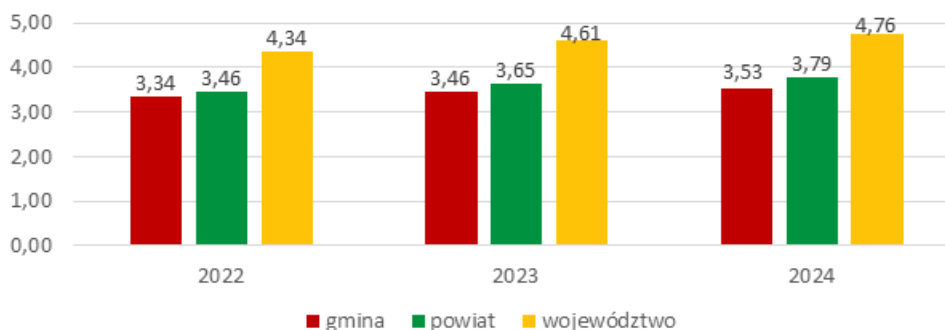
Tabela 10. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Śmigiel na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	2 097	2 118	2 150
fundacje	4	4	5
stowarzyszenia i organizacje społeczne	53	55	55

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejny wykres przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2022-2024. Wskaźnik dla Gminy w 2022 roku wynosił 3,34, w 2023 roku – 3,46, z kolei w 2024 roku – 3,53. W omawianym okresie wartości dla gminy Śmigiel przyjmowały niższe wartości względem Powiatu i Województwa. Rozpatrując dane uwarunkowania, zauważyć można stopniowy wzrost omawianego wskaźnika we wszystkich analizowanych jednostkach. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych (OPS, placówki oświatowe itp.). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹¹.

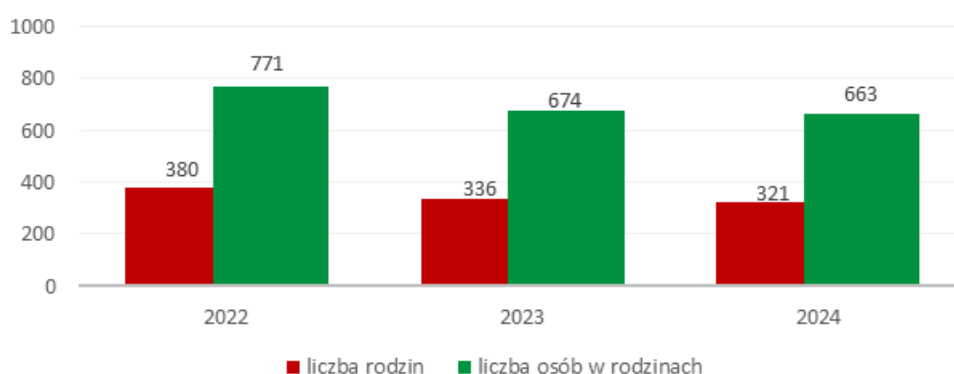
Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest **Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu**. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. OPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne

¹¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).

Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Burmistrza oraz uchwałami Rady Miejskiej.

W 2024 roku pomocą społeczną objętych było 321 rodzin, w 2023 roku było to 336 rodzin, natomiast w 2022 roku – 380 rodzin. Tendencje spadkowe widoczne są również w przypadku liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej – w ostatnim roku poddanym analizie były to 663 osoby, w 2023 roku – 674 osoby, natomiast w roku bazowym – 771.

Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Śmigiel w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość tego wskaźnika w gminie Śmigiel uległa spadkowi: w roku bazowym było to 2,78%, w 2023 roku – 2,69%, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 2,58%.

Wykres 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kolejna tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2024 roku z tego typu pomocy korzystało 207 osób w wieku produkcyjnym oraz 99 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było

więcej niż mężczyzn (liczba mężczyzn – 126, liczba kobiet – 180). Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można stopniowy spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024

wiek	2022		2023		2024	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	-	-	-	-	-	-
produkcyjny	240	137	230	127	207	114
poprodukcyjny	103	79	103	72	99	66
ogółem	343	216	333	199	306	180

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W 2024 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 328 mieszkańcom gminy Śmigiel, natomiast świadczenie niepieniężne 161 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczny jest spadek liczby osób pobierających świadczenia pieniężne, natomiast biorąc pod uwagę liczbę osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych, dostrzegalne są wahania. Dane statystyczne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenie niepieniężne	173	153	161
świadczenie pieniężne	361	360	328

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, ogólna liczba osób długotrwale pobierających świadczenie ulegała wahaniom: w roku bazowym były to 153 osoby, w 2023 roku – 179, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 173. Biorąc pod uwagę podział na płeć, dostrzegalne są dysproporcje – w każdym omawianym roku liczba kobiet była większa niż liczba mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

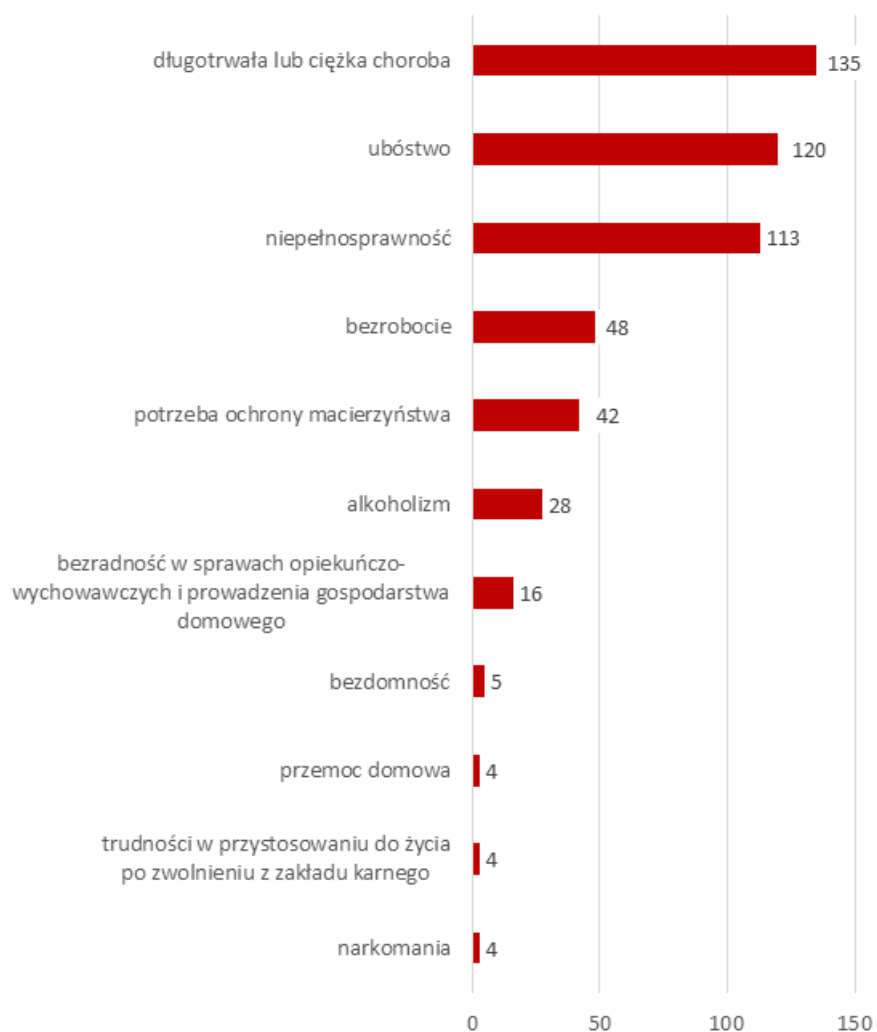
Tabela 13. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024

płeć	2022	2023	2024
kobiety	87	100	94
mężczyźni	66	79	79
ogółem	153	179	173

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

W 2024 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Śmigiel była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymało 135 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowało się ubóstwo (120 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (113 rodzin). 48 rodzin skorzystało z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, 42 – z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, 28 – z powodu alkoholizmu, a 16 – z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto, pomocy udzielano również z powodu bezdomności (5 osób), przemocy domowej, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz narkomanii (po 4 rodziny).

Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Do istotnych zasobów instytucjonalnych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Śmigiel należą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu,
- Centrum Kultury w Śmiglu,
- Ośrodek Kultury Fizycznej i Rekreacji w Śmiglu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Punkt Wsparcia Rodziny,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Kluby Seniora,
- Urząd Miejski Śmigla,
- Komenda Powiatowa Policji w Kościanie,
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Należy zaznaczyć, iż istotnymi partnerami w realizacji działań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kościanie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Kościanie.

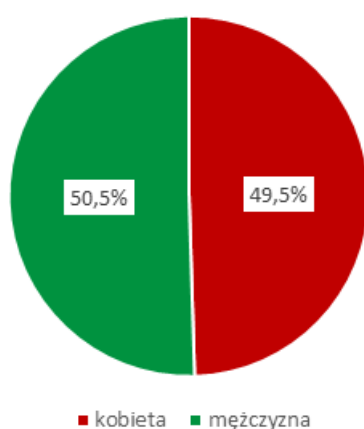
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Śmigiel, a także skala zjawiska przemocy. Dodatkowo zbadano takie kwestie jak rynek pracy, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, zdrowie psychiczne oraz sytuacja osób starszych.

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Śmigiel wzięło udział 105 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, podział na płeć był równomierny – kobiety stanowiły 49,5% ogółu, a mężczyźni – 50,5%.

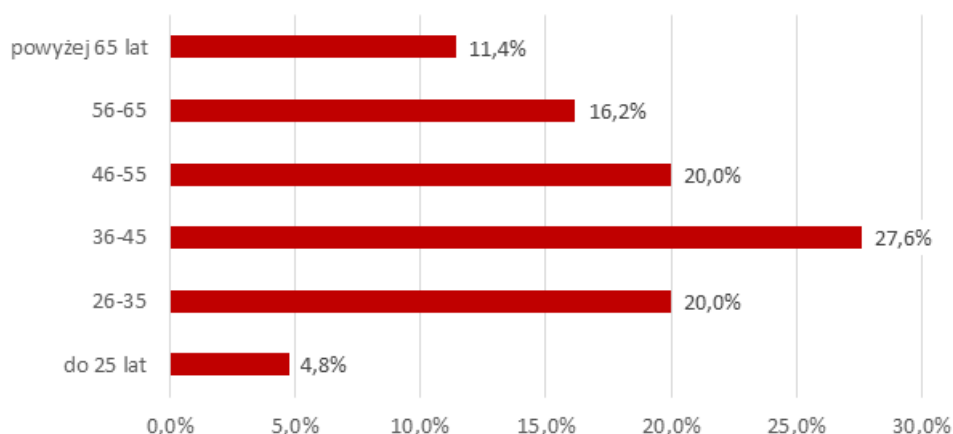
Wykres 11. Płeć: N¹²=105

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (27,6%), 26-35 lat oraz 46-55 lat (po 20,0%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 56-65 lat (16,2%), osoby powyżej 65 lat (11,4%), z kolei najmniejszą grupę badawczą stanowiły osoby poniżej 25 roku życia (4,8%).

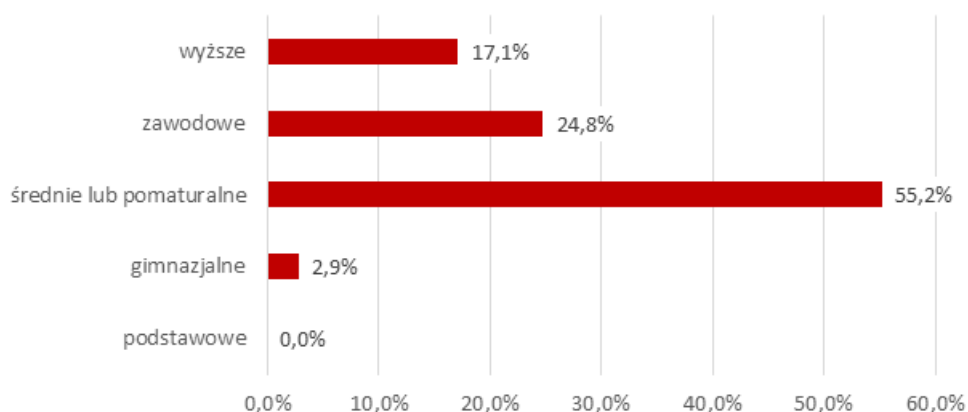
¹² N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

Wykres 12. Wiek: N=105

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem średnim lub pomaturalnym (55,2%) oraz zawodowym (24,8%), natomiast 17,1% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem wyższym. Ponadto 2,9% osób biorących udział w badaniu zakończyło edukację na poziomie gimnazjalnym.

Wykres 13. Wykształcenie: N=105

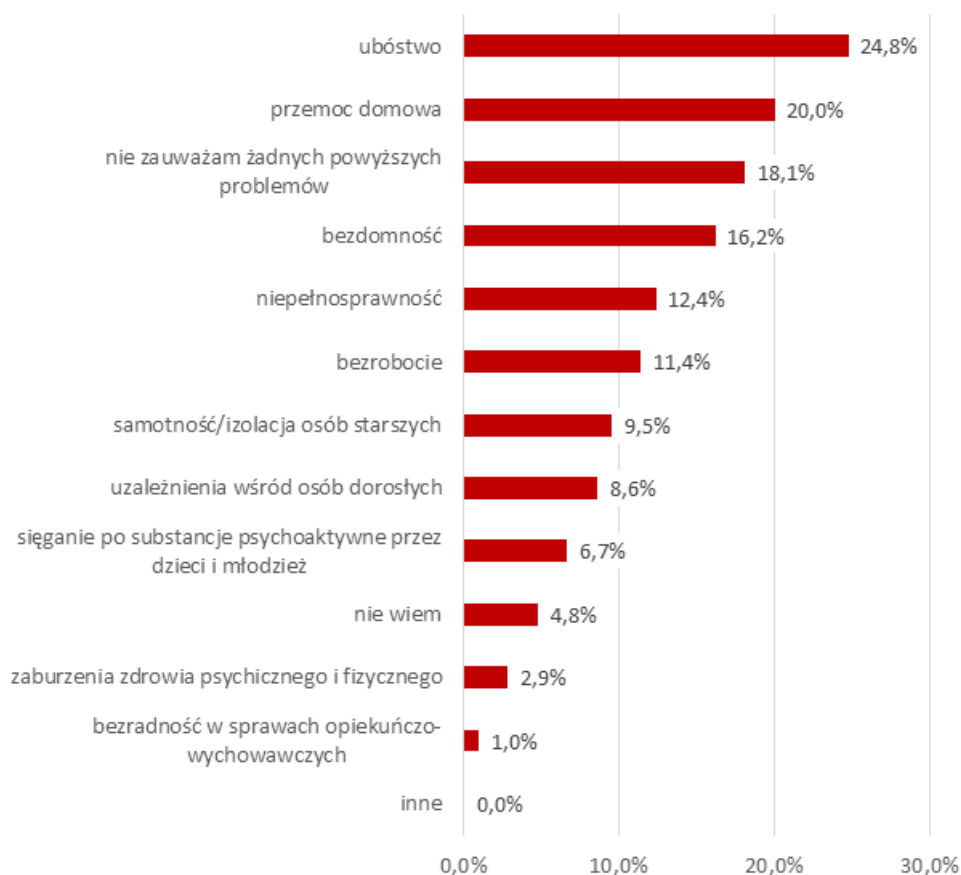

Problemy społeczne

Respondenci w pierwszej kolejności zostali poproszeni o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze gminy Śmigiel. Za najważniejsze problemy uznano: ubóstwo (24,8%), przemoc domową (20,0%) oraz bezdomność (16,2%). 12,4% ankietowanych wskazało na niepełnosprawność, 11,4% – bezrobocie, 9,5% – samotność/ izolację osób starszych, a 8,6% wymieniło uzależnienia wśród osób dorosłych. Najmniej odpowiedzi padło na sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież

(6,7%), zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego (2,9%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (1,0%). Wśród respondentów 4,8% nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 18,1% nie zauważa żadnych problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi.

Wykres 14. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=105

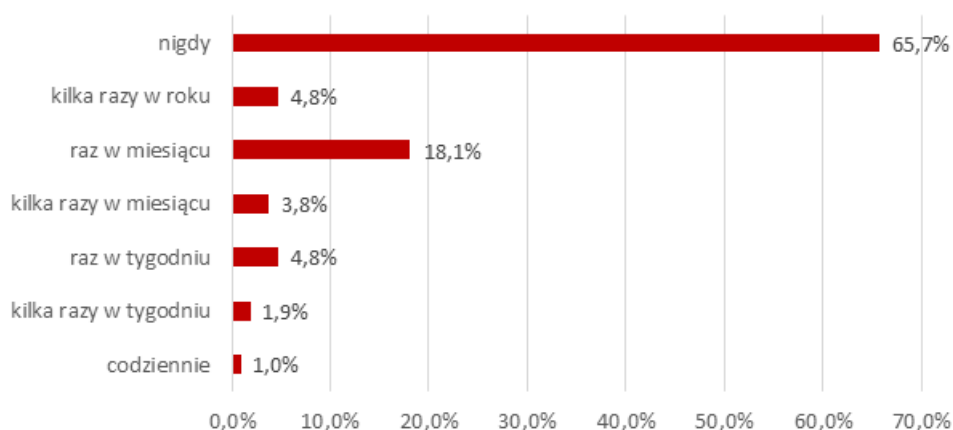

**Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Problem alkoholowy

W niniejszym bloku tematycznym dorosłych mieszkańców Gminy poproszono o określenie z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarowało 65,7% ankietowanych, natomiast 4,8% badanych sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 18,1% respondentów wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu, 3,8% – kilka razy w miesiącu, a w przypadku 4,8% – raz w tygodniu. Ponadto 1,9% ankietowanych pije alkohol kilka razy w tygodniu, z kolei najmniejszy odsetek badanych, tj. 1,0% zadeklarowało jego codzienne spożywanie.

Wykres 15. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=105

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić (31 osób tj. 86,1%). Jedna osoba wskazała, że taka sytuacja wystąpiła jednokrotnie, a kolejny mieszkaniec zadeklarował, iż zdarzyło mu się to powyżej 10 razy (po 2,8%). W przypadku 3 ankietowanych taka sytuacja miała miejsce od 2 do 5 razy (8,3%).

Tabela 14. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=36

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	2,8%	1
2-5 razy	8,3%	3
6-10 razy	0,0%	0
powyżej 10 razy	2,8%	1
ani razu	86,1%	31

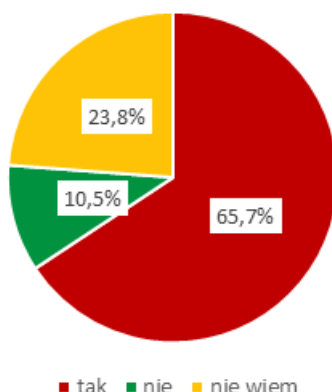
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych 6 osób podało, że nie posiada prawa jazdy (16,7%), a 26 respondentów zaprzeczyło, jakoby w ciągu ostatnich 30 dni prowadziło pojazd po spożyciu alkoholu (72,2%). Do kierowania pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu przyznało się 4 ankietowanych (11,2%). Jedna osoba zadeklarowała, że takie sytuacje miały miejsce sporadycznie, a kolejnemu ankietowanemu zdarzało się to często (po 2,8%). Dodatkowo 2 respondentom zdarzyło się to jednokrotnie (5,6%).

Tabela 15. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=36

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	72,2%	26
raz mi się to zdarzyło	5,6%	2
zdarzało mi się to sporadycznie	2,8%	1
zdarzało mi się to często	2,8%	1
nie posiadam prawa jazdy	16,7%	6

W jednym z pytań ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że ponad połowa mieszkańców jest świadoma negatywnych konsekwencji (65,7%), 10,5% uczestników badania wyraziło przekonanie, że picie alkoholu w ciąży nie ma negatywnego wpływu, z kolei 23,8% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=105

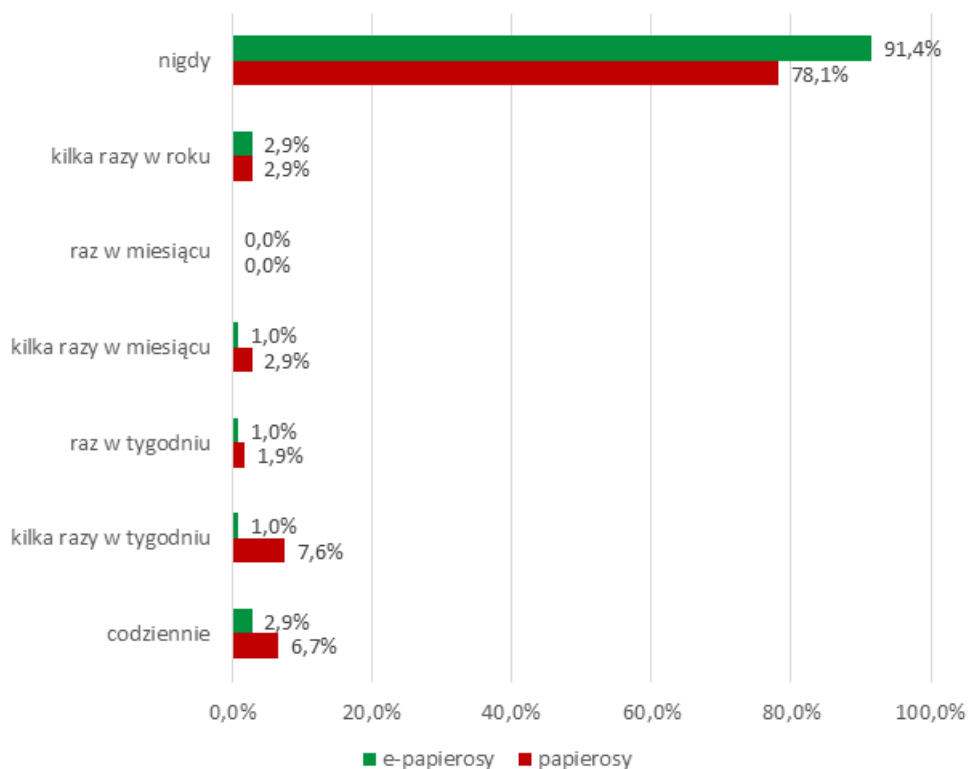

Problem nikotynowy

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Śmigiel. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 22,0% respondentów, spośród których po 2,9% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku lub kilka razy w miesiącu, 1,9% – raz w tygodniu, a 7,6% – kilka razy w tygodniu. Ponadto 6,7% zadeklarowało codzienne palenie papierosów. Po elektroniczne papierosy sięga mniejszy odsetek respondentów (8,8%), przy czym po 2,9%

robi to codziennie lub kilka razy w roku, a po 1,0% respondentów – raz w tygodniu, kilka razy w tygodniu lub kilka razy w miesiącu.

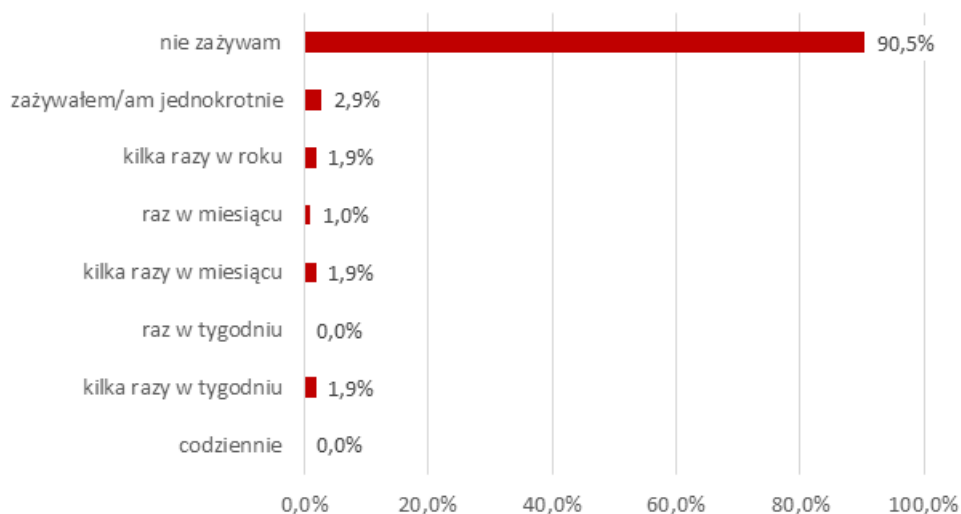
Wykres 17. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=105

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców gminy Śmigiel. Jak wynika z analizy materiału badawczego, kontakt z narkotykami, dopalaczami lub lekami w celu odurzenia miał średnio co dziesiąty ankietowany (9,6%), przy czym po 1,9% badanych sięga po tego typu substancje kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu lub kilka razy w tygodniu, 1,0% – raz w miesiącu, natomiast 2,9% zażyło je jednokrotnie.

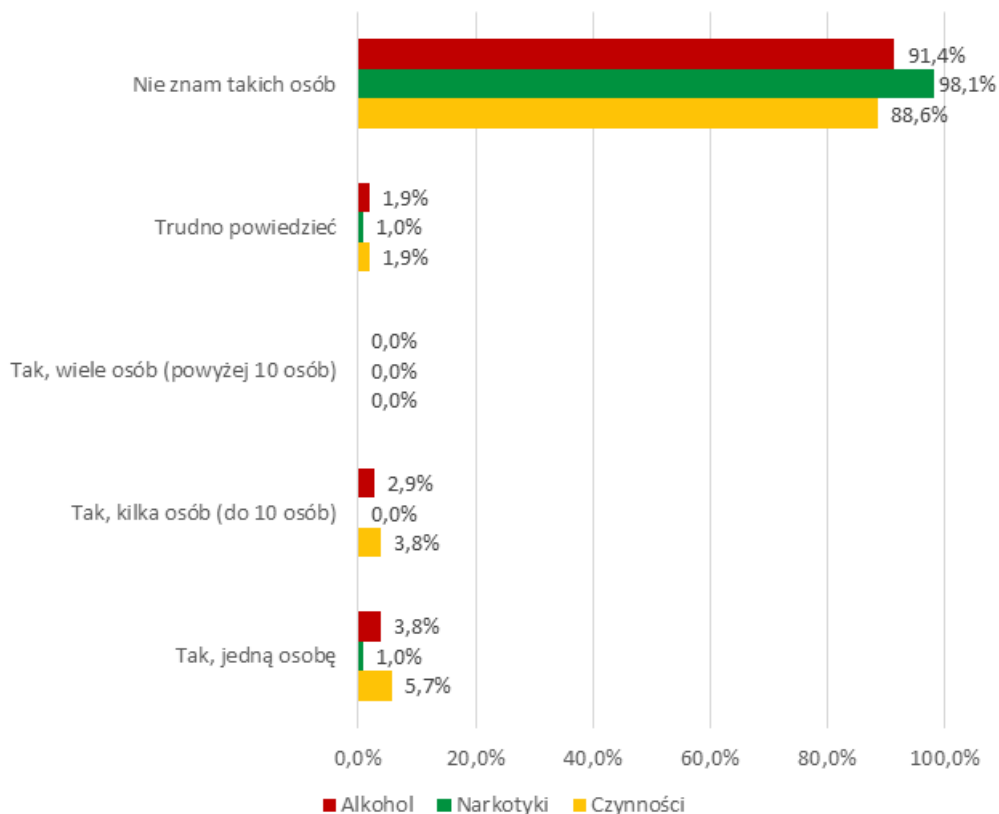
Wykres 18. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=105

Badani mieszkańcy Gminy zostali w dalszej kolejności zapytani o skalę nadużywania alkoholu, narkotyków oraz nadmiernego podejmowania się czynności, przez osoby w ich otoczeniu. Jak wynika z odpowiedzi respondentów:

- 6,7% zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkoholu, w tym 3,8% – jedną osobę, a 2,9% – kilka takich osób,
- 1,0% ankietowanych zna w swoim otoczeniu jedną osobę nadużywającą narkotyków,
- 9,5% badanych zna w swoim otoczeniu osoby podejmujące się nadmiernie różnego rodzaju czynności, w tym 5,7% – jedną taką osobę, a 3,8% – kilka takich osób.

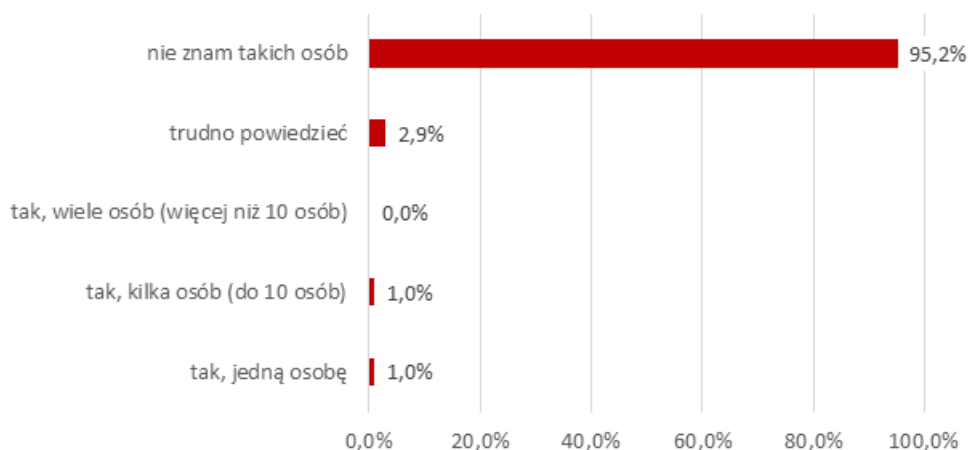
Wykres 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=105

Problem przemocy

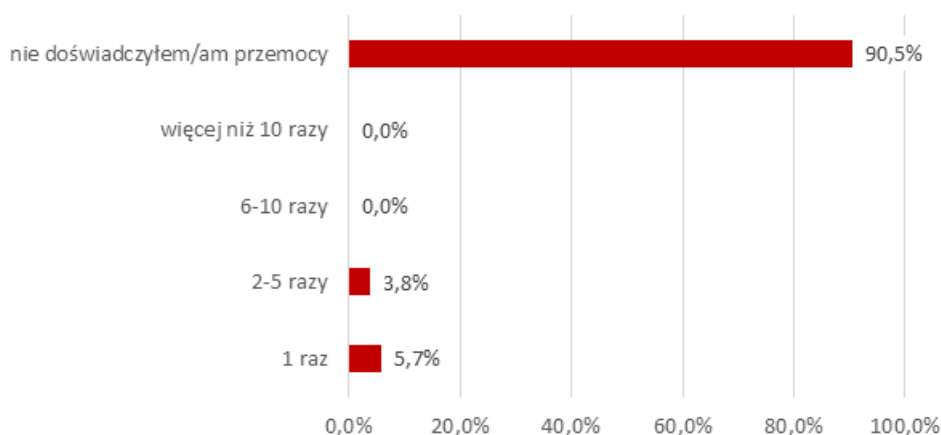
W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Śmigiel. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy w swoim domu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 4,9% badanych, spośród których po 1,0% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę lub kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób). Należy zauważyć, iż 2,9% uczestników badania nie jest pewnych, czy zna taką osobę, a jednoznacznie zaprzeczyło temu 95,2% badanych.

Wykres 20. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=105

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 9,5% dorosłych mieszkańców, spośród których 5,7% doświadczyło jej 1 raz, a 3,8% – od 2 do 5 razy.

Wykres 21. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=105

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że po 2 ankietowanych doświadczyło przemocy psychicznej i ekonomicznej (po 20,0%), z kolei na zaniedbanie wskazała 1 osoba (10,0%). 5 ankietowanych nie potrafiło zdefiniować rodzaju doznawanej przemocy (50,0%).

Tabela 16. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=10

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie wiem	50,0%	5
przemoc psychiczna	20,0%	2
przemoc ekonomiczna	20,0%	2
zaniedbanie	10,0%	1
przemoc fizyczna	0,0%	0
przemoc seksualna	0,0%	0

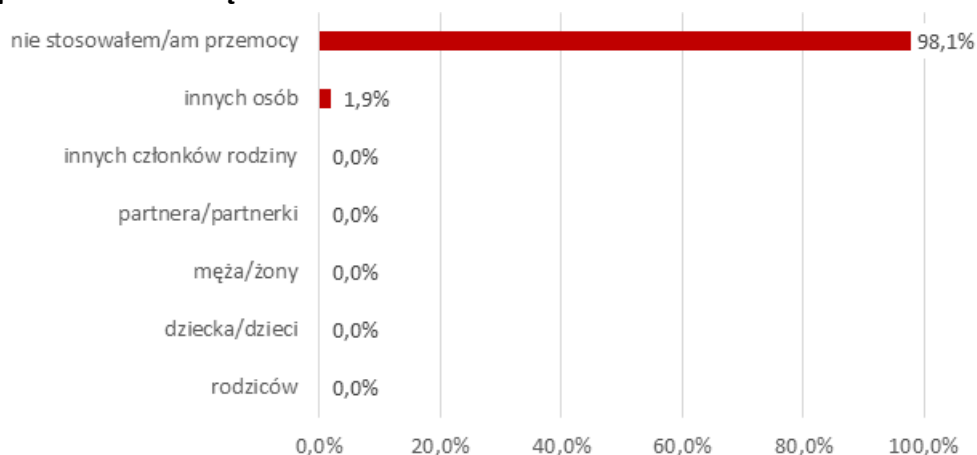
W dalszej części respondentów poproszono o wskazanie osób, które stosowały wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego pozwala stwierdzić, że 3 osoby doznały przemocy ze strony męża/żony (30,0%), po 2 badanych wskazało na rodziców, innych członków rodziny oraz partnera/partnerkę (po 20,0%), z kolei 1 ankietowany wymienił inne, nieokreślone osoby.

Tabela 17. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=10

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	30,0%	3
rodzice	20,0%	2
inni członkowie rodziny	20,0%	2
partner/partnerka	20,0%	2
inne osoby	10,0%	1

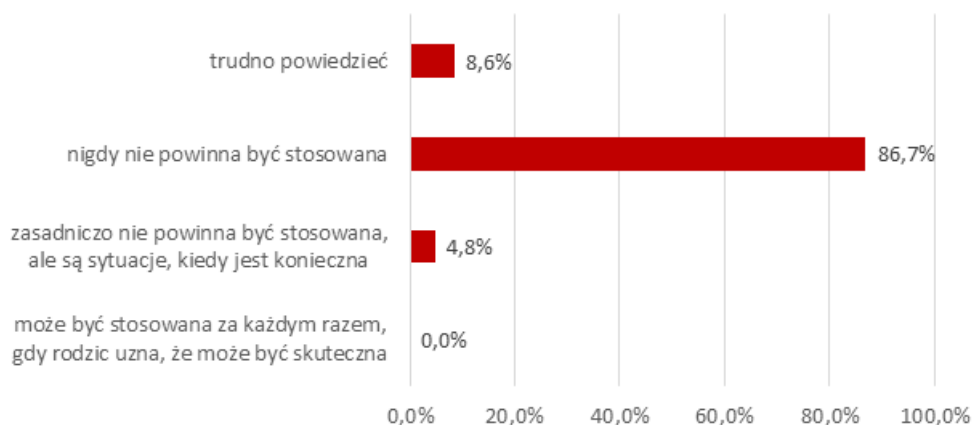
W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosowali oni przemoc wobec drugiej osoby. Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do takich zachowań przyznało się 1,9% badanych, którzy stosowali przemoc wobec innych, bliżej nieokreślonych osób.

Wykres 22. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=105

Istotnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w gminie Śmigiel była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż zdecydowana większość badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej (86,7%), 4,8% ankietowanych uważa, że nie powinna być ona stosowana, jednakże są sytuacje, w których jest konieczna, a 8,6% ankietowanych stwierdziło, że trudno jest im określić swoje stanowisko w tej sprawie.

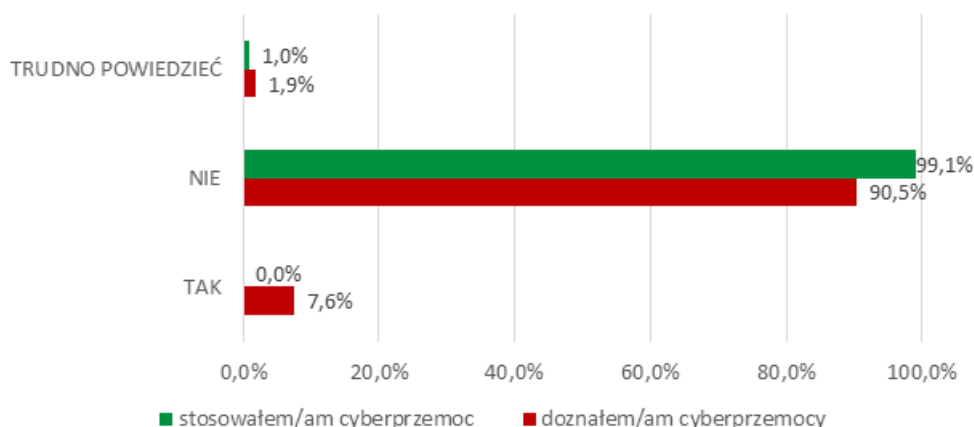
Wykres 23. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=105

Kolejne pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że

takiego problemu doświadczyło 7,6% badanych, a 1,9% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Żaden mieszkaniec nie przyznał się do stosowania cyberprzemocy, a 1,0% badanych nie potrafiło jednoznacznie określić swojego zdania w tym aspekcie, udzielając odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

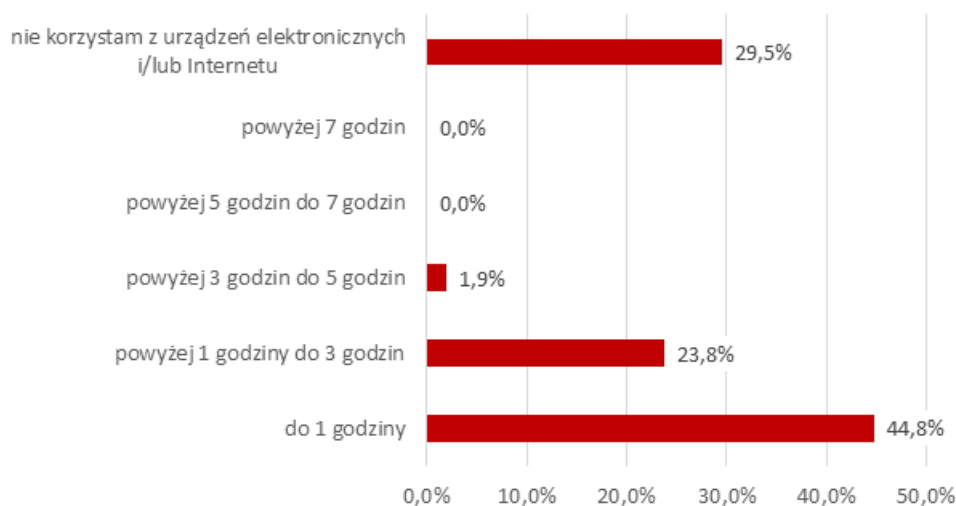
Wykres 24. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)?
N=105

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji, większość respondentów korzysta z tego typu urządzeń i Internetu, przy czym 44,8% respondentów robi to do 1 godziny dziennie, 23,8% wskazało na przedział od 1 do 3 godzin, a korzystanie z urządzeń pomiędzy 3 a 5 godzinami dziennie zadeklarowało 1,9% respondentów. 29,5% ankietowanych nie korzysta z tego typu urządzeń w ogóle.

Wykres 25. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=105

Odpowiadając na kolejne pytanie mieszkańcy, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu określili, czy zdarza się im poświęcać na to dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, 11 respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie (14,9%), natomiast 17 mieszkańców wskazało, że w ich przypadku takie sytuacje się nie zdarzają (23,0%). 12 ankietowanych stwierdziło, że nie przewiduje określonego czasu (16,2%), a 34 osoby biorące udział w badaniu miały trudność w określeniu takich sytuacji (46,0%).

Tabela 18. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=74

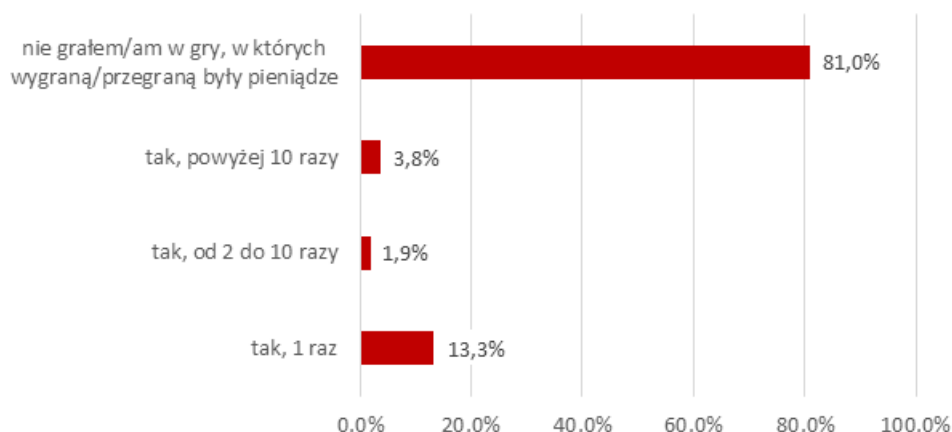
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	14,9%	11
nie	23,0%	17
trudno powiedzieć	46,0%	34
nie przewiduję określonego czasu	16,2%	12

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których

wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miał blisko co piąty dorosły respondent (19,0%), wśród których 13,3% grało w takie gry 1 raz, 1,9% – od 2 do 10 razy, z kolei 3,8% osób przyznało się do grania w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=105

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 8 ankietowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (40,0%), 4 osoby temu zaprzeczyły (20,0%), a kolejnych 8 respondentów miało trudność w odpowiedzi na to pytanie (40,0%).

Tabela 19. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=20

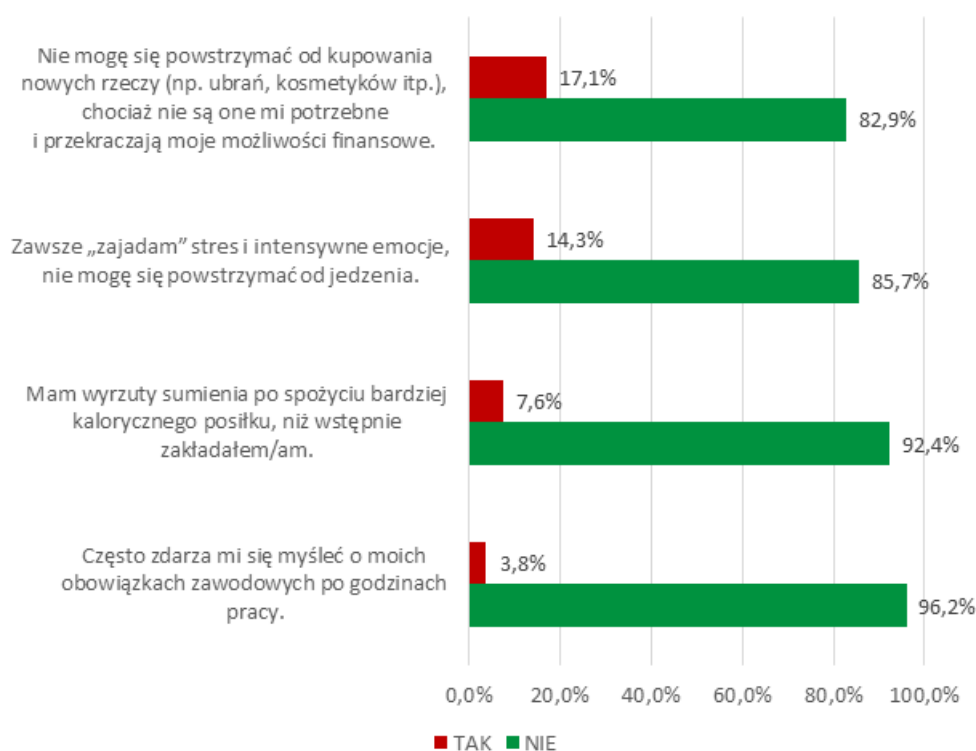
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	40,0%	8
nie	20,0%	4
trudno powiedzieć	40,0%	8

Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Śmigiel, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat problemów natury behawioralnej. Zakupoholizm i pracoholizm są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tych problemów wśród lokalnej społeczności. Zaburzenia odżywiania również stanowiły jeden z obszarów objętych badaniem, co pozwoliło na zidentyfikowanie ich postrzegania i skali w kontekście innych trudności doświadczanych przez respondentów. Uzyskane wyniki przedstawiają się następująco:

- 17,1% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych,
- 14,3% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje,
- 7,6% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku,
- 3,8% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy

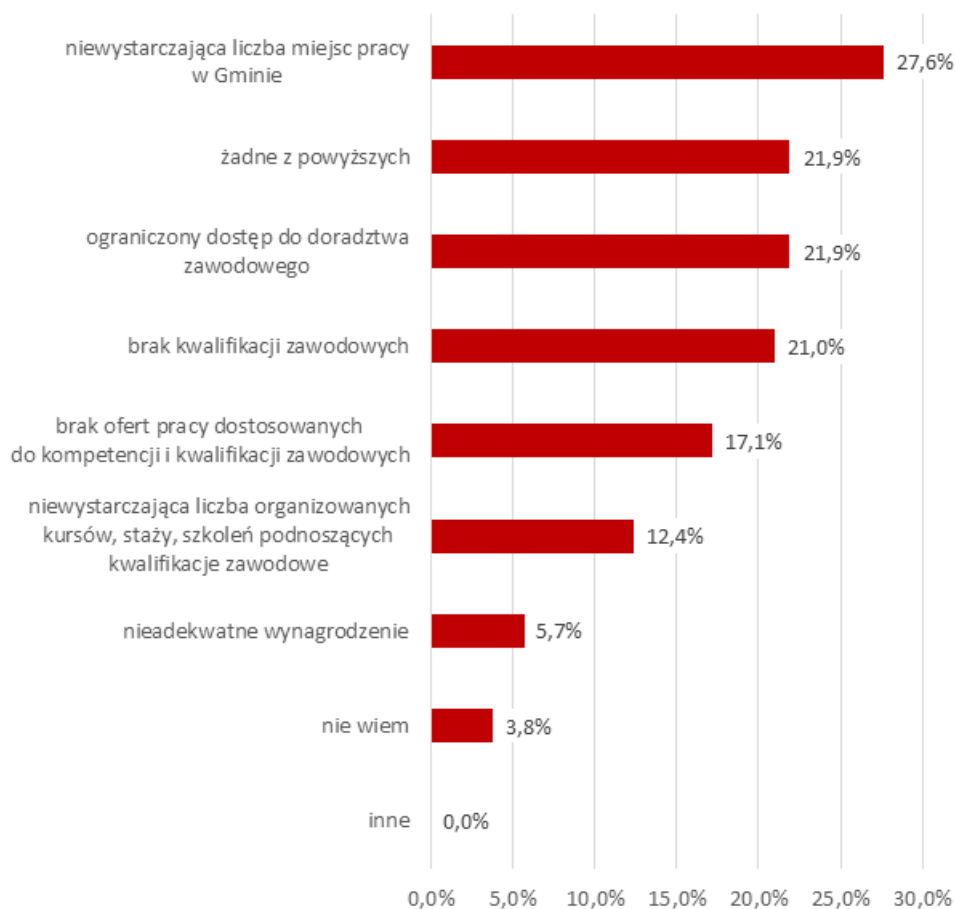
Wykres 27. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=105

Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Śmigiel. W pierwszym pytaniu badani mieli określić z jakimi trudnościami mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Większość mieszkańców uważa, że problem w tym zakresie stanowi niewystarczająca liczba miejsc pracy (27,6%), ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego (21,9%) oraz brak kwalifikacji zawodowych (21,0%). Następnie ankietowani wskazywali na brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych (17,1%), niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (12,4%) oraz nieadekwatne wynagrodzenie (5,7%). 3,8% ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, w opinii 21,9% uczestników badania żadna ze wskazanych w kafeterii odpowiedzi nie jest odpowiednia.

Wykres 28. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=105

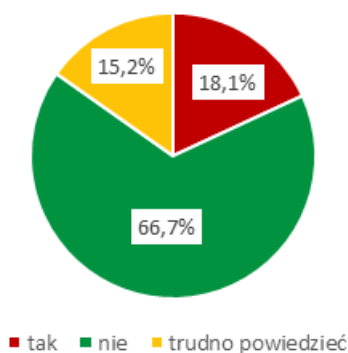

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

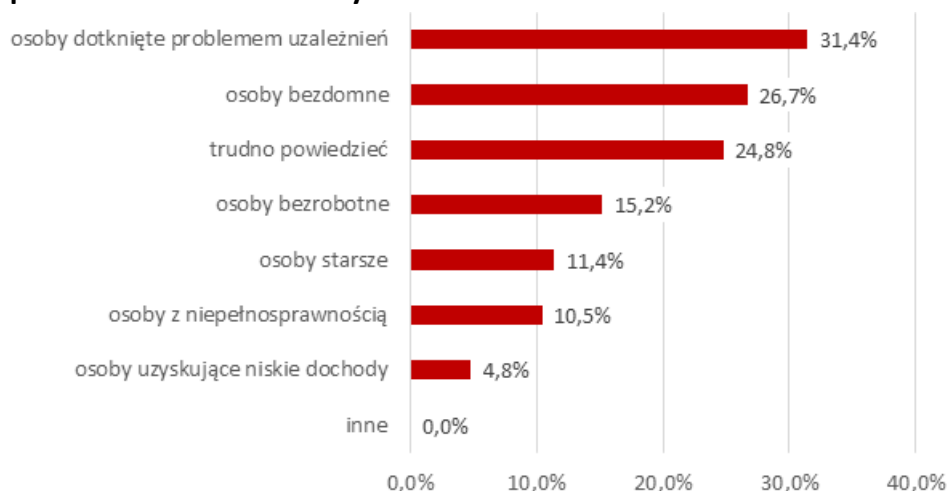
Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 66,7% osób odpowiedziało przecząco na to pytanie, 18,1% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich problemów, z kolei 15,2% respondentów miało trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=105

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy społeczne są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Na pierwszym miejscu znalazły się osoby dotknięte problemem uzależnień (31,4%), na drugim – osoby bezdomne (26,7%), a na trzecim – osoby bezrobotne (15,2%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na osoby starsze (11,4%), osoby z niepełnosprawnością (10,5%) oraz osoby uzyskujące niskie dochody (4,8%). Ponadto trudności w udzieleniu odpowiedzi miało 24,8% ankietowanych.

Wykres 30. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=105

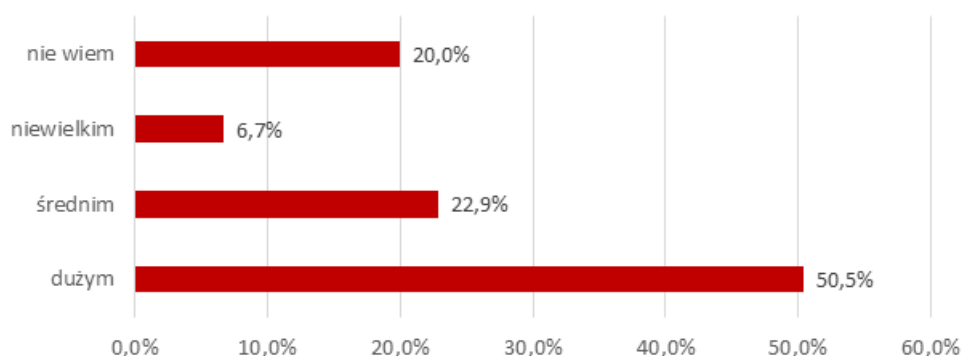

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób o ograniczonej mobilności. 50,5% respondentów twierdzi, że w Gminie jest wiele miejsc przystosowanych do osób z niepełnosprawnością, 22,9% respondentów uważa, że infrastruktura techniczna w Gminie jest dostosowana w średnim stopniu, a 6,7% – w niewielkim. 20,0% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie.

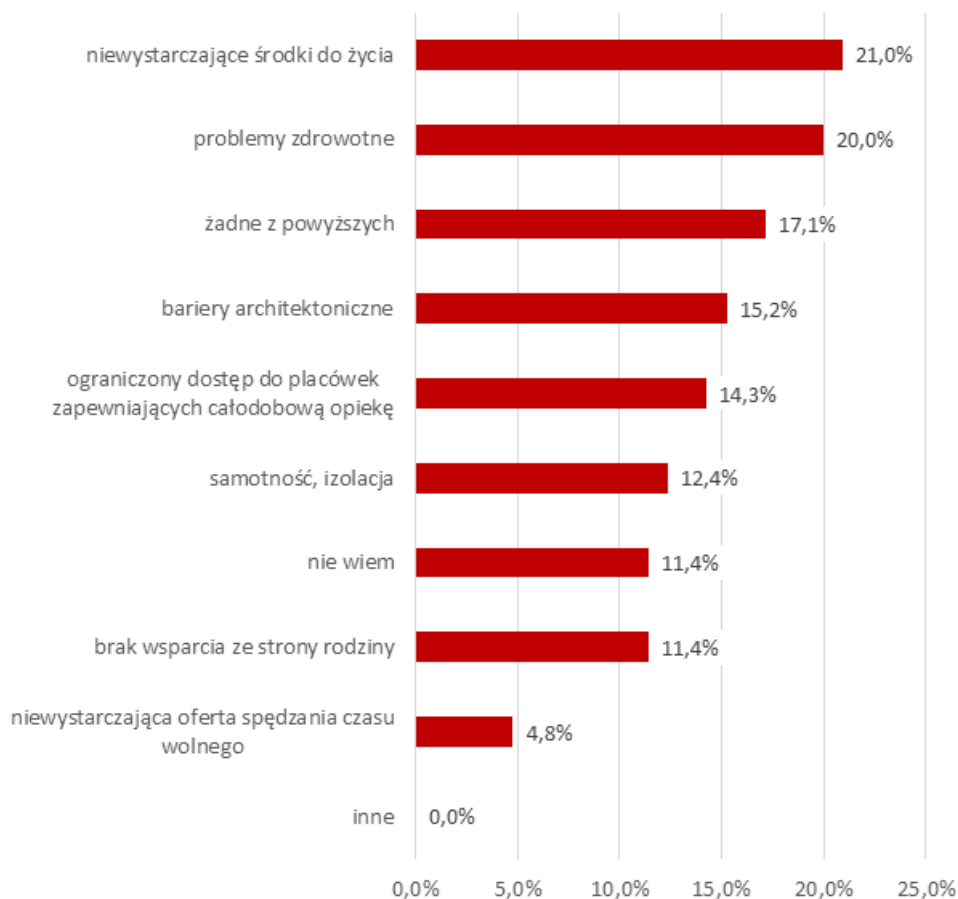
Wykres 31. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=105

Zdaniem 21,0% badanych mieszkańców najważniejszym problemem osób starszych na terenie Gminy są niewystarczające środki do życia, a 20,0% wskazało na problemy zdrowotne. 15,2% wymieniło bariery architektoniczne, 14,3% – ograniczony dostęp

do placówek zapewniających całodobową opiekę, a 12,4% – samotność, izolację. W opinii 11,4% ankietowanych takim problemem jest brak wsparcia ze strony rodziny, a zdaniem 4,8% – niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego. Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 11,4% respondentów, a 17,1% uważa, że żadna odpowiedź wymieniona w kafeterii nie jest właściwa.

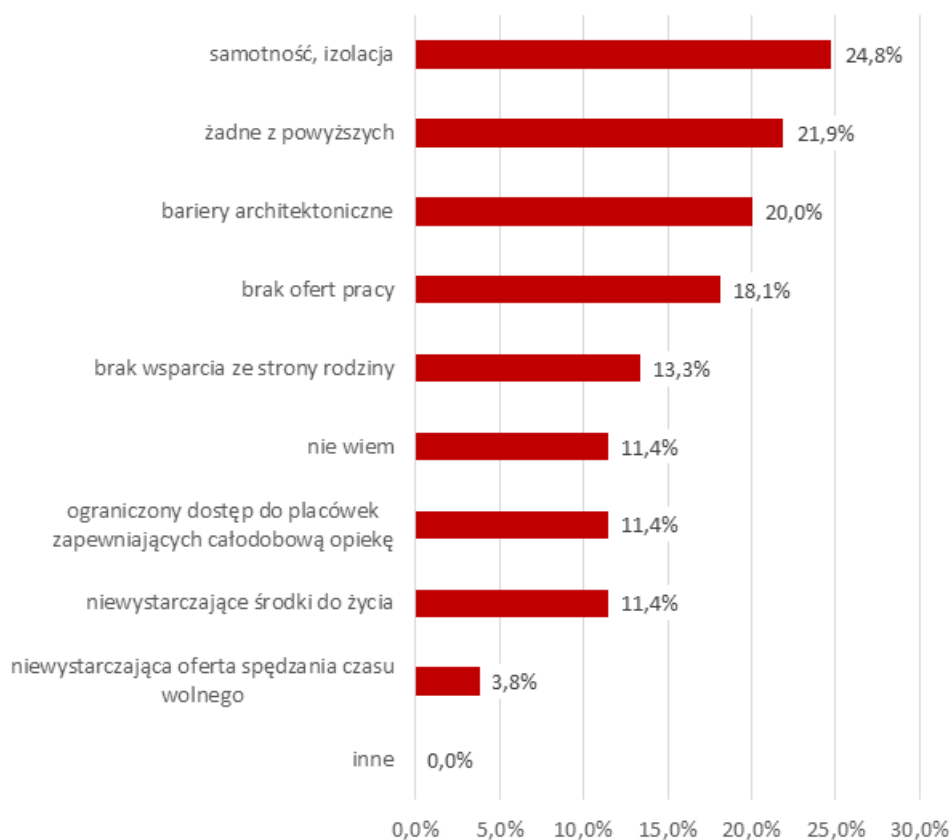
**Wykres 32. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie?
N=105**

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W badaniu ankietowym poproszono również o wskazanie najistotniejszych problemów dotyczących osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem 24,8% respondentów jest to samotność, izolacja, 20,0% wskazało na bariery architektoniczne, a 18,1% – brak ofert pracy. 13,3% ankietowanych wyróżniło brak wsparcia ze strony rodziny, po 11,4% wymieniło ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę oraz niewystarczające środki do życia, a 3,8% – niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego. 11,4% nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 21,9% zaznaczyło odpowiedź „żadne z powyższych”.

Wykres 33. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=105

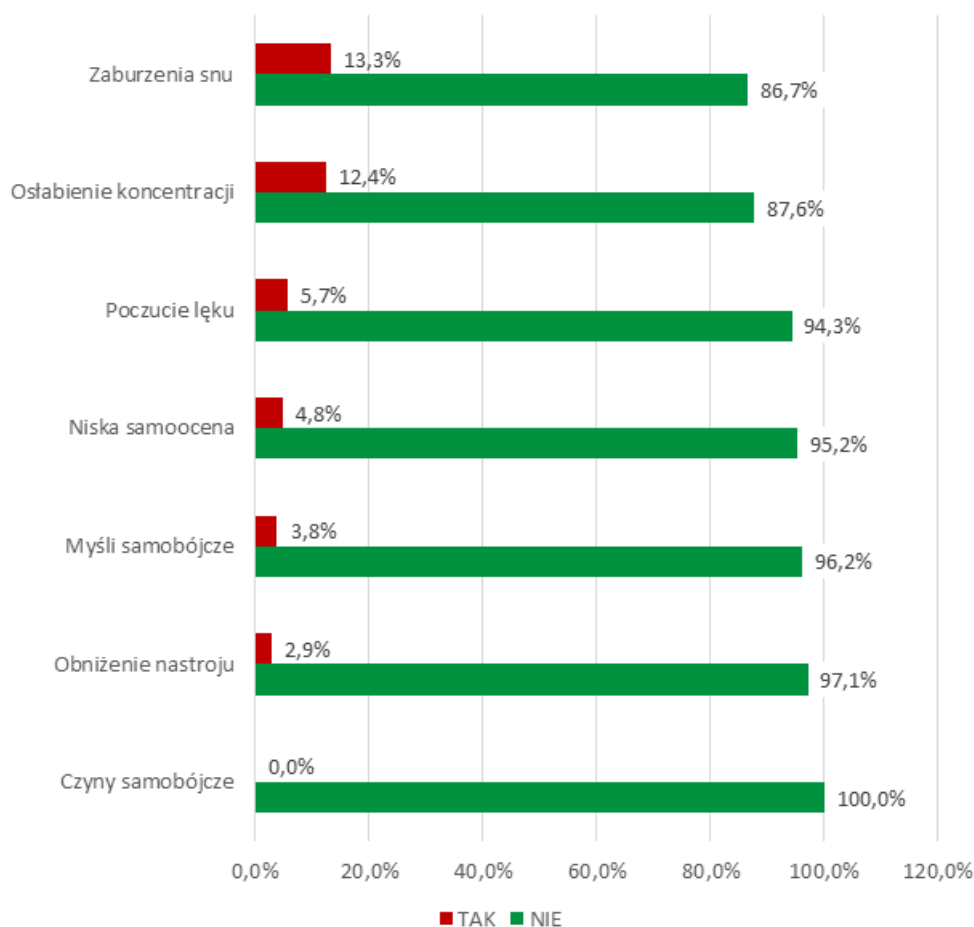
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy gminy Śmigiel mieli określić, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 13,3% doświadczyło zaburzeń snu;
- 12,4% doznało osłabienia koncentracji;
- 5,7% odczuwało lęk;
- 4,8% miało niską samoocenę;
- 3,8% miało myśli samobójcze;
- 2,9% osób miało obniżony nastrój.

Wykres 34. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=105

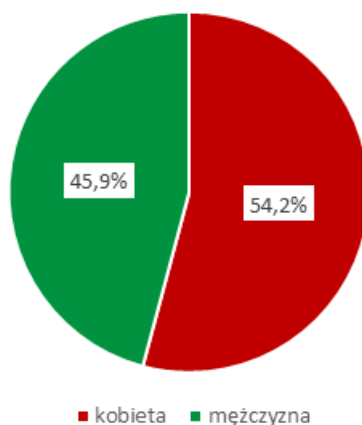
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie oceny młodych mieszkańców na temat swojego zdrowia psychicznego oraz zaburzeń odżywiania.

Struktura badanej próby

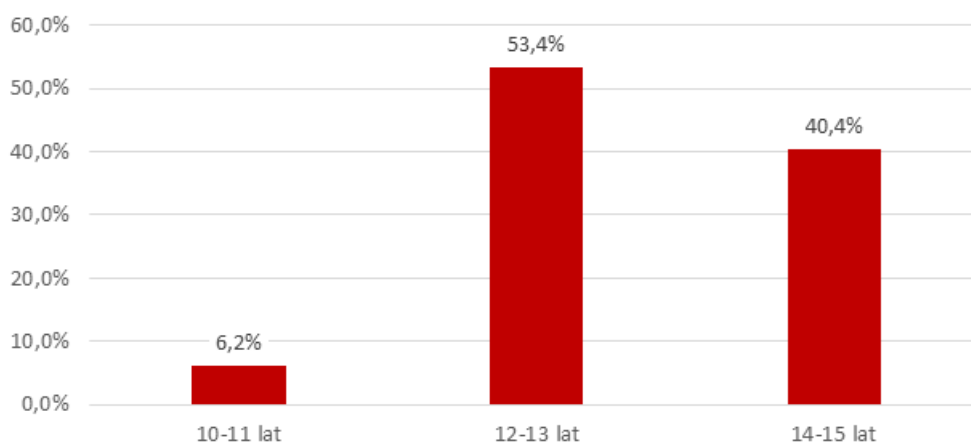
Uczniowie z gminy Śmigiel wypełnili 386 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne niewielką przewagę liczebną miały dziewczynki – stanowiły one 54,2% ogółu, zaś chłopcy wypełnili 45,9% kwestionariuszy.

Wykres 35. Płeć: N=386

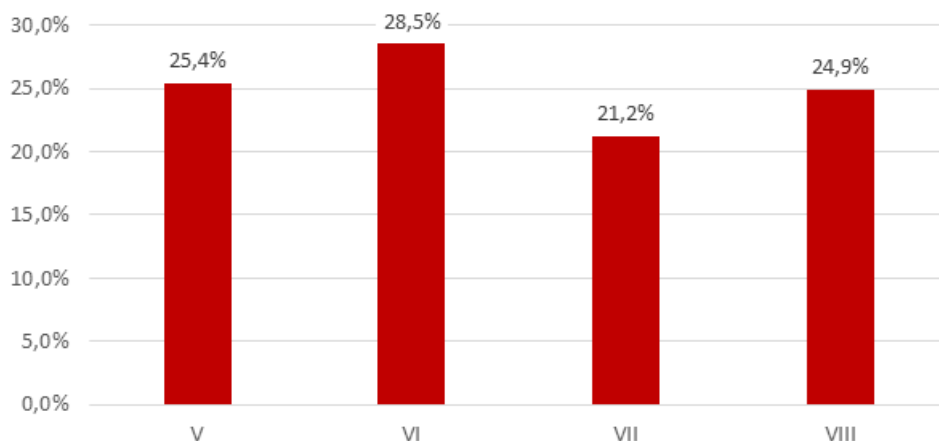
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, najwięcej kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (53,4%), natomiast 40,4% stanowili uczniowie w wieku 14-15 lat. Pozostali ankietowani mieścili się w przedziale wiekowym 10-11 lat (6,2%).

Wykres 36. Wiek: N=386

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 28,5% uczniów biorących udział w badaniu uczęszczało wówczas do VI klasy, 24,9% ankiet wypełnili uczniowie z klasy VIII, 25,4% z klasy V, natomiast 21,2% badanych to uczniowie klas VII.

Wykres 37. Klasa: N=386

Problem alkoholowy

Jeden z analizowanych obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Śmigiel. Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dotyczących tego obszaru tematycznego odnosiło się do częstotliwości spożywania go przez młodych mieszkańców Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 26,5% respondentów, wśród których 13,0% spożyło go jednokrotnie, 6,0% miało z nim kontakt kilka razy (do 10 razy), 2,6% – wiele razy (powyżej 10 razy), a 4,9% pije go regularnie (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=386

Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych mieszkańców Gminy odpowiedzi, kontakt z alkoholem w podanym okresie miało 48 uczniów będących po inicjacji alkoholowej (47,2%), wśród których 17 osób sięgnęło po niego 1-2 razy (16,7%), a 7 ankietowanych zrobiło to 3-4 razy (6,9%). Dodatkowo 6 uczniów spożyło alkohol w tym okresie od 5 do 7 razy (5,9%), a 18 respondentów – więcej niż 7 razy (17,7%).

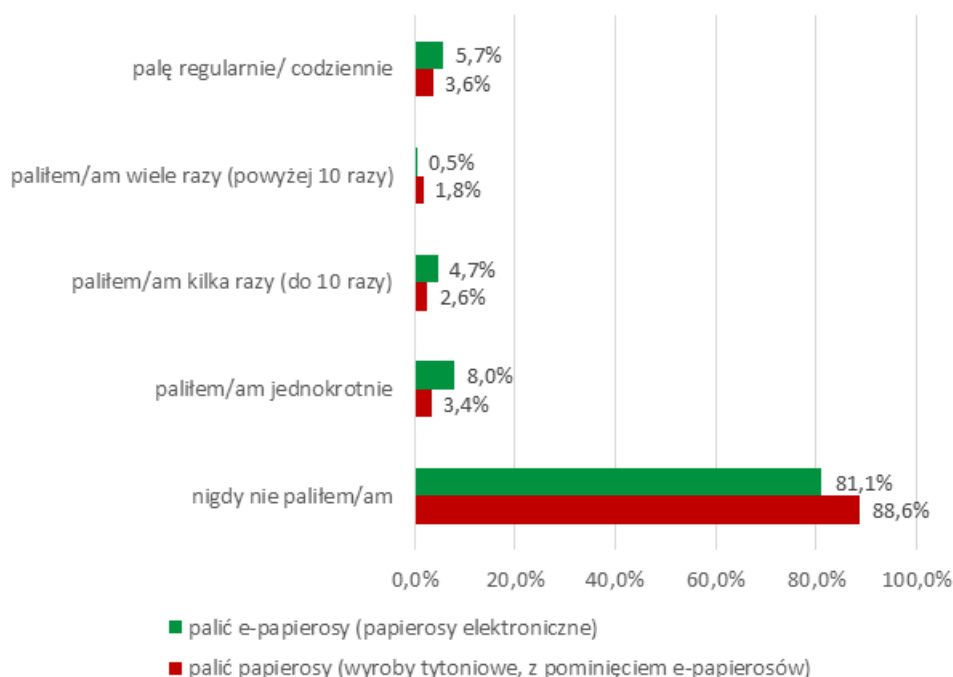
Tabela 20. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=102

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	52,9%	54
1 – 2 razy	16,7%	17
3 – 4 razy	6,9%	7
5 – 7 razy	5,9%	6
więcej niż 7 razy	17,7%	18

Problem nikotynowy

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z gminy Śmigiel podjęto się także określenia skali i częstotliwości sięgania przez nich po wyroby nikotynowe. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miał odsetek 11,4% ankietowanych, wśród których 3,4% sięgnęło po nie jednokrotnie, 2,6% zrobiło to kilka razy (do 10 razy), 1,8% wskazało na kontakt wielokrotny (powyżej 10 razy), z kolei 3,6% robi to regularnie/codziennie. W przypadku papierosów elektronicznych, kontakt z nimi miało 18,9% respondentów, z czego 8,0% paliło je jednokrotnie, 4,7% – kilka razy (do 10 razy), 0,5% – wiele razy (powyżej 10 razy), a 5,7% robi to regularnie/codziennie.

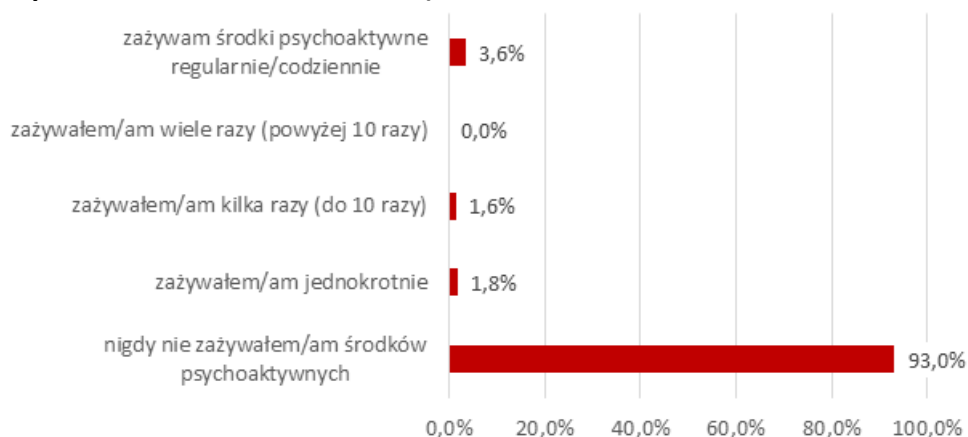
Wykres 39. Ile razy zdarzyło Ci się: N=386

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu respondentów zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgnąć po tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość uczniów nie zażywała środków psychoaktywnych (93,0%), natomiast po inicjacji narkotykowej jest 7,0% uczniów, wśród których 1,8% wskazało na ich jednokrotne zażycie, 1,6% sięgnęło po nie kilka razy (do 10 razy), a 3,6% zażywa je regularnie/codziennie.

Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=386

Badanych, którzy sięgnęli kiedykolwiek wcześniej po substancje psychoaktywne zapytano o to, jak często zażywali narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni. 3 uczniów zaprzeczyło, jakoby w ciągu ostatniego miesiąca miało styczność z tego typu substancjami (11,1%), kolejnych 3 respondentów sięgnęło po nie 1-2 razy (11,1%), a 2 uczniów zrobiło to 3-4 razy (7,4%). Ponadto 1 uczestnik badania zażywał narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia od 5 do 7 razy (3,7%), natomiast 18 uczniów zrobiło to więcej niż 7 razy (66,7%).

Tabela 21. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=27

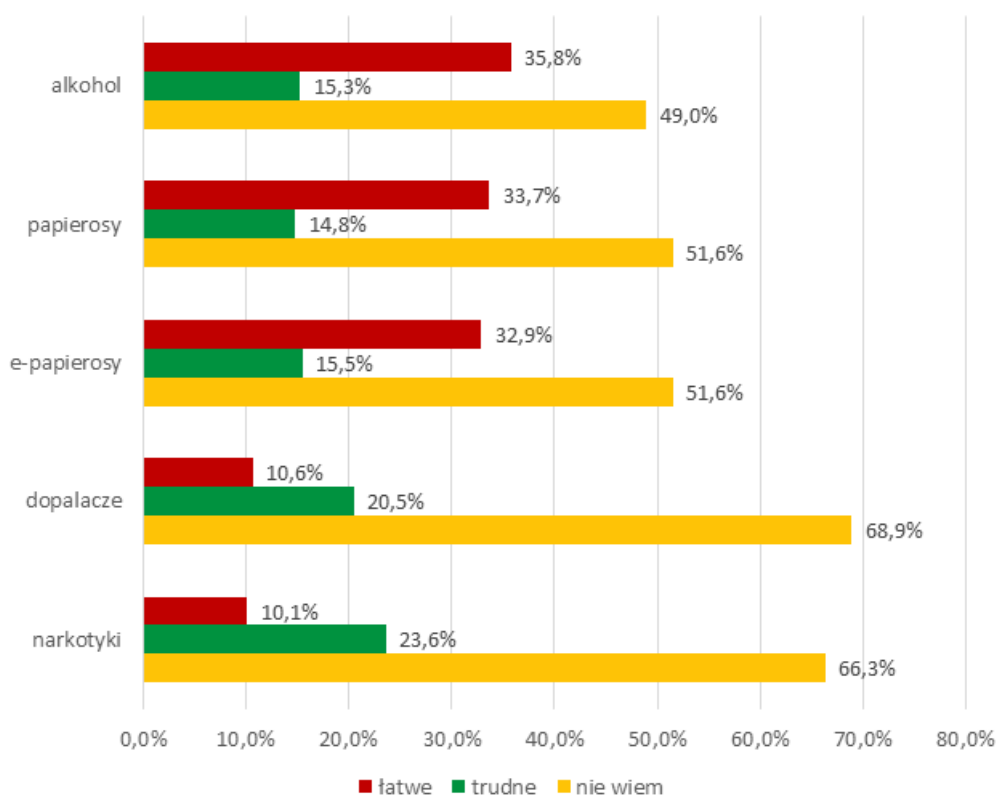
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	11,1%	3
1 – 2 razy	11,1%	3
3 – 4 razy	7,4%	2
5 – 7 razy	3,7%	1
więcej niż 7 razy	66,7%	18

Ankietowanych zapytano także o to, po jakie konkretnie substancje sięgali badani. Na pytanie odpowiedziało 21 osób, a wśród odpowiedzi uczniowie wskazywali m.in. na *tabletki, mefedron, kokainę, marihuanę, heroinę oraz fentanyl*. 6 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, największą dostępnością cechują się alkohol, papierosy i e-papierosy, które są łatwe do zdobycia dla średnio co trzeciego ucznia. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 35,8% badanych, a trudny dla 15,3%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 33,7% respondentów, a trudne dla 14,8%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 32,9% młodych mieszkańców, a trudne dla 15,5%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 10,6% uczniów, a trudne dla 20,5%,
- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 10,1% ankietowanych, a trudne dla 23,6%.

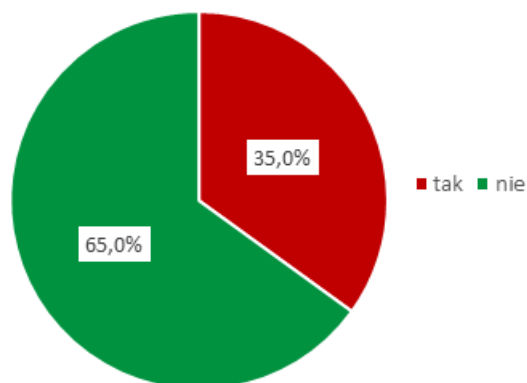
Wykres 41. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=386

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Śmigiel. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, 35,0% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy.

Wykres 42. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?
N=386

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły (88 osób, tj. 69,3%) oraz rodzeństwa (37 osób, tj. 29,1%). 29 odpowiedzi dotyczyło kolegów/koleżanek spoza szkoły (22,8%), 16 osób wskazało na inne osoby, wśród których wymieniono m.in. *znajomych, przyjaciółkę* czy też *przyjaciela* (12,6%), natomiast 15 uczniów wyróżniło rodziców (11,8%). 8 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 22. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=127

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	69,3%	88
rodzeństwo	29,1%	37
koledzy/koleżanki spoza szkoły	22,8%	29
inne osoby	12,6%	16
rodzice	11,8%	15

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy zostali oni poproszeni o wskazanie formy zachowań przemocowych jakich doświadczyli. Najczęściej wskazywano na przemoc psychiczną (85 osób, tj. 69,1%) oraz fizyczną (56 osób, tj. 45,5%). 40 uczniów doznało przemocy seksualnej (32,5%), z kolei 12 osób – zaniedbania (9,8%). 12 osób nie odpowiedziało na to pytanie.

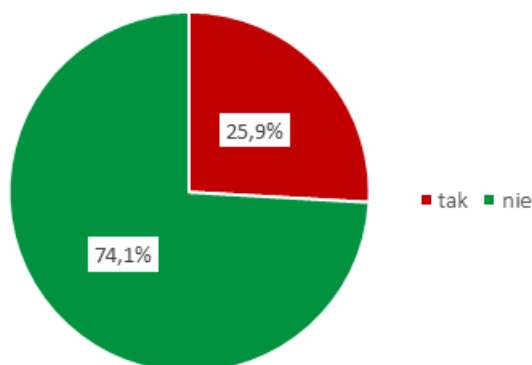
Tabela 23. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=123

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	69,1%	85
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	45,5%	56
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	32,5%	40
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	9,8%	12

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 25,9% uczniów.

Wykres 43. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=386

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że przemoc fizyczną zastosowało 60 uczniów (67,4%), psychiczną – 49 osób (55,1%), natomiast przemoc seksualnej dopuściło się 23 respondentów (25,8%). 11 osób nie odpowiedziało na to pytanie.

Tabela 24. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=89

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/aśm dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	67,4%	60
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	55,1%	49
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób który go zawstydział itp.	25,8%	23

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Ponad połowa ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec uczniów ze swojej szkoły – wskazało na to 51 osób, tj. 54,8%, natomiast niewiele mniej, bo 45 respondentów, wskazało na rodzeństwo (48,4%). Dodatkowo 29 uczniów wskazało na kolegów/koleżanki spoza szkoły (31,2%), a 19 badanych wyróżniło inne osoby, w tym m.in. *znajomych, przyjaciółkę, kuzyna* czy też wskazało, że przejawiali zachowania agresywne wobec osób pochodzenia ukraińskiego (20,4%). 7 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 25. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=93

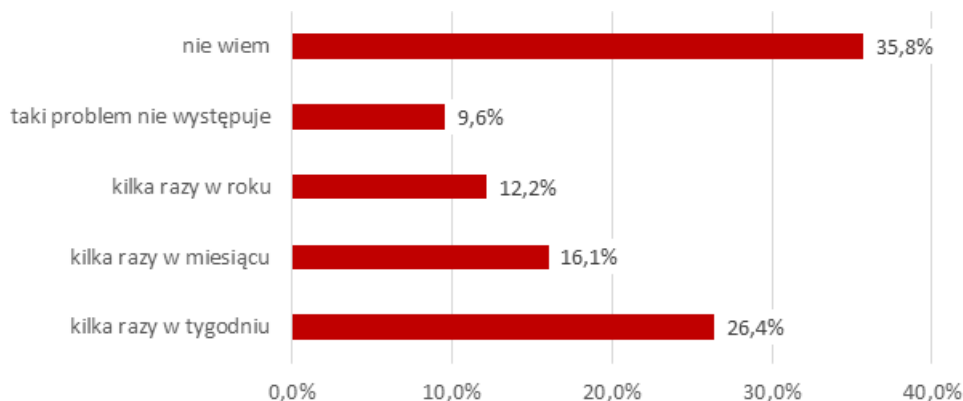
Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów z mojej szkoły	54,8%	51
rodzeństwa	48,4%	45
kolegów/koleżanek spoza szkoły	31,2%	29
innych osób	20,4%	19

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 35,8% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii, a zdaniem 9,6% osób takie zjawisko nie występuje w szkole, do której uczęszczają. Obecność przemocy w swojej szkole potwierdził natomiast odsetek 54,7% respondentów, w tym 12,2% spośród nich stwierdziło, że ma to miejsce kilka razy w roku, 16,1% – kilka razy

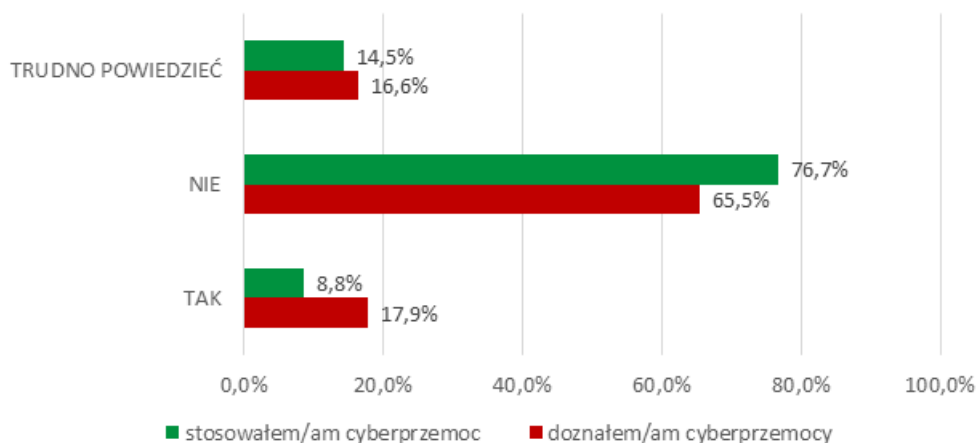
w miesiącu, a zdaniem 26,4% ankietowanych do takich sytuacji dochodzi kilka razy w tygodniu.

Wykres 44. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami?
N=386

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 17,9% z nich, natomiast przemoc w Internecie zastosował odsetek 8,8% ankietowanych. Znaczna część badanych miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „trudno powiedzieć” padło 16,6% odpowiedzi w przypadku stosowania cyberprzemocy i 14,5% w zakresie doświadczenia jej.

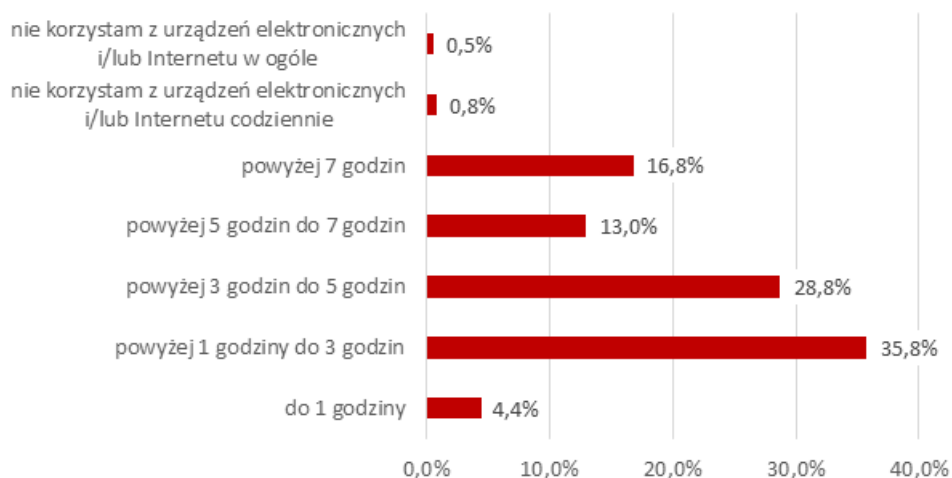
Wykres 45. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)?
N=386

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie, jak często uczniowie z gminy Śmigiel korzystają z urządzeń elektronicznych. Pierwsze pytanie odnosiło się do tego, czy młodzi mieszkańcy korzystają z tego typu urządzeń oraz Internetu. Jak wynika z odpowiedzi młodych mieszkańców Gminy, część z nich poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu duże ilości czasu w ciągu dnia, gdyż 13,0% odpowiedzi padło na przedział od 5 do 7 godzin dziennie, a 16,8% na powyżej 7 godzin. Dodatkowo, 28,8% uczniów zadeklarowało, iż korzysta z nich pomiędzy 3 a 5 godzinami w ciągu dnia. Powyżej 1 do 3 godzin dziennie z urządzeń korzysta 35,8%, a 4,4% ankietowanych poświęca na korzystanie z urządzeń do 1 godziny dziennie. Ponadto, 0,8% uczniów nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie, a kolejne 0,5% nie robi tego w ogóle.

Wykres 46. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=386

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kłamać w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, np. przed rodzicami. Takie zachowanie potwierdziło 163 badanych (42,7%), w tym 27 uczniów stwierdziło, że zdarza im się to bardzo często (7,1%), 11 ankietowanym – często (2,9%), 84 osobom – czasami (22,0%), natomiast 41 respondentów skłamało w tej sprawie jeden raz (10,7%). 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 26. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=382

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	7,1%	27
tak, często	2,9%	11
tak, czasami	22,0%	84
tak, jednokrotnie	10,7%	41
nie	57,3%	219

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się uprawiać hazard w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 34,5% badanych. Wśród tych osób 12,7% grało w nie 1 raz, 10,1% robiło to 2-10 razy, a 11,7% wskazało na więcej niż 10 razy.

Wykres 47. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=386

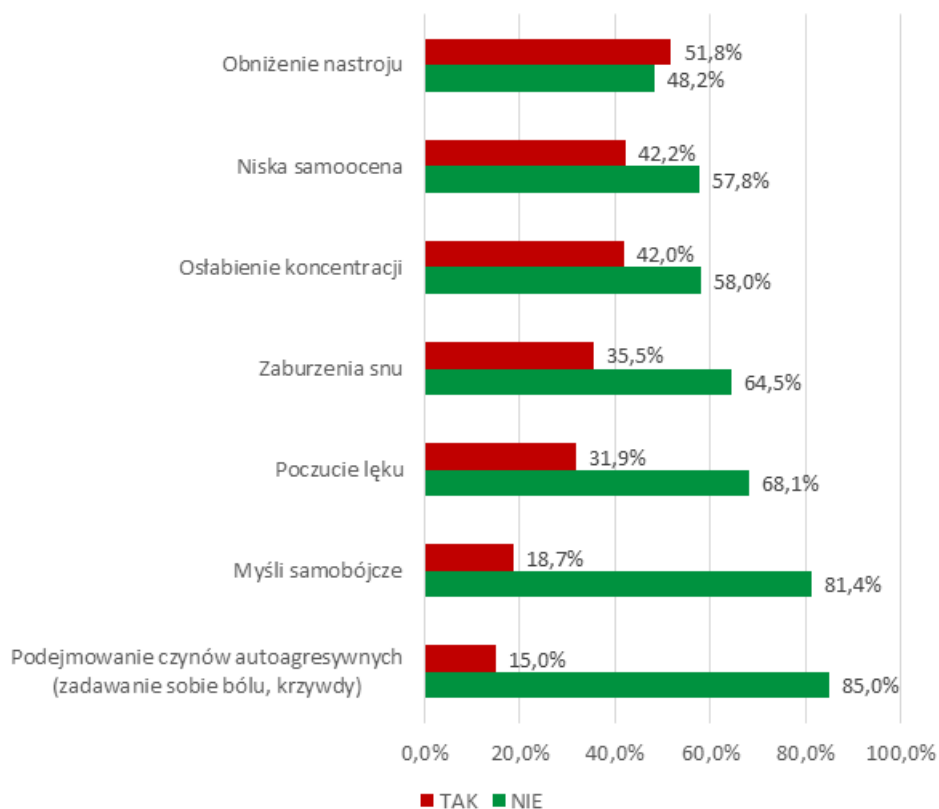

Zdrowie psychiczne

W przedostatniej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców gminy Śmigiel, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego. Pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, które utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 51,8% respondentów w tym okresie doznało obniżenia nastroju, 42,2% miało niską samoocenę, a 42,0% – osłabioną koncentrację. Ponadto 35,5% badanych doznawało zaburzeń snu, a 31,9% odczuwało lęk. Niepokojący jest fakt, że

wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy występują również czyny autoagresywne (15,0%) oraz myśli samobójcze (18,7%).

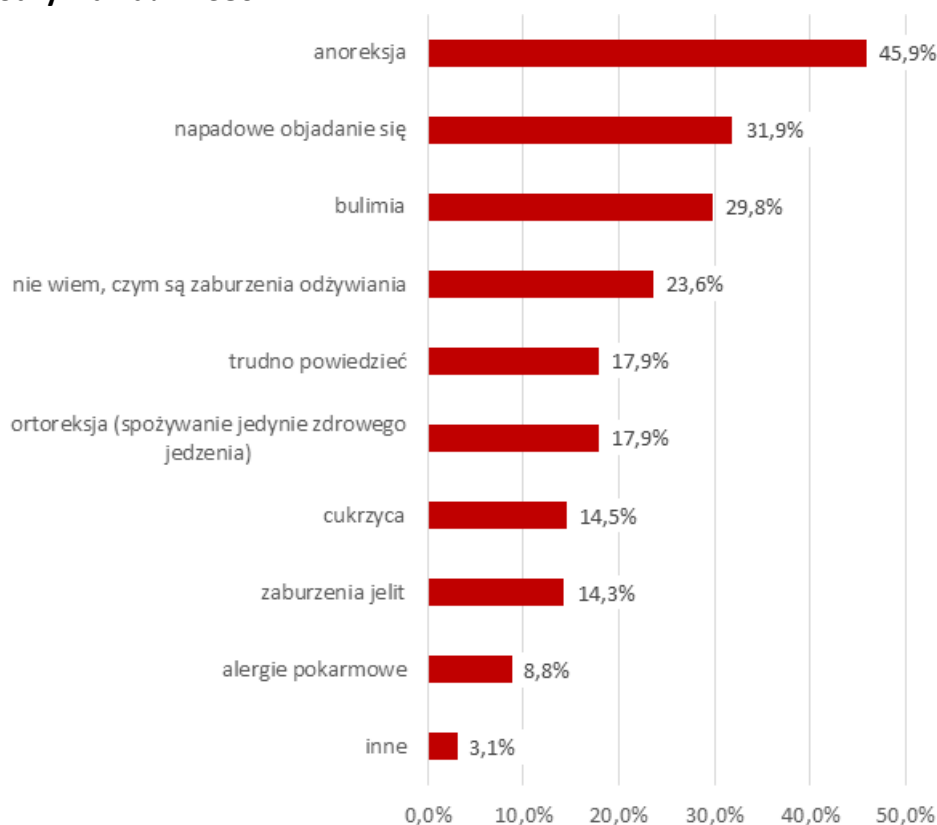
Wykres 48. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=386

Zaburzenia odżywiania

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Śmigiel dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. W pytaniu uczniowie mieli wskazać, które spośród wskazanych w kafeterii odpowiedzi ich zdaniem są zaburzeniami odżywiania. 45,9% osób wskazało na anoreksję, 31,9% uczniów zaznaczyło napadowe objadanie się, 29,8% — bulimię, a w opinii 17,9% respondentów można do nich zaliczyć ortoreksję. 23,6% uczestników badania nie wie, czym są zaburzenia odżywiania, a 17,9% ankietowanych miało trudności w odpowiedzi na zadane pytanie. Należy zaznaczyć, iż część ankietowanych błędnie wskazała na cukrzycę (14,5%), zaburzenia jelit (14,3%) i alergie pokarmowe (8,8%). 3,1% wskazało na inne aspekty, wymieniając m.in. *otyłość* oraz *niską samoocenę*.

Wykres 49. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=386

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Sytuacja społeczna gminy Śmigiel

W oparciu o dane udostępnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu, Główny Urząd Statystyczny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne podmioty, dokonano szczegółowej diagnozy sytuacji społecznej. Analizy te obejmują opis kluczowych problemów, ich zasięg oraz ocenę dotychczas podejmowanych działań interwencyjnych w odniesieniu do poszczególnych obszarów wskazanych w Strategii.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodzin mających trudności w pełnieniu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych polega na realizacji zaplanowanych działań, których celem jest przywrócenie im zdolności do samodzielnego radzenia sobie z wyzwaniami. Działania te są realizowane za

zgodą rodziny oraz z jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zarówno zasoby własne, jak i dostępne zewnętrzne formy wsparcia. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

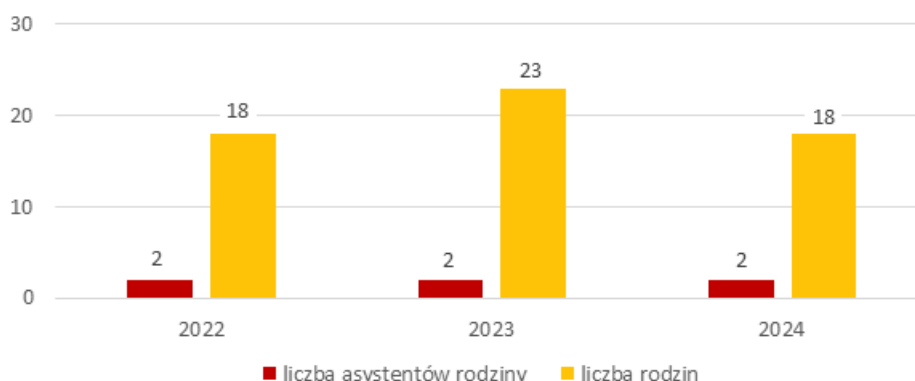
1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu pełni kluczową rolę w zakresie wspierania rodzin z Gminy, które borykają się z trudnościami życiowymi. Jednostka ta prowadzi działania mające na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb rodzin oraz zapewnienie im warunków umożliwiających życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 49), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została **instytucja asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym. Rolę asystenta rodziny pełni pracownik socjalny.

W 2024 roku w OPS w Śmiglu zatrudnionych było 2 asystentów rodziny, którzy w ramach realizacji ustawowego zadania prowadzili pracę z 18 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W omawianym okresie zauważalne były wahania liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy, a największą wartość odnotowano w 2023 roku (23 rodziny). Na przestrzeni lat liczba zatrudnionych w OPS asystentów rodziny była stała.

Wykres 50. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024

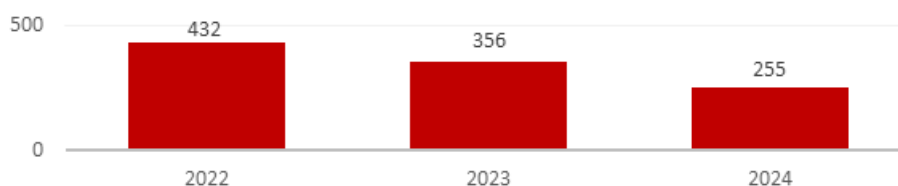

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

W roku 2024, jak i w dwóch latach poprzednich w gminie Śmigiel **nie było rodzin wspierających**, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2022 roku korzystały 432 rodziny, w roku 2023 – 356, z kolei w 2024 roku – 255 rodzin. W omawianym okresie dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem wskaźnika przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat, ale również niezmienną się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

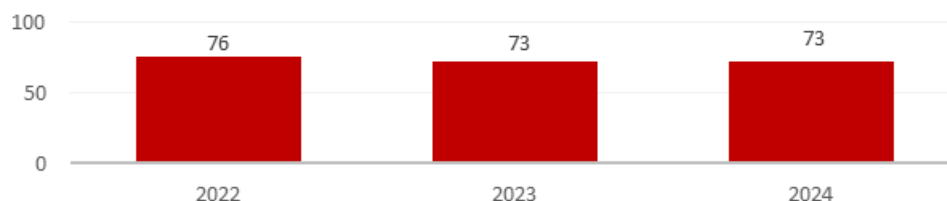
Wykres 51. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Bazując na przedstawionych poniżej danych można dostrzec, że liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w omawianym okresie utrzymywała się na stosunkowo zbliżonym poziomie: w 2022 roku było to 76 osób, z kolei w latach 2023-2024 – po 73 osoby.

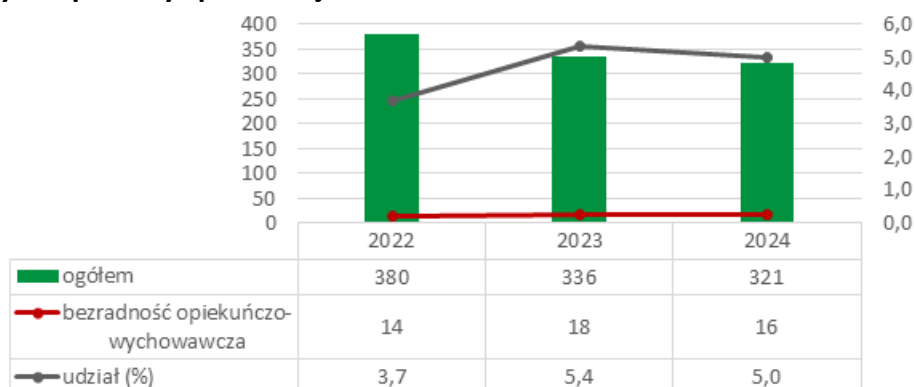
Wykres 52. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała wahaniom: w 2022 roku było to 14 rodzin, w kolejnym roku liczba ta wzrosła do 18, z kolei w 2024 roku spadła do 16. Podobne tendencje widoczne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS: w 2022 było to 3,7%, w 2023 roku – 5,4%, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 5,0%. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 53. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek współfinansowania kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. W 2022 roku OPS poniósł

wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na kwotę 135 586 zł, w 2023 roku – 174 439 zł, natomiast w 2024 roku było to 194 646 zł. Biorąc pod uwagę liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej, zaobserwować można tendencję wzrostową: w latach 2022-2023 było to po 18 dzieci z terenu Gminy, natomiast w 2024 roku w pieczy zastępczej przebywało 23 dzieci.

Tabela 27. Liczba dzieci w pieczy zastępczej i kwota odpłatności za ich pobyt w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba dzieci	18	18	23
kwota odpłatności (w złotych)	135 586	174 439	194 646

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Od 2023 roku na terenie gminy Śmigiel funkcjonuje Szkoła dla rodziców – OPS organizował działania wspierające rodziców w zakresie podnoszenia kompetencji wychowawczych. Zajęcia mają na celu przekazanie wiedzy na temat skutecznych metod wychowawczych, wychowania bez przemocy oraz budowania prawidłowych więzi rodzinnych. W 2023 roku przeprowadzono 10 spotkań, w których udział wzięło 9 rodziców, z kolei w 2024 roku zrealizowano dwa cykle zajęć obejmujące po 10 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 23 rodziców. Istotną formą wsparcia jest również realizacja projektu „Wielkopolski Klub Rodzinny w Śmiglu”, w ramach którego przeprowadzono 3 spotkania otwarte z psychologiem w formie wykładów, dotyczących obszaru wychowywania dzieci i młodzieży. Projekt skierowany był również do młodszych mieszkańców gminy Śmigiel, w ramach którego zorganizowano cykl zajęć obejmujących warsztaty kreatywne oraz rytmikę (łącznie 6 spotkań). W ramach Projektu wspierano również inicjatywy młodzieżowe w sześciu miejscowościach gminy Śmigiel, skierowane do rodzin z małymi dziećmi. Dodatkowo w ramach realizacji ww. Projektu przeprowadzono 10 godzin poradnictwa logopedycznego.

Należy podkreślić, że ofertę aktywnego wypoczynku oraz rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży w gminie Śmigiel tworzą przede wszystkim Centrum Kultury w Śmiglu oraz Ośrodek Kultury Fizycznej i Rekreacji w Śmiglu, przy współpracy innych instytucji, takich jak Szkolne Schronisko Młodzieżowe czy placówki oświatowe. Istotnym uzupełnieniem tej oferty są także działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz

Przeciwdziałania Narkomanii, dzięki którym dzieci i młodzież zyskują dostęp do bezpiecznych i konstruktywnych form spędzania czasu wolnego.

Warto również zaznaczyć, że gmina Śmigiel aktywnie wspiera działalność organizacji pozarządowych, przeznaczając środki na dofinansowanie klubów i stowarzyszeń sportowo-rekreacyjnych. Tego typu inicjatywy istotnie poszerzają możliwości młodych mieszkańców w zakresie uczestnictwa w atrakcyjnych formach aktywności fizycznej i społecznej, co sprzyja integracji środowisk lokalnych, rozwijaniu pasji i talentów oraz przeciwdziałaniu zachowaniom ryzykownym¹³.

Jednym z elementów polityki prorodzinnej na terenie Gminy jest Karta Dużej Rodziny. Jej głównym celem jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej, a także wzmocnienie szans rozwojowych dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych dzięki oferowanym ulgom oraz zniżkom przez podmioty publiczne i prywatne, które podpisały umowy z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej. Karta przysługuje rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie nie mniej niż troje dzieci. W 2022 roku w gminie Śmigiel zamówiono 470 KDR, w 2023 roku – 477, z kolei w 2024 roku było to 186 Kart¹⁴.

Istotnym elementem systemu pomocy jest Gminny Punkt Wsparcia Rodziny, zapewniający mieszkańcom dostęp do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego oraz prawnego. W 2024 roku ze wsparcia psychologa jednorazowo skorzystało 41 osób, jak również 60 mieszkańców Gminy w sposób systematyczny. Dodatkowo z usług radcy prawnego skorzystało 101 osób. W porównaniu do roku poprzedniego zauważyć można zatem wzrost liczby beneficjentów, gdyż w 2023 roku z jednorazowej pomocy psychologa skorzystało 27 osób, z systematycznej opieki – 60 osób, natomiast radca prawny udzielił porad 107 osobom¹⁵.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza *trwałą*

¹³ Raport o stanie Gminy Śmigiel za rok 2023 i 2024

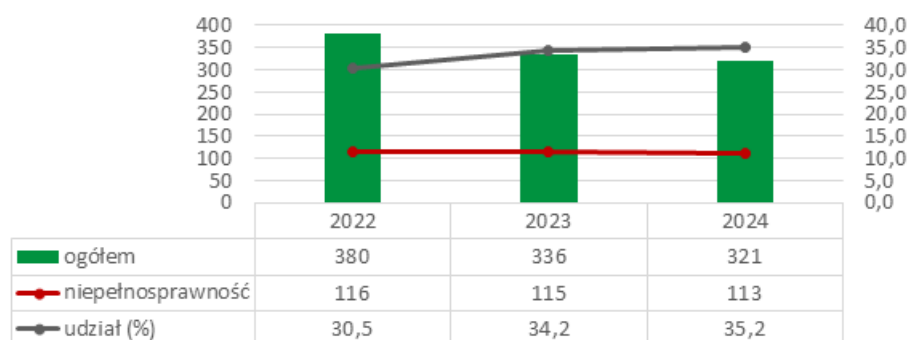
¹⁴ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2022, 2023 i 2024

¹⁵ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2023 i 2024

lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Osoby z niepełnosprawnościami można klasyfikować na podstawie różnych kryteriów, takich jak typ schorzenia, moment wystąpienia ograniczeń w życiu oraz stopnia niepełnosprawności. Należy jednak zaznaczyć, że jest to grupa niezwykle zróżnicowana, co sprawia, że wszelkie działania wspierające powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb wynikających z konkretnych trudności i ograniczeń zdrowotnych.

W 2024 roku ze wsparcia OPS w Śmiglu z powodu niepełnosprawności korzystało 113 rodzin, co stanowiło 35,2% wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka. Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności uległa stopniowemu zmniejszeniu ze 116 rodzin w 2022 roku do 113 w 2024 roku. Odmienne tendencje dostrzegalne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS – wartość ta wzrosła z 30,5% w roku bazowym do 35,2% w ostatnim roku poddanym analizie. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 54. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń ulegała wahaniom, a najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku, w którym wydano ich 1 930. Analogiczne tendencje dostrzegalne są w przypadku kwoty świadczeń. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	1 918	1 930	1 907
kwota świadczeń (zł)	412 661,00	414 434,00	411 607,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W latach 2022-2024 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz przeznaczona na ten cel kwota ulegały wahaniom. W 2022 roku przyznano 2 885 świadczeń na kwotę 622 698,00 zł, w 2023 roku – 2 811 na kwotę 606 726,00 zł, natomiast w 2024 roku – 2 967 na kwotę 640 397,00 zł.

Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	2 885	2 811	2 967
kwota świadczeń (zł)	622 698,00	606 726,00	640 397,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W 2024 roku przyznano 2 874 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, a kwota świadczeń kształtowała się na poziomie 620 324,00 zł. Na przestrzeni omawianych lat uwarunkowania te ulegały wahaniom, zaś najniższą wartość odnotowano w roku 2023, w którym wydano 2 701 świadczeń na kwotę 582 984,00 zł. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	2 739	2 701	2 874
kwota świadczeń (zł)	591 186,00	582 984,00	620 324,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu

niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W 2022 roku wypłacono 37 świadczeń z powyższego tytułu, w 2023 roku – 32, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 10. Analogiczne tendencje widoczne są w przypadku kwoty omawianych świadczeń, która uległa spadkowi o 72,3%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 31. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	37	32	10
kwota świadczeń (zł)	22 420,00	19 840,00	6 200,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Istotnym źródłem utrzymania dla osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami są świadczenia pielęgnacyjne. Świadczenie to przysługuje obecnie rodzicom i innym osobom najbliższym, jeżeli sprawują opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie wybranymi wskazaniami. Ponadto świadczenia te są wypłacane osobom, które nabyły do nich uprawnienia na warunkach obowiązujących w przeszłości. W 2022 roku średnio 164 osoby miesięcznie pobierały świadczenie pielęgnacyjne, w 2023 roku było to 169 osób, a w 2024 roku liczba ta wzrosła do 191 osób. Liczba świadczeń w analizowanym okresie ulegała stopniowemu wzrostowi, podobnie jak kwota przeznaczanych świadczeń. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Świadczenia pielęgnacyjne dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób	164	169	191
liczba świadczeń	1 967	2 033	2 292
kwota świadczeń [zł]	4 040 276,00 zł	4 854 658,00 zł	6 693 697,00 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez ośrodki pomocy społecznej jest również świadczenie **usług opiekuńczych** osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2022 roku z tego typu wsparcia skorzystało 97 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 76, z kolei w 2024 roku było to 81 osób¹⁶.

W latach 2022-2024 OPS w Śmiglu realizował program „Opieka wytchnieniowa”, finansowany w całości ze Środków Funduszu Solidarnościowego. Ma on na celu wzmocnienie istniejącego systemu wsparcia poprzez odciążenie osób opiekujących się na co dzień osobami z niepełnosprawnościami. W tym czasie Program umożliwiał otrzymanie bezpłatnie do 240 godzin usług dla jednej osoby lub do 14 dni opieki całodobowej. Na przestrzeni lat zauważalny jest wzrost liczby osób z terenu Gminy korzystających z omawianej formy wsparcia: w 2022 roku było to 10 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 11, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 14¹⁷.

Kolejną realizowaną formą wsparcia skierowaną wobec osób z niepełnosprawnościami jest program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”. Ma on na celu udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu i podniesienie ich jakości życia oraz samodzielności. Program skierowany jest do osób z różnym stopniem niepełnosprawności, zarówno dzieci, jak i dorosłych, które potrzebują wsparcia w codziennych czynnościach, pracy, edukacji czy uczestnictwie w życiu społecznym. W 2023 roku pomocą objęto 6 mieszkańców Gminy, a całkowity koszt świadczenia tej usługi wyniósł 74 760,08 zł. W ostatnim roku poddanym analizie pomoc została udzielona 14 mieszkańcom gminy Śmigiel, a koszt kształtował się na poziomie 165 329,36 zł. W związku z powyższymi uwarunkowaniami, zwiększeniu uległa również liczba zatrudnionych asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

¹⁶ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

¹⁷ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2022, 2023 i 2024

Tabela 33. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” w gminie Śmigiel w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2023	2024
liczba osób korzystających ze wsparcia	6	14
koszt realizacji	74 760,08	165 329,36
liczba asystentów osobistych osób z niepełnosprawnością	6	13

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2023 i 2024

W ramach rehabilitacji społeczno-zawodowej mieszkańców zmagających się z niepełnosprawnością, gmina Śmigiel zapewnia osobom z niepełnosprawnościami możliwość uczestnictwa w zajęciach Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kościanie. WTZ rozwija umiejętności niezbędne do pracy i samodzielnego życia, wspiera samodzielność uczestników oraz zapobiega ich wykluczeniu społecznemu poprzez stałe monitorowanie sytuacji życiowej. Zarówno w 2022 roku, jak i w 2024 roku do placówki dowożono 10 mieszkańców, a dodatkowo 3 osoby brały udział w zajęciach klubowych, natomiast w 2023 roku dowożono 9 osób, a w prowadzonych zajęciach uczestniczyły 4 osoby¹⁸.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁹.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**.

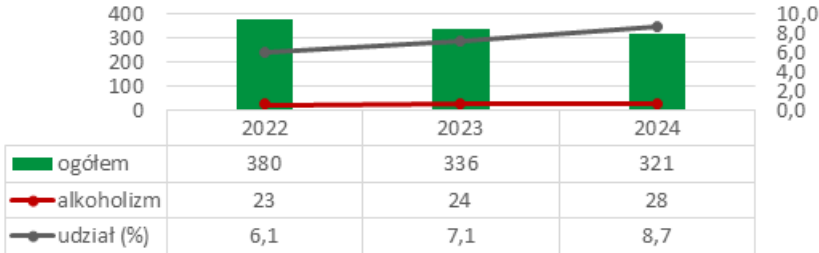
¹⁸ Raport o stanie gminy Śmigiel za rok 2022, 2023 i 2024

¹⁹ Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.

Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

W 2024 roku ze wsparcia OPS w Śmiglu z powodu alkoholizmu korzystało 28 rodzin, co stanowiło 8,7% wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka. Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu uległa niewielkiemu wzrostowi: w 2022 roku były to 23 rodziny, w 2023 roku – 24, z kolei w 2024 roku ze wsparcia korzystało 28 rodzin. Podobne tendencje widoczne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS, a wzrost kształtował się na poziomie 2,6 pp. Ponadto w 2022 roku z pomocy społecznej z powodu narkomanii skorzystały 2 rodziny, w 2023 roku nie odnotowano takich przypadków, z kolei w 2024 roku były to 3 rodziny z terenu Gminy.

Wykres 55. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2024 roku GKRPA liczyła 7 członków.

W analizowanym czasie liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy uległa wzrostowi: w latach 2022-2023 były to po 4 osoby, z kolei w 2024 roku było to 10 mieszkańców Gminy. W przypadku liczby przeprowadzonych rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych, utrzymywała się ona na zbliżonym poziomie – w latach 2022-2023 były to 4 osoby, natomiast w 2024 roku przeprowadzono rozmowy z 3 członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. W omawianym okresie odnotowano również przypadki skierowania do sądu wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego: w 2023 roku tego typu działania podjęto wobec 3 osób, z kolei w ostatnim roku poddanych analizie ich liczba wzrosła do 4 osób. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 34. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	4	4	10
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	4	4	3
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	3	4

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W omawianym okresie na terenie gminy Śmigiel funkcjonował Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe). Jego podstawową funkcją jest udzielanie konsultacji i poradnictwa dla osób zmagających się z problemem uzależnień, informowanie o szkodliwości substancji psychoaktywnych, możliwych sposobach leczenia, motywowanie do podjęcia terapii, a także pomoc osobom uwikłanym w problem przemocy domowej.

W 2024 roku w PKI udzielono porad 5 osobom z problemem alkoholowym, 1 dorosłemu członkowi rodziny osoby z problemem alkoholowym oraz 3 osobom z problemem narkotykowym. Na przestrzeni analizowanych lat największą grupę korzystającą z poradnictwa PKI stanowiły osoby z problemem alkoholowym, których liczba w omawianym okresie uległa spadkowi z 15 osób w 2022 roku do 5 w 2024 roku. Z pomocy Punktu w omawianym okresie korzystały również osoby z problemem narkotykowym, a ich liczba ulegała wahaniom: w roku bazowym było to 2 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 6 osób, z kolei w 2024 roku z pomocy skorzystały 3 osoby. W omawianym okresie w PKI nie udzielano porad osobom doznającym i stosującym przemoc domową oraz dorosłym członkom rodziny osoby z problemem narkotykowym.

Tabela 35. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2022-2024

lp.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	osoby z problemem alkoholowym	15	12	5
2.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	3	0	1
3.	osoby doznające przemocy domowej	0	0	0
4.	osoby stosujące przemoc domową	0	0	0
5.	osoby z problemem narkotykowym	2	6	3
6.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

Na terenie gminy Śmigiel w 2024 roku i w latach poprzednich działalność prowadziło jedno stowarzyszenie abstynenckie oraz dwie samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (AA – Anonimowi Alkoholicy).

GKRPA zajmuje się także **profilaktyką zachowań ryzykownych**. W latach 2022-2023 w gminie Śmigiel nie realizowano programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, ORE, IPiN, z kolei w 2024 roku przeprowadzono *Archipelag Skarbów*, w którym udział wzięło 113 uczniów, 73 nauczycieli/wychowawców oraz 8 rodziców, a także *Przyjaciele Zippiego*, w którym uczestniczyło 31 uczniów i 1 nauczyciel/wychowawca.

W 2023 roku przeprowadzono inny program profilaktyczny, finansowany w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, z obszaru profilaktyki uniwersalnej, skierowany do dzieci i młodzieży, tj. *Otwórz się na pomoc. Dopalacze* (gra interaktywna), w którym uczestniczyło 400 uczniów, 80 nauczycieli/wychowawców oraz 300 rodziców. Zarówno w 2022 roku, jak i w 2024 roku nie zorganizowano tego typu działań.

W danym przedziale czasowym realizowano również działania niebędące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi. W 2024 roku były to jednorazowe prelekcje, pogadanki prowadzone przez funkcjonariuszy służb mundurowych (230 uczestników), spektakle (74 uczestników), festyny i inne imprezy plenerowe,

z wyłączeniem sportowych (1 270 uczestników) oraz imprezy sportowe, tj. turnieje, wyścigi, olimpiady, z wyłączeniem pozalekcyjnych zajęć sportowych (334 uczestników).

Istotnym elementem działań profilaktycznych były szkolenia i warsztaty dla rodziców z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, w których w 2022 roku udział wzięło 50 rodziców i 100 nauczycieli/wychowawców, w 2023 roku – 31 rodziców i 26 nauczycieli/wychowawców, z kolei w 2024 roku było to 8 rodziców i 46 nauczycieli/wychowawców²⁰.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Śmigiel. W roku 2024 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 19 329 715,66 zł, w tym 8 383 919,55 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 255 409,91 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 9 690 386,20 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W 2024 roku w stosunku do 2022 roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu o 11,2%.

Rysunek 5. łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Śmigiel w latach 2022-2024

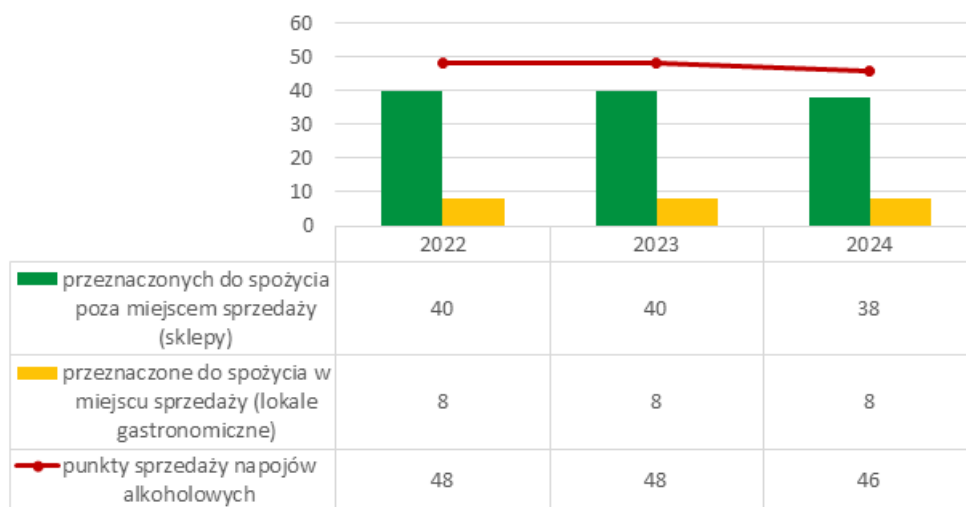

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Śmigiel. W latach 2022-2024 ogólna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy nieznacznie spadła – w latach 2022-2023 było to 48 punktów, z kolei w 2024 roku – 46. W 2024 roku na jej terenie znajdowało się 38 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 8 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne).

²⁰Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

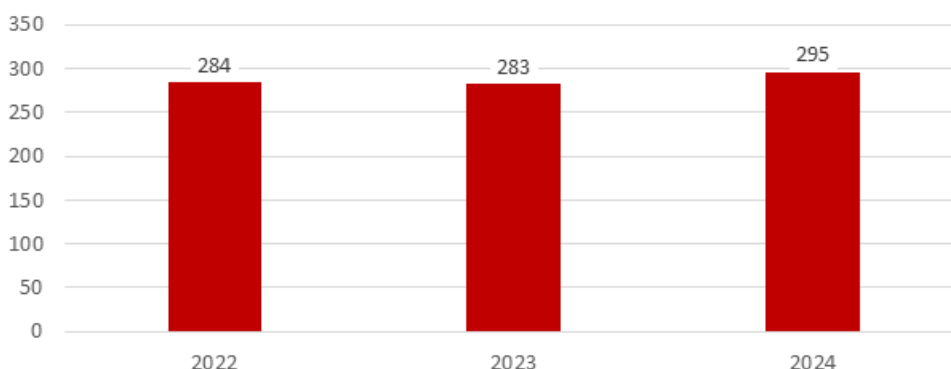
Wykres 56. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Śmigiel na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za rok 2022, 2023 i 2024

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Śmigiel. W latach 2022-2024 na terenie Gminy liczba ta wzrosła z 284 osób w 2022 roku do 295 osób w roku 2024, co świadczy o poprawiającej się sytuacji Gminy w zakresie polityki antyalkoholowej, jako iż mieszkańcy mają bardziej ograniczony dostęp do tego typu napojów.

Wykres 57. Liczba dorosłych mieszkańców gminy Śmigiel przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za rok 2022, 2023 i 2024

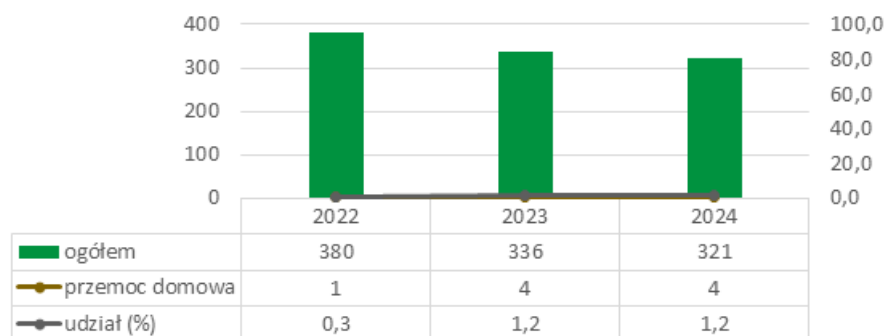
Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc to intencjonalne i celowe działanie człowieka mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiej osoby. Pod pojęciem przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (...)”.

W 2022 roku z pomocy OPS z powodu przemocy domowej korzystała 1 rodzina, z kolei w latach 2023-2024 były to po 4 rodziny. Z przedstawionych danych wynika, że udział liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS wzrósł z 0,3% w roku bazowym do 1,2% w ostatnich dwóch latach poddanych analizie. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 58. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu przemocy domowej w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy istnieje potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Śmigiel zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, którego celem funkcjonowania jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy

osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe.

Kolejną analizowaną kwestią są dostępne dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. W latach 2022-2023 spotkania ZI odbywały się raz na kwartał, z kolei w 2024 roku ich liczba wzrosła do 6. Tendencje wzrostowe widoczne są w zakresie liczby powołanych grup diagnostyczno-pomocowych oraz ich spotkań: w 2022 roku były to 53 grupy, które odbyły 95 spotkań, w 2023 roku – 62 grupy i 137 spotkań, a w 2024 roku powołano 69 grup, które w tym okresie spotkały się 154 razy.

Tabela 36. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	6
liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych	53	62	69
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	95	137	154

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej za 2022, 2023 i 2024 rok

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

W omawianym okresie dostrzec można wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”: w 2022 roku były to 33 procedury NK, natomiast w 2023 roku - 44, a w 2024 roku podobnie - 45 procedur. Wahania widoczne są natomiast w zakresie kontynuowanych procedur z lat poprzednich: w roku bazowym było to 20 procedur, w 2023 roku – 18, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 24.

Tabela 37. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba wszczętych procedur NK	33	44	45
liczba kontynuowanych procedur NK wszczętych w poprzednich latach	20	19	24

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej za 2022, 2023 i 2024 rok

Z dokumentacji Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2024 roku 126 osób objętych działaniami w ramach procedury NK doświadczyło przemocy domowej, z czego 49 to kobiety, 7 – mężczyźni, a 70 – dzieci. W stosunku do poprzednich lat zauważyć można znaczny wzrost liczby osób doznających przemocy, gdyż w 2022 roku było to 60 osób, a w 2023 roku – 83. Należy podkreślić, że w roku bazowym większość osób doznających przemocy domowej stanowiły kobiety, natomiast w dwóch kolejnych latach były to dzieci. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 38. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób doznających przemocy, w tym:	60	83	126
kobiety	41	36	49
mężczyźni	7	4	7
dzieci	12	43	70

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku zakończono łącznie 43 procedury NK, w tym 36 z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej, a 7 z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań. Na przestrzeni analizowanych lat można zaobserwować wzrost w zakresie zakończonych procedur: w 2022 były to 34 procedury NK, w 2023 roku – 40, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 43. Szczegółowe informacje znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 39. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zakończonych procedur NK, w tym:	34	40	43
z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej	25	24	36
z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań	9	16	7

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej za 2022, 2023 i 2024 rok

Dane w kolejnej tabeli ilustrują liczbę rodzin objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminie Śmigiel w latach 2022-2024. W 2022 roku tą formą wsparcia objęto 54 rodziny, w 2023 roku – 62, z kolei w 2024 roku nastąpił wzrost do 69 rodzin. Przemoc psychiczna była dominującym problemem w każdym analizowanym roku – w 2022 roku problem przemocy psychicznej zgłoszono w 39 rodzinach, w 2023 roku – w 45 rodzinach, a w 2024 roku – w 61 rodzinach. W przypadku przemocy fizycznej dostrzegalne są wahania liczby przypadków, a największą wartość można dostrzec w 2023 roku (28). Dodatkowo w 2024 roku odnotowano pojedyncze wystąpienie przemocy seksualnej.

Tabela 40. Liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminie Śmigiel w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, w tym:	54	62	69
ze względu na problem przemocy psychicznej	39	45	61
ze względu na problem przemocy fizycznej	25	28	26
ze względu na problem przemocy seksualnej	0	0	1

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej za 2022, 2023 i 2024 rok

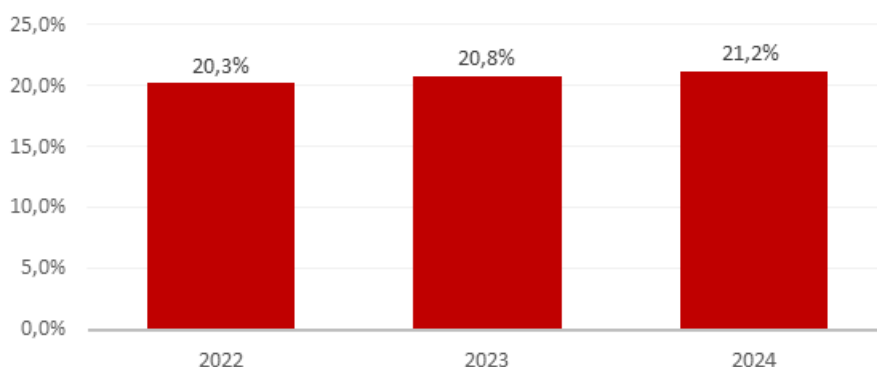
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Proces starzenia się społeczeństwa to wyzwanie wymagające szczególnej uwagi w planowaniu działań społecznych. Seniorzy stanowią ważną część wspólnoty, a ich potrzeby i oczekiwania zasługują na priorytetowe miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wspieranie aktywności osób starszych, tworzenie przestrzeni do integracji międzypokoleniowej oraz budowanie oferty, która odpowiada ich zainteresowaniom i potencjałowi, to kluczowe elementy skutecznej polityki społecznej. Dążenie do zwiększenia jakości życia seniorów nie tylko poprawia ich dobrostan, ale także wzmacnia spójność społeczną.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, że procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji gminy Śmigiel wykazuje tendencje wzrostowe: w 2022 roku było to 20,3%, w 2023 roku – 20,8%, z kolei w 2024 roku – 21,2%.

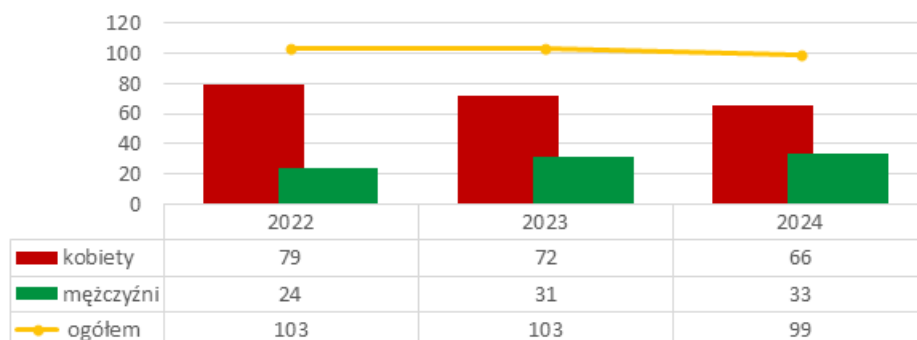
Wykres 59. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Śmigiel na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2024 roku z pomocy społecznej korzystało 99 osób w wieku poprodukcyjnym, z czego 66 stanowiły kobiety, a 33 – mężczyźni. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba beneficjentów pomocy społecznej będących w wieku poprodukcyjnym uległa niewielkiemu spadkowi: w latach 2022-2023 było to po 103 osoby, natomiast w 2024 roku – 99 mieszkańców Gminy. W każdym roku poddanym analizie dostrzec można przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w zakresie omawianych uwarunkowań. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

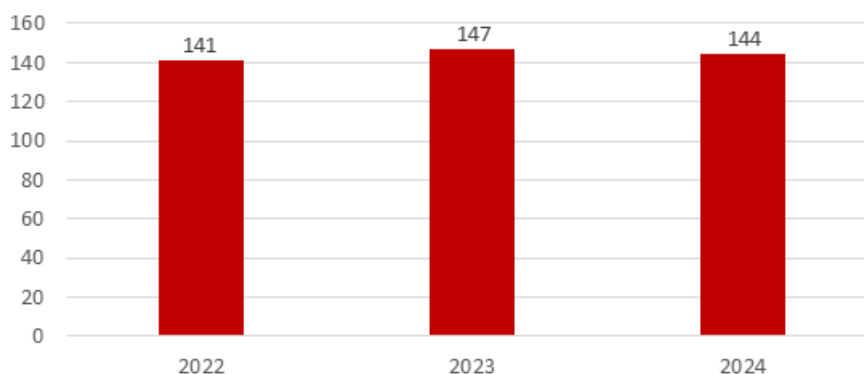
Wykres 60. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do zasiłku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W omawianym okresie liczba mieszkańców gminy Śmigiel po 75 roku życia, korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego ulegała niewielkim wahaniom: w 2022 roku było to 141 osób, w 2023 roku – 147, z kolei w 2024 roku liczba ta spadła do 144 osób.

Wykres 61. Liczba osób korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Gmina Śmigiel jest organizatorem usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

Osobom, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w swoim środowisku w pierwszej kolejności oferowane są usługi o charakterze opiekuńczym. Świadczeniobiorcy, w zależności od wysokości swojego dochodu ponoszą określoną część lub pełne koszty usługi. Gmina Śmigiel ponosi znaczące koszty w zakresie usług opiekuńczych które na przestrzeni omawianych lat wzrosły z 762 682,00 zł w 2022 roku do 1 055 057,00 zł w 2024 roku. Dzięki wsparciu opiekunek domowych osoby o znacznie ograniczonej samodzielności mają

możliwość pozostania w swoich domach w znanym sobie środowisku. W latach 2023-2024 liczba mieszkańców korzystających z usług opiekuńczych pozostawała na podobnym poziomie i była zauważalnie niższa niż w 2022 roku. Jednocześnie liczba zrealizowanych godzin w 2022 roku nie odbiegała znacząco od lat 2023 i 2024.

Tabela 41. Dane dotyczące realizowanych usług opiekuńczych w gminie Śmigiel w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób	97	76	78
liczba świadczeń	17 528	17 436	18 758
Koszt [zł]	726 682,00	848 255,00	1 055 057,00

Źródło: ewidencja gminy Śmigiel

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą małżonek, zstępni przed wstępnymi, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina.

W latach 2022-2024 liczba mieszkańców, za których pobyt w DPS odpłatność ponosiła Gmina, utrzymywała się na zbliżonym poziomie: w roku bazowym było to 14 osób, w 2023 roku – 13, natomiast w 2024 roku – 15 mieszkańców Gminy. Wzrost widoczny jest w przypadku przeznaczanej na ten cel kwoty, kształtując się na poziomie 45,9%. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 42. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób przebywających w DPS	14	13	15
kwota świadczeń (w zł)	460 012	564 600	671 207

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Kluczową rolę w aktywizacji społecznej i integracji osób starszych odgrywają **Kluby Seniora**. Oferują one szeroką gamę działań sprzyjających integracji społecznej, aktywizacji i poprawie jakości życia osób starszych poprzez m.in. zajęcia rekreacyjne i integracyjne, zwiększanie aktywności społecznej i kulturalnej osób starszych, działania prozdrowotne i edukacyjne czy też zajęcia ruchowe wspierające sprawność fizyczną. Na terenie gminy Śmigiel działalność prowadzą dwa Kluby Seniora. Pierwszy z nich, tj. *Klub Seniora TĘCZA*, prowadzony jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu. Zrzesza on 13 członków, a zajęcia prowadzone są cztery razy w tygodniu. Kolejny Klub Seniora – *Słoneczko* – funkcjonuje w strukturach Centrum Kultury w Śmiglu²¹.

Dodatkowo na terenie Gminy funkcjonują nieformalne Kluby Seniora w ośmiu miejscowościach: Starym Bojanowie, Przysiece Polskiej, Karśnicach, Bruszczewie, Nietążkowie, Morownicy, Machcinie i Bronikowie. Społeczność osób starszych, poprzez swoich liderów współpracuje z Klubami działającymi przy Centrum Kultury w Śmiglu oraz Ośrodku Pomocy Społecznej w Śmiglu, a w szczególności podejmują oni wspólne oddolne inicjatywy na rzecz swoich członków.

Istotną formą wsparcia świadczoną dla osób starszych jest program „Korpus wsparcia seniorów”. Jego głównym celem jest pomoc w codziennych czynnościach oraz poprawa bezpieczeństwa seniorów poprzez umożliwienie im dłuższego samodzielnego funkcjonowania w ich miejscu zamieszkania. Korpus Wsparcia Seniorów zainicjowano w odpowiedzi na rosnące potrzeby społeczne wynikające z procesu starzenia się społeczeństwa oraz pandemii COVID-19, która uwypukliła problemy związane z izolacją seniorów. Moduł II obejmuje zapewnienie seniorom dostępu do tzw. opasek bezpieczeństwa. Opaski te są wyposażone w przycisk alarmowy, a także inne funkcje, takie jak monitorowanie podstawowych parametrów życiowych (np. tętna), co pozwala na szybkie reagowanie w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia seniora. Opaski mogą również zapewniać kontakt z

²¹ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2024

odpowiednimi służbami ratunkowymi. W 2022 roku z opasek bezpieczeństwa skorzystało 28 osób, w 2023 roku – 22 osoby, natomiast w 2024 roku – 17 mieszkańców Gminy²².

Innym, większym projektem, skierowanym do seniorów jest projekt „Wielkopolskie Telecentrum Opieki”. Głównym założeniem projektu jest zaopatrzenie 70 seniorów w opaski bezpieczeństwa. Ponadto w ramach Projektu w Urzędzie Miejskim działa gminny punkt informacji dla seniorów pn. Centrum Wsparcia Seniora. Zatrudniony jest asystent osoby starszej, który pod opieką ma średnio 7 podopiecznych w miesiącu. Dodatkowo w Projekcie zaplanowano działania aktywizacyjne dla seniorów, takie jak: gimnastyka dla seniorów, wyjazdy na basen do Kościana, Gminny Dzień Seniora na sportowo, wyjazdy i spotkania integracyjne, zabiegi rehabilitacyjne, a także spotkania ze specjalistami – ratownikiem medycznym, psychologiem oraz lekarzem. Seniorom zapewniono możliwość skorzystania ze wsparcia specjalistów takich jak psycholog, psychoseksuolog, dietetyk i psychogerontolog.

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

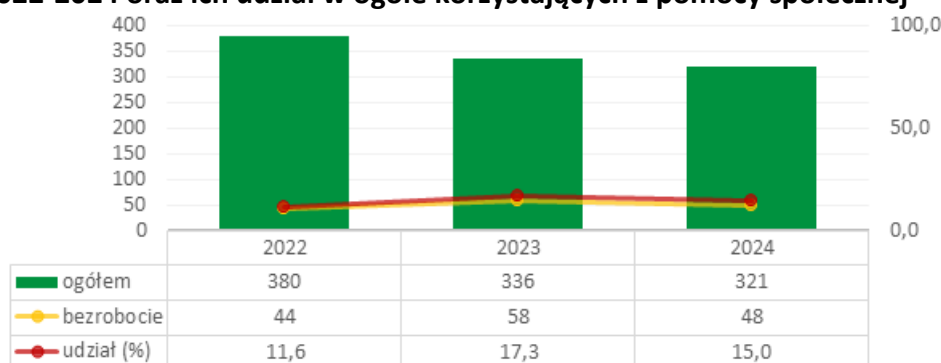
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zawodowej to istotny element budowania spójnej i aktywnej społeczności lokalnej. Tworzenie warunków do podjęcia pracy, rozwijanie kompetencji zawodowych oraz działania integrujące osoby zagrożone marginalizacją przyczyniają się do wzmacniania ich niezależności i poprawy jakości życia. W rozdziale tym omówiono działania podejmowane na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, które nie tylko pomagają przezwyciężyć trudności indywidualne, ale również wzmacniają rozwój gospodarczy i społeczny Gminy.

W 2022 roku wsparcia z powodu bezrobocia udzielono 44 rodzinom korzystającym z pomocy społecznej, w 2023 roku – 58, z kolei w 2024 roku było to 48 rodzin. Wahania widoczne są również w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej, a najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku (17,3%).

²² Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2022, 2023 i 2024

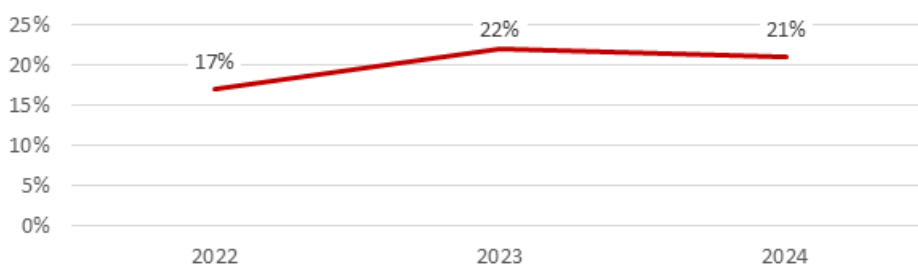
Wykres 62. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Na przestrzeni lat zauważalne są niewielkie wahania wartości: w 2022 roku było to 17%, w 2023 roku – 22%, z kolei w 2024 roku – 21%.

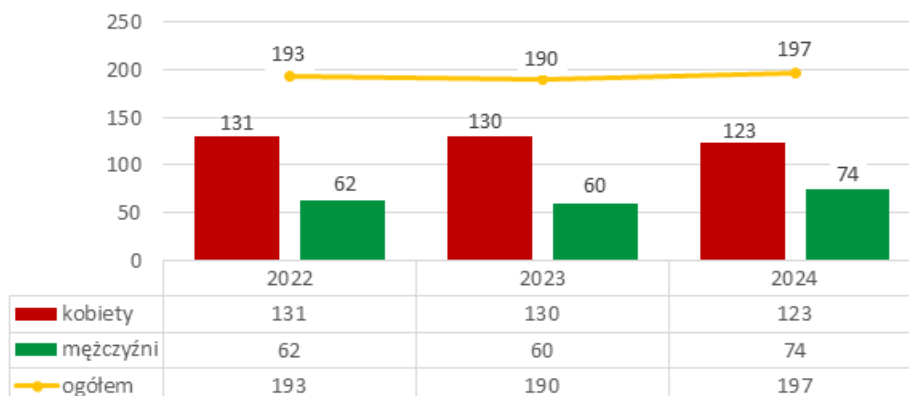
Wykres 63. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Na koniec 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kościanie zarejestrowanych było łącznie 197 mieszkańców gminy Śmigiel, z czego 123 stanowiły kobiety, a 74 – mężczyźni. W omawianym okresie liczba osób zarejestrowanych w PUP ulegała niewielkim wahaniom, a pod względem płci dostrzegalne są znaczne dysproporcje – w każdym analizowanym roku pozostających bez pracy kobiet było średnio dwukrotnie więcej niż mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 64. Mieszkańcy gminy Śmigiel zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w omawianym okresie udział osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy uległ spadkowi o 2,4 pp. Podobne tendencje widoczne są w przypadku mieszkańców Gminy do 30 roku życia: w roku bazowym było to 32,1%, w 2023 roku – 28,9%, a w 2024 roku – 27,9%. Wahania widoczne są natomiast w przypadku udziału osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP, a najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku (30,0%). Szczegółowe dane przedstawia następująca tabela.

Tabela 43. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Śmigiel w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024

kategoria wiekowa	31 grudnia 2022		31 grudnia 2023		31 grudnia 2024	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	39	20,2	36	18,9	35	17,8
do 30 roku życia	62	32,1	55	28,9	55	27,9
powyżej 50 roku życia	53	27,5	57	30,0	51	25,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Długotrwałe bezrobocie odnosi się do sytuacji, w której osoba pozostaje zarejestrowana jako bezrobotna przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Zjawisko to stanowi poważne wyzwanie dla rynku pracy, gdyż często wskazuje na brak możliwości lub chęci podjęcia zatrudnienia przez bezrobotnych, a w niektórych przypadkach może być

związane z osiąganiem dochodów z nieformalnych źródeł. Długotrwale pozostawanie bez pracy nie tylko ogranicza rozwój zawodowy jednostki, ale również obciąża systemy wsparcia społecznego i wpływa na integrację społeczną. W związku z tym istotne jest podejmowanie kompleksowych działań aktywizacyjnych, uwzględniających indywidualne potrzeby i potencjał osób dotkniętych tym problemem.

Kolejna tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Śmigiel oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu kościańskiego. Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie zauważalny jest wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych z 55 w 2022 roku do 79 w 2024 roku. Podobne tendencje widoczne są w przypadku udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP, a wzrost wynosi 11,6 pp. W przypadku powiatu kościańskiego również dostrzegalny jest wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych z 268 w roku bazowym do 357 w ostatnim roku poddanym analizie, a ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP wzrósł o 7,0 pp. Szczegółowe dane widoczne są w kolejnej tabeli.

Tabela 44. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Śmigiel oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu kościańskiego na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie		2022	2023	2024
Gmina	liczba osób	55	73	79
	udział (%)	28,5	38,4	40,1
Powiat	liczba osób	268	319	357
	udział (%)	33,1	36,5	40,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Śmigiel prowadzi ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Kościanie w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. PUP oferuje m.in. aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i inne.

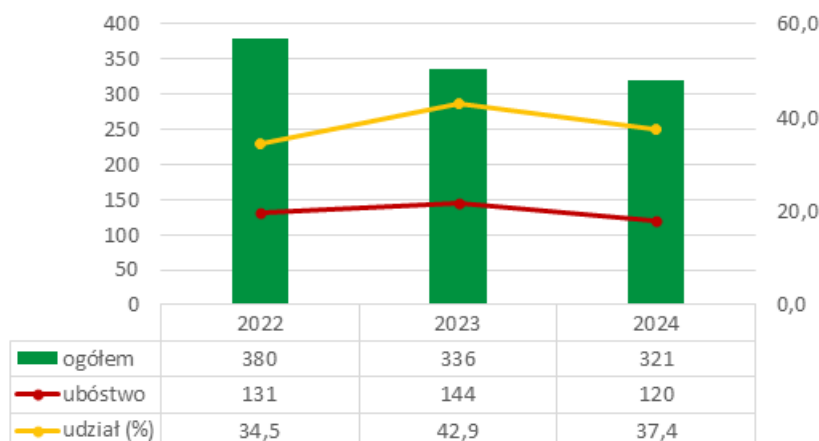
Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Ubóstwo to złożony problem społeczny, który wykracza poza brak wystarczających środków finansowych. Jest to zjawisko prowadzące do wykluczenia społecznego, ograniczenia dostępu do edukacji, ochrony zdrowia czy możliwości rozwoju zawodowego. Ubóstwo nie tylko dotyczy poszczególnych osób, ale także wpływa negatywnie na całe społeczności, pogłębiając różnice społeczne i gospodarcze. Analiza poziomu ubóstwa w Gminie została przeprowadzona w oparciu o dostępne dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń. Zgromadzone informacje pozwoliły na kompleksowe zbadanie aktualnej sytuacji, a także na ocenę dynamiki zmian w tym obszarze na przestrzeni ostatnich lat.

W 2024 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia OPS z powodu ubóstwa w przypadku 120 spośród 321 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 37,4% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy OPS. W omawianym okresie liczba rodzin będących beneficjentami Ośrodka z powodu ubóstwa ulegała wahaniom, a największą wartość odnotowano w 2023 roku (144 rodziny). W przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej również dostrzegalne są wahania, a najwyższy odsetek był najwyższy ponownie w 2023 roku i wyniósł 42,9%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 65. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Liczba osób otrzymujących zasiłek stały na przestrzeni analizowanych lat wykazywała niewielkie tendencje spadkowe: w 2022 roku z tego typu wsparcia korzystało 55 osób, w 2023 roku – 54, z kolei w 2024 roku było to 53 mieszkańców Gminy. Kwota przeznaczona na ten rodzaj zasiłku ulegała wahaniom, a najwyższą wartość odnotowano w ostatnim roku poddanym analizie (387 397 zł). W przypadku zasiłków okresowych, liczba osób korzystających z tego typu wsparcia ulegała wahaniom: w roku bazowym pomocą tą objęto 58 osób, w 2023 roku – 69, natomiast w 2024 roku – 53 mieszkańców Gminy. Biorąc pod uwagę kwotę świadczeń, wykazywała ona zmienne tendencje, a najwyższą wartość można dostrzec w 2023 roku, kształtującą się na poziomie 180 848 zł. W 2022 roku z zasiłków celowych korzystało 313 osób, w 2023 roku – 320 mieszkańców Gminy, z kolei w ostatnim roku sprawozdawczym było to 289 osób. Wahania dostrzegalne są również w przypadku kwoty środków przeznaczonych na ten cel: w roku bazowym było to 287 619 zł, w 2023 roku – 351 076 zł, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie kwota ta spadła do 294 845 zł.

Tabela 45. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024

rodzaj zasiłku	2022		2023		2024	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	55	300 939	54	298 371	53	387 397
zasiłek okresowy	58	145 227	69	180 848	53	117 284
zasiłek celowy	313	287 619	320	351 076	289	294 845

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalne są wahania liczby osób otrzymujących świadczenia pieniężne: w 2022 roku było to 99 osób, w 2023 roku – 111, natomiast w 2024 roku – 98. W analizowanym okresie dostrzegalne są również wahania liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych, z czego większość przeznaczona była dla dzieci (120 w 2022 roku, 61 w 2023 roku oraz 75 w 2024 roku).

Tabela 46. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenie pieniężne	99	111	98
świadczenie niepieniężne:	129	75	87
w tym dzieci	120	61	75

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W latach 2022-2024 liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych uległa zwiększeniu, podobnie jak kwoty świadczeń przeznaczone na ich realizację. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 47. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota świadczeń w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba gospodarstw domowych	241	251	253
kwota świadczeń (zł)	994 632	1 049 298	1 221 622

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W 2022 roku z pomocy społecznej z powodu bezdomności skorzystało 6 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 9, z kolei w 2024 roku – 5 osób²³.

²³ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Gmina Śmigiel realizuje zadanie własne gminy w zakresie pomocy osobom bezdomnym, poprzez udzielanie im schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym. W 2024 roku schronienie zapewniono 1 mieszkańcowi Gminy, w 2023 roku były to 3 osoby, natomiast w roku bazowym – 6. Na terenie Gminy nie funkcjonuje placówka w formie schroniska, noclegowni czy ogrzewalni dla osób w kryzysie bezdomności, wobec czego gmina Śmigiel realizuje zadanie dotyczące zapewnienia schronienia, na podstawie porozumienia z Miastem Leszno.

Tabela 48. Liczba osób bezdomnych, którzy skorzystali ze schronienia oraz kwota poniesiona na ten cel w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób	6	3	1
kwota [zł]	7 039	4 276	1 738

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2024

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), zdrowie psychiczne to stan dobrego samopoczucia, który umożliwia radzenie sobie ze stresem, rozwijanie umiejętności, naukę, pracę i aktywny udział w społeczności. Jest kluczowym elementem zdrowia i dobrego funkcjonowania, stanowiąc podstawę podejmowania decyzji, budowania relacji i kształtowania świata, w którym żyjemy. To fundamentalne prawo człowieka, istotne dla rozwoju osobistego i społecznego²⁴. Zdrowie psychiczne stanowi jeden z kluczowych filarów dobrostanu mieszkańców Gminy. Wspieranie zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałanie problemom z nim związanym to wyzwania, które wymagają kompleksowych działań w zakresie profilaktyki, edukacji i dostępu do odpowiednich form wsparcia.

Dzięki współpracy z Gminą Miejską Kościan i Miastem Leszno, mieszkańcy gminy Śmigiel mogli korzystać z pomocy Środowiskowych Domów Samopomocy. W 2024 roku do tych placówek dowożono 4 osoby, w 2023 roku było to 8 osób, z kolei w roku bazowym było to 6 mieszkańców Gminy.

²⁴ Mental health, 2022, online: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response> [dostęp: 03.08.2025]

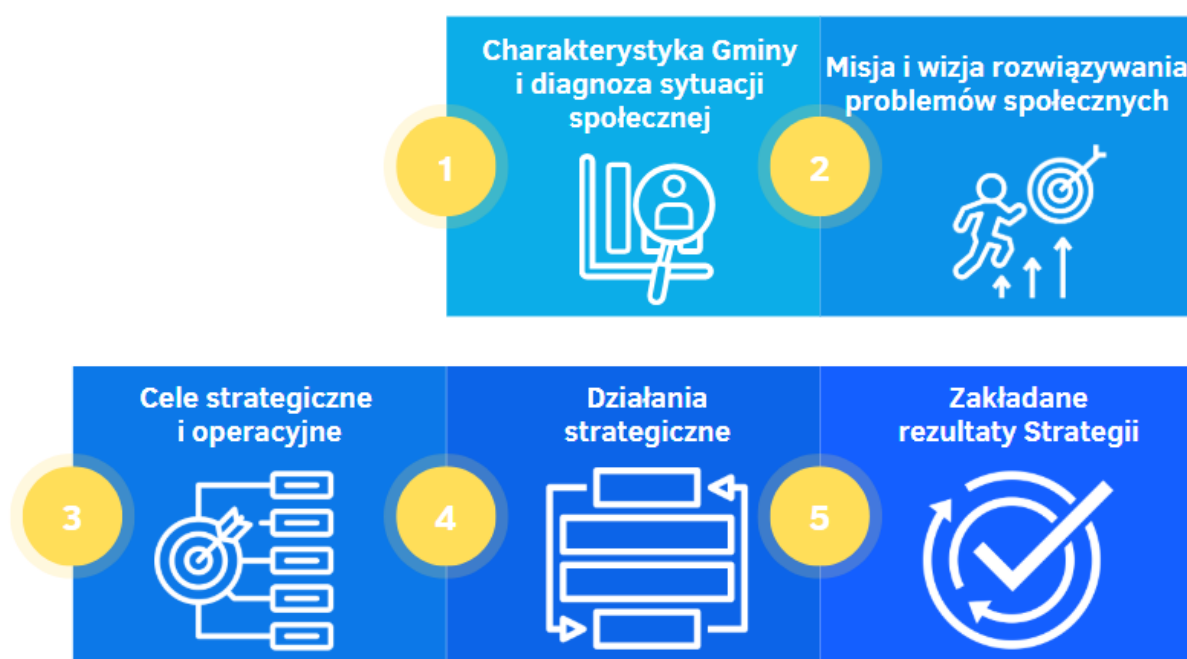
Wsparciem objęto również osoby dorosłe, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. W latach 2023-2024 z zajęć organizowanych w Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy w Kościanie skorzystało po 7 mieszkańców gminy Śmigiel, natomiast w 2022 roku było to 8 osób²⁵.

²⁵ Raport o stanie gminy Śmigiel za rok 2022, 2023 i 2024

Część programowa

Programowa część Strategii obejmuje takie elementy jak: **misja i wizja**, dotyczące rozwiązywania problemów społecznych, **wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych**, **planowane działania, oczekiwane rezultaty, system aktualizacji oraz zasady monitorowania i ewaluacji**. W jej skład wchodzi także ramy finansowe oraz regulacje dotyczące realizacji dokumentu. Podstawą dla prognoz zawartych w tej części była szczegółowa diagnoza społeczna, która umożliwiła ocenę kluczowych uwarunkowań strategicznych. Zgromadzone w ramach analizy dane pozwoliły na wyznaczenie priorytetów działań oraz opracowanie kierunków, które mają na celu skuteczne rozwiązanie zidentyfikowanych problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Wizja i misja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia ona pożądany obraz Gminy w przyszłości, odzwierciedlając aspiracje społeczności i wyznaczając priorytety w podejmowanych działaniach na rzecz integracji, wsparcia oraz poprawy warunków życia wszystkich grup społecznych.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych w gminie Śmigiel została stworzona na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikacji kluczowych obszarów problemowych zawartych w diagnozie. Jej sformułowanie umożliwia wyznaczenie **misji**, która określa ogólny cel i wskazuje kierunek działań, jakie Gmina planuje podjąć.

Wizja gminy Śmigiel

Gmina Śmigiel to wspólnota, w której rozwój społeczny opiera się na równowadze między wsparciem a aktywizacją mieszkańców. Tworzy przestrzeń odporną na kryzysy, gotową do reagowania na trudności i wspólnego poszukiwania rozwiązań. Każdy mieszkaniec, niezależnie od swojej sytuacji, ma realny wpływ na kształtowanie otoczenia, a poczucie przynależności stanowi fundament bezpieczeństwa i rozwoju Gminy.

Misja gminy Śmigiel

Misją gminy Śmigiel jest budowanie wspólnoty opartej na wzajemnym wsparciu, odpowiedzialności i aktywności społecznej. Dążymy do tego, by każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, zdrowia, sytuacji ekonomicznej czy życiowej – miał szansę na godne życie, rozwój osobisty oraz poczucie bezpieczeństwa. Naszym celem jest nie tylko pomoc w rozwiązywaniu trudności, ale także wzmacnianie potencjału mieszkańców i zapobieganie problemom.

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

Na podstawie przeprowadzonej analizy poszczególnych obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, mające na celu ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych. Dla każdego celu opracowano szczegółowe cele operacyjne, którym towarzyszy opis działań niezbędnych do ich osiągnięcia. Wskazano również odpowiedzialne za ich realizację podmioty, partnerów współpracujących, wskaźniki mierzące postęp, planowane rezultaty oraz potencjalne źródła finansowania. Takie podejście ma na celu zapewnienie kompleksowego i skutecznego wdrażania zaplanowanych działań strategicznych.

1	Wzmacnianie roli rodziny jako podstawowego środowiska wychowawczego i rozwojowego dla dzieci i młodzieży.
2	Aktywizacja osób starszych i z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej i rozwijanie lokalnego systemu wsparcia.
3	Minimalizowanie negatywnych skutków uzależnień oraz promowanie zdrowego stylu życia w społeczeństwie.
4	Rozwój kompleksowego systemu wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową, obejmującego pomoc społeczną, prawną i interwencyjną.
5	Zwiększanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na pełne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.
6	Wspieranie dobrostanu psychicznego społeczności lokalnej.

Cel strategiczny nr 1

Wzmacnianie roli rodziny jako podstawowego środowiska wychowawczego i rozwojowego dla dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 1: Zapewnienie rodzinom i opiekunom narzędzi oraz zasobów niezbędnych do właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie wsparcia rodzinom zmagającym się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez pomoc asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin zmagających się z wyzwaniami o charakterze opiekuńczo-wychowawczymi.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	OPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań w kierunku utworzenia rodzin wspierających.	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Stworzenie dzieciom warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi emocjonalnemu, społecznemu i edukacyjnemu poprzez zapewnienie opieki w stabilnym i wspierającym środowisku rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	OPS, PPP, PCPR	Budżet Gminy
Informowanie rodzin o dostępnych formach wsparcia, takich jak poradnictwo rodzinne, psychologiczne i prawne oraz o możliwościach uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych.	Wzrost świadomości mieszkańców o możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	OPS, GKRPA, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Kontynuacja działalności Gminnego Punktu Wsparcia Rodziny.	Zapewnienie mieszkańcom Gminy stałego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, wspierającego rozwój dzieci oraz kompetencje rodzicielskie.	Liczba osób korzystających ze wsparcia GPWR. Liczba godzin udzielonego poradnictwa specjalistycznego.	OPS	Budżet Gminy
Dalsza realizacja projektu „Wielkopolski Klub Rodzinny w Śmiglu” i rozwój usług społecznych skierowanych do rodzin z dziećmi.	Zapewnienie wsparcia rodzin i dzieci poprzez dostęp do zajęć edukacyjnych, kreatywnych oraz specjalistycznego poradnictwa.	Liczba zorganizowanych spotkań. Liczba uczestników.	OPS	Budżet Gminy
Zapewnienie potrzeb bytowych rodzin poprzez udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej i niematerialnej.	OPS	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń.	OPS, GKRPA, ZI, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Kontynuacja działalności placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz inicjowanie powstawania nowych.	Umożliwienie rodzicom podjęcia zatrudnienia oraz pomoc w realizacji codziennych spraw.	Liczba działających placówek opieki nad dziećmi do lat 3.	UM, NGO, podmioty sektora prywatnego	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny 2: Zapewnienie dzieciom i młodzieży możliwości edukacji oraz wszechstronnego rozwoju.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kontynuacja działalności i rozwój placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, organizacja ich czasu wolnego. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba funkcjonujących placówek opiekuńczo-wychowawczych.	OPS, UM, NGO, GKRPA	Budżet Gminy
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podjęto współpracę.	OPS, UM, GPWR, placówki oświatowe	Bez kosztów
Organizowanie, wspieranie i promowanie wydarzeń oraz inicjatyw skierowanych do rodzin z dziećmi.	Zwiększenie zaangażowania rodzin w życie społeczności lokalnej oraz wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez udział w wydarzeniach integracyjnych i kulturalnych.	Liczba zorganizowanych imprez. Szacunkowa liczba uczestników.	OPS, UM, NGO, BP, CK, OKFiR, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwijanie form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	UM, NGO, BP, CK, OKFiR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym.	OPS, GPWR, placówki oświatowe	Budżet Gminy

	psychospołecznego dzieci i młodzieży.			
Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	UM, GKRPA, NGO, BP, CK, OKFiR, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 2

Aktywizacja osób starszych i z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej i rozwijanie lokalnego systemu wsparcia.

Cel operacyjny 1: Stworzenie warunków do samodzielnego życia osób starszych oraz z niepełnosprawnościami poprzez dostęp do odpowiednich usług społecznych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Promowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	OPS, NGO, BP, CK, UM, KS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Inicjowanie działań służących dostosowywaniu infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	UM	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z sektorem pozarządowym w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z sektorem pozarządowym.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	OPS, KS, NGO, UM	Budżet Gminy

Kontynuowanie, inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba osób objętych programami.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusz Solidarnościowy
Zapewnienie specjalistycznego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez kontynuowanie działalności asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby z niepełnosprawnością. Liczba osób objętych wsparciem asystentów.	OPS, UM, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Zapewnienie wsparcia członkom rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnością.	Poprawa jakości życia członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	UM, OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Rozwój środowiskowych usług społecznych skierowanych do osób starszych i z niepełnosprawnością.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnościami w środowisku zamieszkania.	Liczba nowych usług społecznych. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusz Solidarnościowy
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Zapewnienie dostępu do opieki w Domach Pomocy Społecznej dla osób potrzebujących wsparcia.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	OPS, DPS	Budżet Gminy
--	---	---	----------	--------------

Cel operacyjny 2: Tworzenie sprzyjających warunków do zaangażowania społecznego i kulturalnego osób starszych oraz z niepełnosprawnościami.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Wzrost zaangażowania seniorów i osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne, poprawa ich kondycji fizycznej i psychicznej oraz rozwój nowych umiejętności i zainteresowań.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach.	OPS, UM, NGO, BP, CK, KS	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	OPS, UM, NGO, placówki oświatowe, BP, KS	Budżet Gminy
Informowanie i kierowanie osób z niepełnosprawnościami na warsztaty terapii zajęciowej w porozumieniu ze starostwem powiatowym.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością, poprzez udział w zajęciach organizowanych przez Warsztat Terapii Zajęciowej.	Liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej.	UM, WTZ	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Kontynuowanie działalności Klubów Seniora.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba działających klubów seniora. Liczba uczestników.	UM, NGO, OPS, KS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Przystąpienie do programu „Ogólnopolska Karta Seniora”	Poprawa poziomu życia i aktywizacja osób starszych,	Liczba osób objętych wsparciem.	OPS, UM	Budżet Gminy

	zwiększenie dostępności do dóbr i usług.			
--	--	--	--	--

Cel strategiczny nr 3

Minimalizowanie negatywnych skutków uzależnień oraz promowanie zdrowego stylu życia w społeczeństwie.

Cel operacyjny 1: Ograniczenie skali uzależnień oraz prowadzenie skutecznych działań profilaktycznych i terapeutycznych wśród osób potrzebujących wsparcia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie wsparcia w formie materialnej i niematerialnej rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień.	Poprawa sytuacji życiowej i funkcjonowania rodzin borykających się z problemem uzależnień.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	OPS	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Zwiększenie liczby osób podejmujących terapię odwykową, poprawa stanu zdrowia psychicznego i fizycznego osób uzależnionych oraz wzmocnienie ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także poprawa jakości życia ich rodzin.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż

obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.				napojów alkoholowych
Kontynuacja działalności GPWR na terenie Gminy.	Zapewnienie dostępności do wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.	Liczba specjalistów wspierających osoby zmagające się z problemem uzależnień	UM, GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, budżet Gminy
Kontynuacja działalności samopomocowej grup wsparcia dla osób z problemem alkoholowym.	Motywowanie oraz utrzymanie w abstynencji osoby uzależnionej/nadmiernie pijącej.	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych dla osób uzależnionych.	UM, OPS GKRPA, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2: Wzmacnianie działań profilaktycznych oraz promujących zdrowy styl życia wśród mieszkańców Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Wdrażanie programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPIŃ dotyczących problemu uzależnień.	Zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	UM, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Prowadzenie warsztatów i innych zajęć edukacyjnych w szkołach, obejmujących tematykę uzależnień oraz organizacja pozalekcyjnych aktywności z elementami profilaktyki.	Zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	UM, GKRPA, KPP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Przeprowadzanie szkoleń dla właścicieli i sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	GKRPA, UM	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin zmagających się z problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. Poprawa kondycji psychicznej i emocjonalnej dzieci poprzez zapewnienie im bezpiecznego środowiska, sprzyjającego nawiązywaniu pozytywnych relacji i rozwoju umiejętności społecznych.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	GKRPA, UM	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Zaangażowanie w ogólnopolskie i lokalne kampanie oraz działania informacyjno-edukacyjne, skierowane do różnych grup społecznych, mające na celu profilaktykę i przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniami.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat przyczyn, skutków i możliwości zapobiegania uzależnieniom.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	GKRPA, OPS, KPP, UM, NGO, BP, CK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Podniesienie kompetencji zawodowych uczestników szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	GKRPA, OPS, UM, KPP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń promujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	GKRPA, UM, NGO, BP, CK, OKFiR	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wzmocnienie działań funkcjonariuszy Policji w zakresie ograniczania	Spadek dostępności do nielegalnych substancji	Liczba działań podjętych przez funkcjonariuszy Policji.	UM, KPP	Budżet Gminy

dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	psychoaktywnych na terenie Gminy.			
--	-----------------------------------	--	--	--

Cel strategiczny nr 4

Rozwój kompleksowego systemu wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową, obejmującego pomoc społeczną, prawną i interwencyjną.

Cel operacyjny 1: Zapewnienie pomocy rodzinom zmagającym się z problemem przemocy domowej.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	OPS, GKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udostępnianie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, UM, GKRPA, ZI, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji w zakresie obowiązujących przepisów prawa dotyczących przemocy domowej oraz zasad realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	OPS, GKRPA, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy

Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.	OPS, GKRPA, ZI, PKI	Budżet Gminy
Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych.	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	OPS, ZI, UM, PCPR	Budżet Gminy
Systematyczne monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.	Dostosowanie działań interwencyjnych i profilaktycznych do zidentyfikowanych potrzeb lokalnej społeczności.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej.	UM, OPS, GKRPA, ZI, KPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz zwiększania świadomości społecznej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w kampaniach społecznych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	OPS, GKRPA, ZI, KPP, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej,	Podniesienie świadomości uczniów na temat przemocy domowej,	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach.	UM, KPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

równieżniczej oraz cyberprzemocy, a także komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	równieżniczej i cyberprzemocy. Rozwój umiejętności rozwiązywania konfliktów w sposób konstruktywny i bez użycia przemocy.	Liczba zorganizowanych warsztatów.		
Przeprowadzanie akcji informacyjnych wśród mieszkańców w zakresie cyberprzemocy.	Ograniczenie zjawiska cyberprzemocy oraz poszerzenie wiedzy lokalnej społeczności na temat przemocy w Internecie.	Liczba zorganizowanych akcji informacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberzagrożeń.	UM, OPS, KPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 5

Zwiększanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na pełne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.

Cel operacyjny 1: Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez efektywne wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu zapewnienia doradztwa zawodowego, organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych oraz wspierania ich w podnoszeniu kwalifikacji i zwiększaniu możliwości zatrudnienia.	Ograniczenie skali problemu bezrobocia na terenie Gminy.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	UM, OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców poprzez prace społecznie użyteczne.	Promowanie uczestnictwa mieszkańców Gminy pozostających bez zatrudnienia, w pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych.	UM, OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Realizowanie działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Podniesienie świadomości osób pozostających bez pracy na temat oferowanych form pomocy.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, PUP, UM	Budżet Gminy
Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych w celu aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie udziału osób bezrobotnych w programach aktywizacyjnych opartych na kontraktach socjalnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	OPS	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Motywowanie do udziału w projektach z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej dla osób pozostających bez pracy lub realizacja ww. projektów.	Zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia osób pozostających bez pracy.	Liczba osób skierowanych do udziału w projektach.	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Cel operacyjny 2: Wzmacnianie działań na rzecz ograniczenia problemu ubóstwa oraz wspieranie mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie niezbędnego wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej poprzez dostęp do świadczeń pomocy społecznej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Wsparcie w zakresie dożywiania w postaci zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zaspokojenie podstawowych potrzeb żywieniowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	OPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie wsparcia uczniom poprzez przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym udzielono pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	UM, OPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja zadania własnego Gminy w zakresie udzielania schronienia osobom w kryzysie bezdomności.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności.	Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystających ze wsparcia schronisk.	UM, OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel strategiczny nr 6

Wspieranie dobrostanu psychicznego społeczności lokalnej.

Cel operacyjny nr 1. Budowa skutecznego systemu wsparcia oraz zwiększanie świadomości społecznej w zakresie zdrowia psychicznego.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych dotyczących dostępnych form wsparcia dla osób zmagających się z problemami zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	OPS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy

Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym.	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców Gminy.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.	UM, PKI, GPWR, placówki oświatowe, NGO, PPP, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Zapewnienie mieszkańcom gminy Śmigiel dostępu do usług ŚDS.	Wzrost samodzielności i aktywności życiowej osób korzystających z usług ŚDS.	Liczba mieszkańców gminy Śmigiel korzystających z usług ŚDS.	OPS, ŚDS	Budżet Gminy

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Śmigiel. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Śmigiel. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2024-2025, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W prognozie na lata 2026-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu.

Tabela 49. Ramy finansowe Strategii

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2024	478 164	6 873 845	68 269	18 990	12 239 004	19 678 272
2025²⁶	661 909	7 007 027	201 302	42 000	8 565 641	16 477 879
PROGNOZA						
2026	678 457	7 182 203	206 335	43 050	8 779 782	16 889 827
2027	695 418	7 361 757	211 493	44 126	8 999 277	17 312 071
2028	712 804	7 545 802	216 780	45 229	9 224 258	17 744 873
2029	730 624	7 734 447	222 200	46 360	9 454 865	18 188 496
2030	748 889	7 927 808	227 754	47 519	9 691 237	18 643 207

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

System wdrażania Strategii

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 zakłada realizację kompleksowego modelu polityki społecznej. Ze względu na długookresowy charakter dokumentu oraz jego perspektywiczne cele, kluczowym aspektem jest regularne monitorowanie, a w przypadku wystąpienia niekorzystnych tendencji – aktualizowanie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 wyznacza działania wymagające zaangażowania zarówno społeczności lokalnej, jak i instytucji publicznych oraz prywatnych. Partnerstwo oraz współpraca wszystkich podmiotów stanowią fundament skutecznej polityki społecznej. Ze względu na różnorodność zadań oraz udział wielu podmiotów, realizacja Strategii wymaga sprawnej koordynacji działań oraz ścisłej współpracy wszystkich jednostek zaangażowanych w działania rozwojowe. Głównym inicjatorem i koordynatorem planowanych działań jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu, odpowiedzialny za zarządzanie wdrażaniem dokumentu.

²⁶ Wartość za rok 2025 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok dla gminy Śmigiel

Harmonogram wdrażania założeń Strategii przewiduje cztery podstawowe etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 50. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską Śmigła o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030”.	IV kwartał 2025 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2026 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring.	na koniec każdego roku w okresie od 2026 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	II kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030, ale również nowe, nieujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe mogą wspierać współpracę i utrzymywać stały kontakt zarówno z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników zaangażowanych bezpośrednio w administrowanie Gminą, wykorzystując ich wiedzę, motywację, umiejętności praktyczne oraz kompetencje interpersonalne, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Jednocześnie kluczowa będzie efektywna komunikacja z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Śmigiel do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja, prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności

od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe dotyczą danych dla 2024 roku, natomiast wartości docelowe wskazują oczekiwany rezultat.

Tabela 51. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (2024 r.)	Oczekiwany rezultat
Wzmacnianie roli rodziny jako podstawowego środowiska wychowawczego i rozwojowego dla dzieci i młodzieży.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	18	wzrost
	Liczba asystentów rodziny.	2	wzrost
	Liczba rodzin wspierających.	0	wzrost
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	5,0	spadek
	Wskaźnik deprywacji lokalnej (%).	2,58	spadek
	Liczba żłobków/klubów dziecięcych.	2	stabilizacja/wzrost
	Liczba działających PWD dla dzieci i młodzieży.	0	wzrost
Aktywizacja osób starszych i z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej i rozwijanie lokalnego systemu wsparcia.	Liczba osób objętych opieką wytnieniową.	14	wzrost
	Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	15	spadek/stabilizacja
	Liczba działających Klubów Seniora.	10	stabilizacja/wzrost
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	35,2	spadek
	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	81	stabilizacja/wzrost
	Liczba osób korzystających z pomocy asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	14	stabilizacja/wzrost
Minimalizowanie negatywnych skutków uzależnień oraz promowanie zdrowego stylu życia w społeczeństwie.	Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.	4	spadek
	Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie.	295	wzrost

	Liczba uczniów objętych rekomendowanymi programami.	144	wzrost
	Liczba nauczycieli objętych rekomendowanymi programami.	74	wzrost
	Liczba rodziców objętych rekomendowanymi programami.	8	wzrost
	Liczba PKI dla osób zmagających się z problemem uzależnień.	1	stabilizacja
	Liczba osób z problemem alkoholowym korzystających z PKI.	5	stabilizacja/spadek
	Liczba osób z problemem narkotykowym korzystających z PKI.	3	stabilizacja/spadek
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	8,7	spadek
	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii.	3	spadek
Rozwój kompleksowego systemu wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową, obejmującego pomoc społeczną, prawną i interwencyjną.	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	1,2	stabilizacja/spadek
	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	43	spadek
	Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	69	spadek
	Liczba spotkań ZI.	6	min. 6 (min. raz na dwa miesiące)
	Liczba osób stosujących przemoc domową korzystających z PKI.	0	stabilizacja
	Liczba osób doznających przemocy domowej korzystających z PKI.	0	stabilizacja
Zwiększanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na pełne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	21	spadek
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	15,0	spadek
	Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP (%).	40,1	spadek

	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	37,4	spadek
	Liczba osób korzystających z zasiłku stałego.	53	spadek
	Liczba osób korzystających z zasiłku okresowego.	53	spadek
	Liczba osób korzystających z zasiłku celowego.	289	spadek
Wspieranie dobrostanu psychicznego społeczności lokalnej.	Liczba osób korzystających z pomocy ŚDS.	4	stabilizacja/wzrost
	Liczba osób uczestniczących w zajęciach w Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy w Kościanie.	7	stabilizacja/wzrost
	Liczba zrealizowanych programów wśród dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego.	b.d.	wzrost

Źródło: opracowanie własne

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Śmigiel i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,

- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców.

Realizacja głównych założeń dokumentu powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Śmigiel, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie. Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
4. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
5. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
6. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
7. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
8. Pikula N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
9. Raport o stanie gminy Śmigiel za 2022, 2023 i 2024 rok.
10. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
11. Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Śmiglu za rok 2022, 2023 i 2024.
12. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej za 2022, 2023 i 2024 rok.
13. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
14. Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
15. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, Katowice 2005.
16. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939).
18. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Źródła internetowe:

1. GUS – Bank Danych Lokalnych: www.bdl.stat.gov.pl.

2. Mapa Egzaminów: www.mapa.wyniki.edu.pl.
3. Mental health, 2022, online: www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response [data dostępu: 03.08.2025]

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Śmigiel	17
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Śmigiel według klas wielkości (stan na koniec 2024 roku)	21
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej	30
Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej	31
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Śmigiel w latach 2022-2024	91
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego	110

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	9
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Śmigiel w porównaniu do powiatu kościańskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2022-2024	18
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Śmigiel w latach 2022-2024 (w procentach)	19
Tabela 4. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w gminie Śmigiel w latach 2022-2024 (bez oddziałów przedszkolnych)	23
Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola i poszczególnych oddziałów przedszkolnych w gminie Śmigiel w latach 2022-2024	24
Tabela 6. Dane dotyczące Biblioteki Publicznej w Śmiglu w latach 2022-2024	26
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Śmigiel w porównaniu do powiatu kościańskiego w 2024 roku	28
Tabela 8. Statystyka zatrzymań nietrzeźwych kierowców oraz praw jazdy w gminie Śmigiel w latach 2022-2024	29
Tabela 9. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne	32
Tabela 10. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Śmigiel na przestrzeni lat 2022-2024	35
Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024	38
Tabela 12. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2022-2024	38
Tabela 13. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024	39

<u>Tabela 14. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=36</u>	<u>45</u>
<u>Tabela 15. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=36</u>	<u>46</u>
<u>Tabela 16. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=10 ..</u>	<u>51</u>
<u>Tabela 17. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=10</u>	<u>51</u>
<u>Tabela 18. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=74</u>	<u>54</u>
<u>Tabela 19. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygrana/przegrana były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=20</u>	<u>55</u>
<u>Tabela 20. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=102</u>	<u>65</u>
<u>Tabela 21. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=27</u>	<u>67</u>
<u>Tabela 22. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=127</u>	<u>69</u>
<u>Tabela 23. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=123</u>	<u>70</u>
<u>Tabela 24. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=89</u>	<u>71</u>
<u>Tabela 25. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=93</u>	<u>71</u>
<u>Tabela 26. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=382</u>	<u>74</u>
<u>Tabela 27. Liczba dzieci w pieczy zastępczej i kwota odpłatności za ich pobyt w latach 2022-2024</u>	<u>81</u>
<u>Tabela 28. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024</u>	<u>84</u>
<u>Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024</u>	<u>84</u>
<u>Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024</u>	<u>84</u>
<u>Tabela 31. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2022-2024</u>	<u>85</u>
<u>Tabela 32. Świadczenia pielęgnacyjne dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami na przestrzeni lat 2022-2024</u>	<u>85</u>
<u>Tabela 33. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” w gminie Śmigiel w latach 2022-2024</u>	<u>87</u>
<u>Tabela 34. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024</u>	<u>89</u>
<u>Tabela 35. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2022-2024</u>	<u>90</u>
<u>Tabela 36. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024</u>	<u>94</u>
<u>Tabela 37. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024</u>	<u>95</u>

<u>Tabela 38. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024</u>	95
<u>Tabela 39. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024</u>	96
<u>Tabela 40. Liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminie Śmigiel w latach 2022-2024</u>	96
<u>Tabela 41. Dane dotyczące realizowanych usług opiekuńczych w gminie Śmigiel w latach 2022-2024</u>	99
<u>Tabela 42. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024</u>	100
<u>Tabela 43. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Śmigiel w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024</u>	103
<u>Tabela 44. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Śmigiel oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu kościańskiego na przestrzeni lat 2022-2024</u>	104
<u>Tabela 45. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024</u>	106
<u>Tabela 46. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024</u>	107
<u>Tabela 47. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota świadczeń w latach 2022-2024</u>	107
<u>Tabela 48. Liczba osób bezdomnych, którzy skorzystali ze schronienia oraz kwota poniesiona na ten cel w latach 2022-2024</u>	108
<u>Tabela 49. Ramy finansowe Strategii</u>	130
<u>Tabela 50. Harmonogram wdrażania Strategii</u>	131
<u>Tabela 51. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych</u>	134

Spis wykresów

<u>Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Śmigiel w latach 2022-2024</u>	18
<u>Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie kościańskim na przestrzeni lat 2022-2024 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)</u>	20
<u>Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Śmigiel w latach 2022-2024</u>	20
<u>Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim, województwie wielkopolskim oraz Polsce w latach 2022-2024</u>	22
<u>Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z gminy Śmigiel, powiatu kościańskiego i województwa wielkopolskiego</u>	24
<u>Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2022-2024</u>	27

<u>Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Śmigiel, powiecie kościańskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2022-2024</u>	36
<u>Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Śmigiel w latach 2022-2024</u>	37
<u>Wykres 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024</u>	37
<u>Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)</u>	40
<u>Wykres 11. Płeć: N=105</u>	42
<u>Wykres 12. Wiek: N=105</u>	43
<u>Wykres 13. Wykształcenie: N=105</u>	43
<u>Wykres 14. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=105</u>	44
<u>Wykres 15. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=105</u>	45
<u>Wykres 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=105</u>	46
<u>Wykres 17. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=105</u>	47
<u>Wykres 18. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=105</u>	48
<u>Wykres 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=105</u>	49
<u>Wykres 20. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=105</u>	50
<u>Wykres 21. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=105</u>	50
<u>Wykres 22. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=105</u>	52
<u>Wykres 23. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klapsy) jest metodą wychowawczą, która: N=105</u>	52
<u>Wykres 24. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=105</u>	53
<u>Wykres 25. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=105</u>	54
<u>Wykres 26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=105</u>	55
<u>Wykres 27. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=105</u>	56

<u>Wykres 28. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=105</u>	57
<u>Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=105</u>	58
<u>Wykres 30. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=105</u>	59
<u>Wykres 31. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=105</u>	59
<u>Wykres 32. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=105</u>	60
<u>Wykres 33. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=105</u>	61
<u>Wykres 34. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=105</u>	62
<u>Wykres 35. Płeć: N=386</u>	63
<u>Wykres 36. Wiek: N=386</u>	63
<u>Wykres 37. Klasa: N=386</u>	64
<u>Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=386</u>	64
<u>Wykres 39. Ile razy zdarzyło Ci się: N=386</u>	66
<u>Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=386</u>	66
<u>Wykres 41. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=386</u>	68
<u>Wykres 42. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=386</u>	69
<u>Wykres 43. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=386</u>	70
<u>Wykres 44. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=386</u>	72
<u>Wykres 45. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=386</u>	73
<u>Wykres 46. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=386</u>	74
<u>Wykres 47. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=386</u>	75

<u>Wykres 48. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=386</u>	76
<u>Wykres 49. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=386</u>	77
<u>Wykres 50. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024</u>	79
<u>Wykres 51. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024</u>	79
<u>Wykres 52. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024</u>	80
<u>Wykres 53. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej</u>	80
<u>Wykres 54. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej</u>	83
<u>Wykres 55. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej</u>	88
<u>Wykres 56. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Śmigiel na przestrzeni lat 2022-2024</u>	92
<u>Wykres 57. Liczba dorosłych mieszkańców gminy Śmigiel przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2022-2024</u>	92
<u>Wykres 58. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu przemocy domowej w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej</u>	93
<u>Wykres 59. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Śmigiel na przestrzeni lat 2022-2024</u>	97
<u>Wykres 60. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024</u>	98
<u>Wykres 61. Liczba osób korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat w latach 2022-2024</u>	98
<u>Wykres 62. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej</u>	102
<u>Wykres 63. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024</u>	102
<u>Wykres 64. Mieszkańcy gminy Śmigiel zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024</u>	103
<u>Wykres 65. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej</u>	106

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr

Rady Miejskiej Śmigła

z dnia 2025 r.

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Ustawa o pomocy społecznej w art. 16 b określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie a mianowicie :

- 1) diagnoza sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognoza zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej.

Identyfikacja oraz weryfikacja istniejących problemów społecznych jest nieodłącznym elementem polityki mającej na celu pomoc grupom wykluczonym oraz szczególnie narażonym na marginalizację. Głównym celem zadań strategicznych jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

Priorytetowe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śmigiel na lata 2026-2030 oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie kraju, jak również na poziomie regionalnym oraz lokalnym.

Projekt przygotowała:

Barbara Kuderska